nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 30 lir

TRST, nedelja 29. novembra 1959

Leto XV. - Št. 284 (4438)

Mir ali premirje?

Po več letih hladne vojne so se letos prvič pokazala resna znamenja, da bi se ta vojna mogla končati. Glavni protagonisti tako imenovanega Zahoda in tako imenovanega Vzhoda so spregovorili v novem jeziku. Objavili so skupno namero, da bodo odslej svoje spore reševali s sporazumevanjem in da se bodo lotili razoroževanja, ki da ga smatrajo za najbolj pereče mednarodno vprašanje.

Velika upanja so se vzbudila po srečanjih državnikov velesil in po objavi takih njihovih zaključkov. Vsi tisti, ki so neutrudno dolga leta delali za to, da prevlada v svetu duh koeksistence — med te sodi tudi Jugoslavija — so videli in vidijo v takem razvoju dokaz, da njihovi napori niso bili zaman. Eklatantni uspeh vseh miroljubnih sil jim more le še bolj spodbuditi k novim naporom.

V kakšni smeri naj gredo in bi se mogli razvijati ti napori?

Prvo kar mora odslej biti skrb dosledno miroljubnih faktorjev je to, da pozitivnega razvoja ne ustavijo oni drugi faktorji, ki jim pomiritev v svetu sploh ne gre v račun. Na žalost teh ni tako malo in so kar precej aktivni. Iz raznih notranjepolitičnih ali ozko nacionalnih ozirov deluejo bolj ali manj odkrito — nekateri precej odkrito — proti novim srečanjem vodilnih državnikov velesil, za odlaganje četvorne konference ali pa vsaj za njen čimbolj skromen dnevni red. Ena izmed metod, ki jih uporabljajo, je zastrupljanje mednarodne atmosfere s pogrevanjem ali z zaostrovanjem posameznih lokalnih problemov. Na taka početja moramo opozarjati miroljubno svetovno javnost in usmerjati njeno pozornost na to, kar je glavno — da se namreč srečno začeta akcija nadaljuje in razširi.

Drugo, kar mora biti odslej naša skrb, je to, da budno opazujemo smer, ki jo ubirajo velike države, ki so sklenile poiskati medsebojni sporazum. Sporazumov je namreč lahko več vrst in med koeksistenco in koeksistenco je lahko velika razlika. Predsednik Tito je te dni opozoril na nevarnost, da se lahko iz iskanja sporazuma izcimi samo koeksistenca dveh obstoječih blokov, ki bi jo dopolnila razdelitev ostalega sveta na interesne sfere teh dveh blokov. To bi v praksi pomenilo razdelitev na interesne sfere vodilnih velikih sil v vsakem bloku.

Že leta govorimo o tem, da koeksistenca blokov ne bi bila prava koeksistenca, ker so bloki «mašinerija» za vojno in ne za mir. Trajen in stabilen mir ter obstoj blokov sta nezdružljiva pojma prav tako kot sta nezdružljiva pojma trajen in stabilen mir in oboroževalna tekma.

Hladna vojna je imela dve osnovni karakteristiki: obstoj blokov in oboroževalna tekma. Če naj hladna vojna res za vedno preneha, bi morala izginiti oba njena karakteristična, elementa in ne samo eden, kar je tako in tako praktično težko mogoče. Sodelovanje znotraj blokov je vedno imelo svoj glavni smisel v skupnih obrambnih naporih pri čemer je imelo glavno vlogo oboroževanje industrijsko manj razvitih dežel od strani bolj razvitih, zlasti z orožjem, ki je bilo najnovejše in zato najvaznejše.

Zakaj se ta druga skrb zadnje čase pojavlja in zakaj je bilo potrebno javno opozoriti na nevarnosti?

Že pred nekaj meseci so velesile izven okvira Združenih narodov sestavile Komisijo za razorožitev. Za razliko od prejšnjih takih komisij, so jo tokrat sestavili na paritetni podlagi s po več člani iz vsakega bloka. Ves ostali svet v njej nima zastopnika. To je bilo prvo znamenje za orientacijo, ki se odtlej pojavlja v raznih oblikah. Vse priprave za konferenco «na vrhu» kjer bodo sodelovale samo vodilne države obeh blokov, potekajo v ozkem krogu vlad, ki se je bodo udeležile in pa Zahodna Nemčija, ki polagoma postaja četrta zahodna velika sila. Dnevni red konference, kolikor se o njem ve, ne bo vseboval ničesar, kar bi šlo iz okvira odnosov med obema blokoma.

Nihče ne misli s kritiko vsega tega reči, da konferenca štirih ne bi mogla kljub takemu sestavu in takemu dnevnemu redu opraviti koristnega dela (kar velja tudi za paritetno komisijo za razorožitev). Marsikaj je odvisno zlasti od velikih sil, na primer razoroževanje v jedrskem orožju, ki ga tako in tako imajo samo one, ali pa režim v Berlinu, kjer so ravno one prisotne kot okupacijske sile. Kar pa bi se moglo od velesil pričakovati in kar je treba od njih zahtevati, je to, da upoštevajo ves tisti del sveta, ki ni vključen v bloke — in to je večina — ter da se posvete vprašanju, kakšni naj bodo njihovi odnosi do te večine.

Pozabljanje tega vprašanja je namreč več kot samo pozabljanje interesov te večine. To je hkrati pozabljanje nečesa bistvenega, s stališča interesa miru celo med tistimi, ki večino pozabljajo. Mir, ki ga na tak način gradijo, bo slab in neodporen. To bo prej premirje, ki ga bo vsak čas lahko prekinil spor o tem ali onem področju izven blokov, pa naj bo to v določeni interesni sferi ali ne. Mar je bilo v preteklosti malo delitev interesnih sfer in kmalu na to malo sporov o tem, kako so bile razdeljene in sicer sporov prav med tistimi, ki so jih delili?

Demokratičen mir, mir za vse je edini pravi mir. Vse drugo je le premirje in kratka pavza v hladni vojni.

Dr. A. BEBLER

Po dolgotrajnih pogajanjih so vlade Velike Britanije, Svedske, Norveške, Danske, Avstrije, Švice in Portugalske podpisale sporazum o ustanovitvi «Evropskega združenja svobodne trgovine» (European Free Trade Association - EFTA), ki je nastalo kot reakcija na skupno evropsko tržišče, v katerem so včlanjene Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg. S tem se je Zahodna Evropa razcepila na dva gospodarska bloka, ker se niso mogli sporazumeti o ustanovitvi tako imenovanega evropskega področja svobodne trgovine, ki naj bi povezovalo skupino šestih držav z ostalimi državami članicami OEEC (Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje). Obširnejša obrazložitev o tem je na drugi strani v tedenskem pregledu.

— Gospod Ferhat Abas, predsednik fiktivne vlade, katere obstoj zanikam, ali hočete ukazati vašim imaginarnim četam, naj prekinejo ogenj? (Iz tednika «EXPRESS»)

Vlada odobrila zakon proti monopolom
Segni odpotuje jutri s Pello v London

(Od našega dopisnika)

RIM, 28. — Vlada je na svoji današnji jutranji seji odobrila med raznimi ukrepi tudi načrt zakona «za zaščito svobodne konkurence», ki se drugače imenuje tudi zakon proti trustom in monopolom.

Dalje je vlada odobrila osnutek zakona, ki ureja delovne pogodbe z določeno zapadlostjo. Poleg tega so razpravljali tudi o položaju v Lucanii, Apuliji in Kalabriji, ki so bile hudo prizadete zaradi zadnjih neurij. S tem v zvezi je poročal minister za javna dela.

V ponedeljek popoldne bo predsednik vlade Segni odpotoval na uraden obisk v London. Letalo se bo ustavilo v Parizu, kjer se bo Sogniju pridružil zunanji minister Pella. Danes je Segnija in Pello sprejel predsednik republike Gronchi in se je z njima razgovarjal o tem obisku.

Minister Colombo je izjavil, da bo zakon proti monopolom, še preden bo predložen parlamentu, poslan državnemu svetu za gospodarstvo in delo, da izreče svoje mnenje.

Zakon proti monopolom prepoveduje sporazume med podjetniki, ki bi s pogodbami, dogovori ali z določbami v statutih ali pa s sklepi zadrug ali združenj podjetij lahko preprečili, potvorili ali kakor koli omejili konkurenco na notranjem trgu.

Še posebno so prepovedani sporazumi, ki: 1. neposredno ali posredno določajo kupne ali prodajne cene ali druge pogodbene pogoje; 2. omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo, dotok blaga na trg, tehnični razvoj ali investicije; 3. porazdeljujejo trge ali oskrbovalne vire; 4. določajo v trgovinskih odnosih neenake pogoje za enake ali podobne dajatve; 5. podrejajo sklenitev pogodb sprejemu dodatnih dajatev, ki po svoji naravi ali po trgovskih običajih nimajo zveze s temi pogodbami.

Čeprav se ne predvidevajo izjeme, kar se tiče prepovedi, našteva zakon vrsto pravnih odnosov, ki ne veljajo kot sporazumi, in med temi so n. pr. akti o spojitvi družb ali o koncentraciji podjetij, agencijske pogodbe, itd.

Člen 4. določa, da je potrebno v 30 dneh prijaviti vse sporazume, ki urejujejo proizvodnjo na trgu, in to s pologom prepisa aktov pri ministrstvu za industrijo. Sporazume, ki so obstajali pred uveljavitvijo tega zakona, je treba prijaviti v roku 60 dni od tega datuma. Opustitev prijave se kaznuje z globo od 100.000 lir do 1 milijona.

Zakon prepoveduje tudi zlorabljanje «dominantnega položaja» na trgu, ki ga izvaja eno ali več podjetij. Za «dominanten položaj» velja manevriranje na trgu na cene določenega blaga ali storitev, na dobavne gogoje ali na dotok dobav, tako da se potrošnikom ali določenim kategorijam podjetnikov vsilijo neupravičena bremena ali omejitve. Za dominantnega velja položaj tistih podjetij, ki na podlagi povezav ali sporazumov nimajo učinkovite konkurence na trgu.

Pri ministrstvu za industrijo in trgovino bo ustanovljena posebna komisija za zaščito konkurence, ki jo bo imenoval minister za industrijo in trgovino. Sestavljali jo bodo funkcionarji raznih uprav in šest strokovnjakov. Predsedoval pa ji bo predsednik sekcije državnega sveta. Če bo komisija ugotovila kršitev zakona pri eni ali več podjetjih, jih bo pozvala, naj se prilagodijo določbam zakona v roku 90 dni. Če se podjetje ne bo odzvalo pozivu, ali pa če gre za neprijavljen sporazum, bo ministrstvo za industrijo začelo akcijo pred posebno

(Nadaljevanje na 10. strani)

Danes se zaključi kongres socialdemokratov

Aktualni portreti

SYLVIA LOPEZ
filmska igralka in žena skladatelja Francisca Lopeza je pred tednom dni umrla. Ugonobila jo je levkemija. V filmu se je uveljavila že pred leti. Njen mož je vedel, da ji ni rešitve, zato ji je nudil vse, kar je mogel. Bila je stara komaj 28 let.

ANDRE SCHWARZ - BART
francoski pisatelj, ki je bil letos nagrajen z najbolj cenjeno francosko literarno nagrado - Goncourt. Delo, s katerim je pisec odnesel nagrado, je «Le dernier des justes», ki je izšlo pred mesecem dni. Delo gre naglo v prodaj in obravnava preganjanje Judov skozi stoletja.

ANA FRANK-PERKINS
judovsko dekle, po katerega dnevniku je angleška igralka ustvarila izredno umetniško figuro, gre španskim fašistom na živce. Plakat, ki v Barceloni napoveduje predvajanje tega odličnega filma, so falangisti onečedili tako, kot kaže slika. So ponazali pač kaj so.

HASEMI CHERIF
pravni svetnik maroškega kralja in odvetnik onih voditeljev alžirskega osvobodilnega gibanja, ki so zaprti v francoskih zaporih od tedaj, ko so jih ujeli na nekem letalu, ima zadnje čase veliko dela v zvezi z novim razvojem dogodkov.

SILVANA MANGANO
ki je te dni dokončala film «Jovanka in ostale», si bo privoščila nekoliko daljši dopust. Polnih 6 mesecev je delala brez odmora in pogosto v težkih pogojih. Sedaj bo več pri svojih otrocih in v tem ji bodo spet zrasli tudi lasje, ki si jih je morala zaradi vloge ostriči.

Sedem dni v svetu

EFTA

Prejšnji teden so v Stockholmu podpisali sporazum o «evropskem združenju svobodne trgovine». (EFTA - European Free Trade Association). Sporazum so sklenile Velika Britanija, Švedska, Danska, Norveška, Avstrija, Švica in Portugalska. S tem je Zahodna Evropa poleg skupnega tržišča dobila še en gospodarski integracionistični sistem, ki bo stopil v veljavo prihodnje leto.

Novo področje, ki se drugače imenuje tudi «področje sedmorice», je v veliki meri nastalo kot reakcija na evropsko skupno tržišče. V novem področju so se družile tiste države, ki niso bile zadovoljne z gospodarsko politiko skupnega tržišča in ki so začele tudi čutiti neugodne posledice s tem v zvezi. To velja zlasti za Veliko Britanijo, ki se ni mogla vključiti v skupno tržišče predvsem zaradi svojih interesov v prekomorskih ozemljih in zaradi posebnih gospodarskih vezi s Commonwealthom. Pa tudi s političnega stališča se Velika Britanija ni hotela prilagoditi ustroju skupnega tržišča, ker je to vsebovalo neke nadržavne elemente.

Kakor je znano, so se dolgo časa vodila pogajanja, da bi prišlo do sporazuma med državami skupnega tržišča (Zahodna Nemčija, Francija, Italija in Beneluks) ter ostalimi državami članicami OEEC, da bi ustanovili tako imenovano evropsko področje svobodne trgovine. Pogajanja so se razbila in kmalu zatem se je Velika Britanija z vso vnemo lotila akcije za ustanovitev področja sedmorice. Pri tem poudarjajo, da bo ustanovitev tega področja omogočila sporazum med dvema gospodarskima skupinama. Tako eni in drugi poudarjajo pripravljenost pogajanj zato da se prepreči gospodarski razkol v Zahodni Evropi, ki bi utegnil imeti neprijetne posledice tudi s političnega stališča. Poudarjajo tudi, da obstoj dveh gospodarskih skupin, ki sta rezultat različnih, vendar pa ne nespravljivih stališč o oblikah gospodarskega sodelovanja, pomeni nevarnost za nadaljnji gospodarski napredek v Evropi.

Po podpisu novega sporazuma je gospodarska slika Evrope približno naslednja: Na eni strani je EFTA s področjem, na katerem živi okrog 90 milijonov ljudi in z letnim kosmatim proizvodom v znesku 92 milijard dolarjev; na drugi strani pa je evropsko skupno tržišče. Na njegovem področju živi 155 milijonov ljudi in njegov kosmati proizvod znaša letno okoli 146 milijard dolarjev.

Najmočnejša članica EFTA je Velika Britanija, ki sodeluje v mednarodni blagovni izmenjavi z okoli 57 odst. svojega kosmatega proizvoda. Vrednost letnega izvoza iz držav EFTA znaša okoli 150 dolarjev na prebivalca; v državah skupnega tržišča pa znaša vrednost letnega izvoza na prebivalca 99 dolarjev. Te številke kažejo izvozne možnosti sedmorice in obrazložujejo tudi željo nekaterih članic, kakor n. pr. Velike Britanije in Švedske, da bi se kolikor mogoče izognile gospodarski razdelitvi Evrope.

Z ustanovitvijo nove gospodarske skupine pa se opaža, da se je spor v zahodnem bloku še bolj zaostril. Že dolgo se govori o nevarnosti «gospodarske vojne». Poleg tega pa so nastale razprtije tudi v skupini šestih. General de Gaulle, ki se na vse načine trudi, da bi kjer koli imel glavno besedo, se zavzema, da bi pospešili ne samo gospodarsko integracijo male Evrope, pač pa da bi se ta integracija spopolnila tudi s politično integracijo, v kateri upa da bo imel vodilno vlogo. Posebno močno je na take načrte reagirala Velika Britanija, ki bi bila s tem politično popolnoma izločena iz Zahodne Evrope.

Ameriška vlada, ki je doslej trdila, da hoče biti nevtralna glede teh gospodarskih razprtij, je sedaj odločno posegla v zadevo. To pa na pritisk ameriških poslovnih krogov, ki poudarjajo, da ZDA ne bodo dovolile, da bi prišle v diskriminiran položaj nasproti Zahodni Evropi. V bloku male Evrope so zadeve namreč tako urejene, da se medsebojne carine postopno ukinjajo, medtem ko se nasproti tretjim bolj ali manj ohrani skupni carinski sistem. To pomeni, da so uvozniki iz tretjih držav prisiljeni spopasti se na tem tržišču z združeno domačo konkurenco, ki uživa pomembne carinske ugodnosti. Ameriški poslovni ljudje so začeli tudi pretiti, da bodo na vsako diskriminacijo proti njim odgovorili n. pr. z razširitvijo trgovine s Sovjetsko zvezo, ki bi jo eventualno povezali s carinskimi represalijami proti Zahodni Evropi in to s sodelovanjem v raznih podjetjih ali pa z ustanovitvijo lastnih podružnic. Zato bi n. pr. na diskriminacijo proti ameriškemu blagu odgovorili s povečanjem proizvodnje enakega blaga v Evropi sami, toda z ameriškim kapitalom.

Spričo vsega tega je ameriška vlada odločila, da pošlje v Evropo svojega državnega podtajnika Douglasa Dillona, ki se bo razgovarjal z voditelji v prestolnicah obeh gospodarskih blokov. Skušal bo doseči oziroma vsiliti kompromisno rešitev. ZDA se začenjajo resno bati da bi razdelitev Evrope v dva gospodarska konkurenčna bloka resno ogrožala ZDA, ki bi izgubile evropsko tržišče za svoje blago. Gospodarstva v Zahodni Evropi se je namreč precej dobro razvilo, da sedaj lahko že konkurira nekaterim ameriškim proizvodom.

Bojijo se tudi, da bi zaostritev gospodarskega spora neizbežno motila tudi politične odnose, kar se sicer že čuti v skupini šestorice. Mocan primanjkljaj v ameriški plačilni bilanci (3 milijarde in pol dolarjev lani in 4 milijarde, ki se predvidevajo za letos) in ustanovitev novega preferenčnega bloka sedmorice sta sedaj pripravila ameriški državni departma, da odločno poseže vmes.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Neurje, ki je divjalo nad nekaterimi predeli južne Italije, je povzročilo velikansko škodo, ki se ceni na milijarde. Število človeških žrtev sicer še ni povsem ugotovljeno, vendar računajo, da jih je osem. Na desettisoče ljudi pa je ostalo brez strehe. Prekinjene so proge in ceste so razrvane. Na sliki ulica v popolnoma preplavljenem mestu Catanzaro Lido

Čez tri tedne bo Farah Diba perzijska cesarica. Postala bo tretja žena perzijskega cesarja Reze Pahlevija, ki se je moral že dvakrat ločiti, ker mu prejšnji ženi nista mogli dati sina, naslednika na prestolu, kot to predpisuje perzijska - ustava

O «laži in krivični žalitvi»

Ponavljamo: z videmskim dnevnikom ne bi nadaljevali polemike iz razlogov, ki smo jih že večkrat povedali in ki so za vsakega našega čitatelja na dlani. Če kljub temu polemiko nadaljujemo, delamo to iz dveh razlogov: prvič, ker videmski dnevnik potvarja naše pisanje in s tem hujska svoje čitatelje na narodnostno mržnjo, kar pa je na podlagi člena 3 Posebnega statuta londonskega sporazuma prepovedano in kaznivo, in drugič, ker s polemiko z njim terjamo odgovor glede določenih traitev tudi od tistega tiska in radia, ki sta objavljala nepreverjene podatke o tako imenovanih jojbah ter istočasno izpraševujemo vest tistim predstavnikom odgovornih oblasti, ki so s svojim obnašanjem povzročili v javnosti vtis, da takim podatkom verjamejo.

«Messaggero Veneto» svojim čitateljem namreč doslej še ni povedal, da naš dnevnik ne zahteva nič drugega kot to, da se morajo kraške jame, ki so jih pokrili in ob tej priliki pisali, da ležijo v njih tisoči žrtev, najprej raziskati in šele nato objavljati številke «M. V.» prav tako ni povedal, da smo trdili in še vedno trdimo, da imena tistih 4.930 deportirancev niso bila nikjer objavljena, kajti doslej so uradno znane samo številke, ki jih je objavil državni statistični urad in na podlagi katerih se lahko izračuna, da znaša število oseb, za katere se ne ve, kako so umrle. samo 111. (Fašistični glavar Almirante je prejšnjo nedeljo v Trstu izjavil, da je bivši predsednik vlade Scelba navajal baje, da znaša število deportiranih manj kot 200). Mi prav tako nismo trdili, da je ta številka točna, ker seveda ne moremo jamčiti za točnost uradnih podatkov. Zato je ta številka lahko večja ali pa manjša, zato tudi ne moremo vedeti, ali je vseh teh 111 oseb bilo iz protifašističnih vrst, ali pa so med njimi tudi fašisti.

To in nič drugega ne zahtevamo niti danes! Ponavljamo tudi, da smo gornja vprašanja popolnoma upravičeni postaviti tudi zaradi tega, ker sta se v Trstu letos — 14 let in pol po letu 1945! — ustanovila dva odbora za ugotavljanje števila deportirancev in za ugotavljanje števila žrtev, ki naj bi bile v obeh pokritih kraških jamah. Enemu izmed teh odborov predseduje bivši tržaški župan.

Doslej nobena izmed obeh komisij podatkov svojih raziskavanj in proučevanj ni objavila!

V svojem zadnjem odgovoru od 20. t. m., v katerem odgovarja na naš zadnji članek, bi hotel «M. V.» prikriti svojo zadrego, ker nam na gornja vprašanja ne more odgovoriti, z naštevanjem «podatkov» fašističnega in nacističnega propagandnega aparata ali pa drugih podatkov, ki nimajo z vprašanjem, o katerem je govora, nobenega opravka, a so poleg tega še plod nepreverjenih in nedokazanih govoric. Zato govori list «o kalvariji jadranskih Italijanov» in o «štirih žalostnih postajah od leta 1943 pa do 1945». Tudi te postaje nimajo nobenega opravka z omenjenima jamama in njunima vsebinama. Vendar tudi na to naštevanje lahko odgovorimo z naštevanjem naših žalostnih postaj, katerih je na stotine in od katerih jih nosi imena krajev apeninskega polotoka več kot sto. Ali «M. V.» želi, da jih naštejemo in ponovno objavimo pred leti že objavljeno zemljepisno karto? Vendar ne moremo mimo dveh takih postaj: prva se imenuje vas Lipica pri Reki, kjer so leta 1944 italijanski fašisti s svojimi nemškimi nacističnimi in drugimi pomočniki zmetali žive v ogenj govečih vaških hiš vse otroke, žene in starce! Druga postaja pa je v Gonarsu, kjer si lahko predvsem meščani bližnjega Vidma ogledajo imena, priimke in starostno dobo otrok in žena, ki so tam pustili kosti že pred kapitulacijo Italije. In koliko jih je brez tablic? Tam in drugod — po vsem polotoku, apeninskem in balkanskem?

«M. V.» torej lahko nadaljuje z zmerjanjem, da je tisto, kar pišemo, hujše od laži, da je to «krivična žalitev.»

Toda «Messaggero Veneto» se je nenadoma spomnil, da gre pri vsem tem pravzaprav bolj za «človeško vprašanje, kot pa za politično». Na to, bi ga lahko vprašali, kakšen značaj so imele brzojavke treh ministrov in številnih podtajnikov, o katerih je v prvih novembrskih dneh poročal tudi «M.V.»? Ali niso morda imele tudi političnega značaja? Toda ne glede na to, oziroma prav zaradi tega poudarjanja človeškega značaja in zaradi tistih brzojavk je potrebno priti resnici do dna: že objavljene številke preveriti in jih podpreti z dokazi. To se pravi: prav zaradi poudarjanja človeškega značaja vprašanja bi morala tisk in radio počakati vsaj na izid proučevanj in raziskovanj obeh omenjenih odborov, če že odgovorne državne ali pa občinske oblasti za tako raziskavo obeh jam niso hotele ali pa nočejo poskrbeti.

Ali ni vse kar se nepreverjenega in nedognanega piše o tem zares hujše od laži in hujše od najbolj krivične žalitve?

PRI KOMAJ 37 LETIH GA JE ZADELA KAP

Največji umetnik Francije in eden največjih v svetu

Jean Gabin: «Pred njim si se vedno bal, da boš pogrešil»
Nikoli mu ni bilo do popularnosti in slave za vsako ceno

Ko je pred dobrim tednom izdihnila filmska zvezda Sylvia Lopez je bila njena smrt za njenega moža skladatelja Francisca Lopeza strahoten udarec. Kako bi tudi ne bil, saj je med njima vladalo najlepše vzdušje, poleg tega je bila lepa in mlada. Bilo ji je komaj 28 let. Vendar je bil skladatelj Lopez na smrt več ali manj pripravljen, saj je bolehala od neozdravljive bolezni, krvnega raka. Pomislimo pa, kako je morala prizadeti smrt ženo velikega umetnika Gerarda Philipa, ko je v sredo zjutraj ob 8 stopila k njegovi postelji in opazila, da je mrtev.

Gerard Philipe je bil sicer prav tako bolan, pred dobrima dvema tednoma je bil tudi operiran, toda po uspeli operaciji je bil izven vsake nevarnosti ter se ponovno pripravljal na delo, ki ga je čakalo. In tega ni bilo malo. Še prejšnji večer, preden je legel, je telefonično pozval svojega najožjega prijatelja režiserja Rénéja Claira, in ga poprosil, naj pride naslednjega dne k njemu, da bi se pogovorila o nadaljnjem, delu, kajti Philipu je bil zelo pri srcu uspeh pariškega gledališča Theatre National Populaire. In ko je bil že v postelji, je Gerard Philipe študiral in si beležil pripombe v zvezi z vlogo, na katero se je pripravljal, da bi ponovno nadaljeval delo, ki ga je bil moral prekiniti zaradi bolezni.

Bilo je v juniju letošnjega leta, ko je bil Gerard Philipe v Mehiki, kjer je pod vodstvom Louisa Bonuela igral svoj zadnji film. Tu se je bil nalezel griže, ki se je razvila v neko tropikalno bolezen malignega značaja. Kot je bilo v njegovi navadi, nekateri pravijo v značaju, je svojo bolezen prikril, da bi film dokončal. Nato se je vrnil v Francijo in ker bolezen ni hotela miniti, ga je njegov zdravnik pred dobrima dvema tednoma operiral. Ves kirurski poseg je bil uspešen in, kot smo že rekli, se je Philipe že pripravljal na delo. Francoska in z njo svetovna javnost je čakala njegovega ponovnega nastopa, zato je vest o njegovi smrti prišla kot strela z jasnega. In z Gerardom Philipom ni umrl povprečen človek ali povprečen umetnik. Umrl je — kot ga ocenjujejo vsi najboljši poznavalci filmske in gledališke umetnosti — največji francoski umetnik sedanje dobe in eden največjih umetnikov sveta.

Gerard Philipe je eno redkih imen z umetniškega sveta, ki je zgodaj zablestelo in ni nikoli zatemnelo, niti za najkrajšo dobo. O njem je veliki francoski umetnik Jean Gabin rekel: «Pred njim imaš vedno vtis, da boš pogrešil», Réné Clair pa je rekel: «Gerard Philipe je sam na sebi čudež inteligence.» To so karakteristike, ki povedo vso vsebino in pomen tako kratkega, hkrati pa tako plodnega življenja.

Kot sin lastnika hotela v mestecu Grasse se je lotil najprej pravnih študijev, toda pravni študij ga ni preveč mikal. Hotel se je raje posvetiti umetnosti. Toda zaradi tega pravnega študija ni zanemarjal in k filmu in nato na oder je prišel bolj po naključju. Francoski filmski režiser Marc Allegret je bil znanec Gerardove matere gospe Minou Philipe in jo med vojno, leta 1942, obiskal. Ob tej priložnosti mu je med razgovorom Gerardova mati zaupala, da bi njen sin rad prišel k filmu. In Marc Allegret je mlademu Gerardu poveril majhno vlogo v filmu «Les petits du quay aux fleurs». S tem dnem se je začela njegova umetniška pot. Ko je bilo Gerardu dvajset let, je prekinil stik z Marcom Allegretom. Toda ne iz nehvaležnosti, pač pa zaradi prevelike sile, ki se je v njem kopičila. Leta 1946 je zablestel kot zvezda največjega sija z vlogo glavnega junaka v «Idiotu» Dostojevskega. Od neznatne vloge v prvem filmu, do te, je velikanski skok. Od tod dalje pa se niza vrsta kreacij, ki jih je Gerard Philipe nepretrgoma ustvarjal. In kar je še najbolj značilno, so vse te vloge med seboj različne tako po značaju kot po ambientu, hkrati pa so vse popolne. Gerard Philipe je s tem dokazal, da je zares daleč nadpovprečen umetnik. Njemu je pristajala vloga «odličnega» konjeniškega častnika v filmu «Velike orožne vaje», ki ga je režiral Réné Clair, njemu je pristajala vloga mladega ljubimca v filmu «Vrag v telesu», ki ga je režiral Autant Lara, njemu je pristajala tudi vloga «viveura» današnje dobe, kar je dokazal v filmu «Ljubice gospoda Ripoisa» v režiji Clementa. Njemu je pristajala vloga ljubimca iz dobe setečenta, kar je dokazal v filmu «Fanfan la Tulipe». Toda tudi bolj «grobe» vloge je Gerard Philipe popolno podal. Odlična je n. pr. tudi njegova vloga delavca v filmu «Nočne lepotice»

Druga značilnost, ki ga loči od vseh ostalih filmskih ljudi, pa je bila njegova preprosto. Naprednega duha, naprednih nazorov, človek, ki je življenje poznal do vseh globin, ni hotel biti za vsako ceno popularen. Nasprotno, umikal se je v tiho zasebno življenje, kamor so bila vrata zaprta vsakomur, ki je hotel pobrskati v njegovo družinsko intimnost. V nasprotju z drugimi filmskimi imeni, ki uporabljajo tudi najbolj banalne momente za reklamo, je Gerard Philipe hotel živeti svoje življenje sam s svojimi in prodreti v svet le preko odra oziroma filmskega platna. Zato je tudi značilen način, kako se je on poročil. Že leta 1947 je Gerard na nekem prijateljskem večeru spoznal svojo poznejšo ženo gospo Nicole, ki je bila tedaj že poročena in mati sedemletne hčerke. Čeprav so se mu oboževalke na vsakem koraku ponujale, je ostal zvest svoji ljubezni, ki je ni zaupal nikomur, kajti šele 1951 leta, ko se je z ločeno gospo Nicole poročil, je Pariz zvedel, da je Gerard Philipe štiri leta ljubil svojo bodočo ženo, ne da bi za to zvedeli niti njegovi najožji prijatelji. In ko se je to razvedelo, se je razvedelo pravzaprav po naključju, kajti ko se je bil med snemanjem filma «Fanfan la Tulipe» nekoliko poškodoval, se je ob njegovi bolniški postelji pojavila neka ženska — njegova žena Nicole.

In kot je hotel, da ga javnost pozna le s platna ali z odra, in da ne vdira v njegovo zasebno življenje, tako je tudi prav na tiho umrl in na tiho, skoraj skrivaj so ga tudi pokopali.

RAVNE

ŽELEZARNA RAVNE

Tovarna plemenitih jekel

Ravne na Koroškem

Slovenija - Jugoslavija

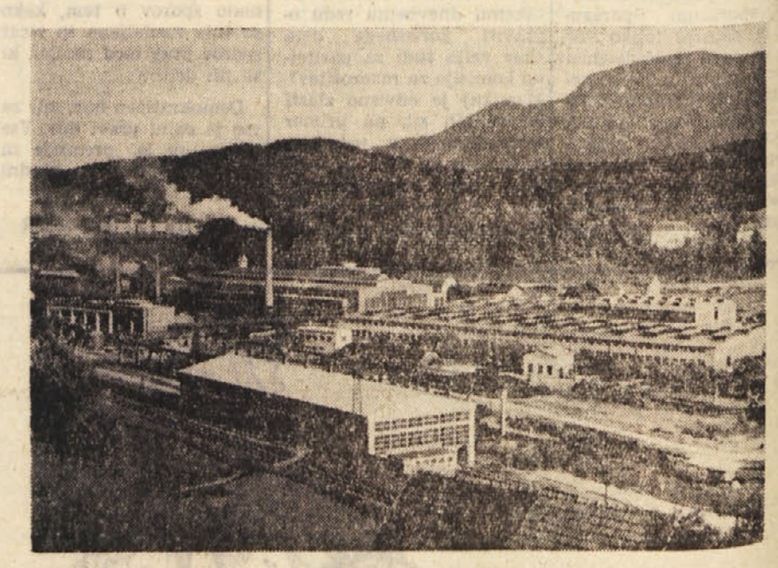

PROIZVAJA

iz vseh vrst SM in elektro-jekel

JEKLENE ULITKE
ODKOVKE
VALJANE PROFILE

— brzorezno orodje
— industrijske nože
— krožne žage
— pnevmatsko orodje
— kolesne stavke
— vzmeti . listnate in spiralne
— valje za hladno valjanje
— «Pilger» valje

200-letna tradicija proizvodnje plemenitih jekel

JAMES FARREL:

Prizor na ulici

Ali sodim še sploh v človeško raso? se je glasno spraševal starec, ki je stal na oglu Devete in Michiganske ulice

Bilo je to meglenega jesenskega popoldneva. Na drugi strani ulice, v Grand-parku je bil postavljen zvočnik, preko katerega so pravkar prenašali tekmo s svetovnega prvenstva v baseballu, tekmo med «St Louis Cardinals» in «New-York Yankees». Starec je nosil staro raztrgano obleko, njegova srajca je že posivela od umazanije, in nožni prsti so mu gledali iz starih vojaških škornjev. Premikal se je počasi, potem pa je nenadoma obstal pred z zlatom in medenino okrašenim vhodom zgradbe Nationai Oil Company.

«K vragu, ne morem več,» je rekel samemu sebi. Zazehal je in se pretegnil kot človek, ki je zelo zaspan. Slekel je suknjič, ga zvil in položil na pločnik. Ne glede na ljudi, ki so obstajali in radovedno opazovali, kaj dela, je starec počasi opravljal vse tisto, kar delajo ljudje, preden gredo spat. Napravil je nekaj zamišljenih kretenj, kakor da se slači in nato oblači pižamo, potem je mrmljal, kot da bi dajal slugi navodila, da mu za jutri zjutraj ni treba pripraviti tople kopeli, ker se je odločil, da bo legel in umrl. Potem je res legel na pločnik, potegnil čez se umišljeno odejo in čez nekaj trenutkov so radovedni gledalci zaslišali glasno smrčanje.

Okrog njega se je takoj zbrala majhna skupina ljudi. Vsi so buljili vanj. On pa je z brezbrižnim pogledom zrl v nebo. Čez nekaj časa se je zbralo vse več radovednih ljudi okrog njega in vsi so čakali, kaj se bo zgodilo.

«Kako je, stari, ali si poškodovan?»

«Kje, k vragu, pijan je kot sod.»

«Ej stari, kaj je to s teboj?»

«Gotovo se je s kom stepel.»

«Kdo pa je ta človek?»

«Ali ne vidite, da je poln alkohola kot...»

«Nekdo bi moral stopiti po zdravnika.»

«Kje je policija? Nikoli je ni, kadar jo človek potrebuje.»

«Tega reveža je gotovo povozil avto. Morali bi poklicati reševalni voz.»

«Pravkar prihaja policaj!»

«Tu je čuvaj zakonitosti!»

Velik stražnik z rdečim licem se je naglo bližal skozi skupino ljudi, ki je postajala vsak trenutek večja. Pogledal je starca, ta pa mu je vrnil pogled z najbolj nedolžnim izrazom na obrazu.

«Kaj se dogaja?»

«Pozdravljeni, stražnik.»

Policaj ga je sumljivo opazoval. Potem si je potisnil službeno čepico na tilnik in se izprsil:

«Kaj je s teboj, ha? Povej, kaj ti je?»

Neka ženska je poskušala pojasniti policaju, kaj se je zgodilo.

«Vse je v redu, stražnik. Samo malo sem legel, ker sem strašno truden. Mislil sem, da bi bilo dobro, če bi legel in umrl. To je vse. Rad bi bil sam, da bi lahko tako laže umrl.»

«Kaj?» je vprašal policaj jezno.

«Ali me ne morete pustiti v miru? Ali me ne morete pustiti, da v miru umrem.»

«Pojdi, pojdi, dovolj je teh neumnosti! Daj stari, premakni se! Vzdigni se in odidi. Ali si slišal?»

«Ali me res ne morete pustiti v miru. Rekel sem vam, da je vse, kar želim, da bi tako mirno na tleh umrl.»

«Slišal si. No, premakni se! Ne bom trpel tukaj nobenih neumnosti. To je javni prostor.» Policaj ga je prijel za roko in ga začel vleči, starec pa se sploh ni upiral. Vtem se je nenadoma pojavil na sceni dostojanstven policijski narednik. «Kaj se dogaja, Mike?» je vprašal narednik.

«Nič ni, gospod, samo v miru poskušam umreti.» Policaj je spustil starca, da je padel nazaj na pločnik.

«Molči!» Policaj se je obrnil k naredniku: «Moti javni red in mir.»

«Kaj je s teboj? Tukaj ne moreš umreti,» je jezno spregovoril narednik.

«Moj bog, ali človek v svobodni deželi res ne more v miru umreti?»

«No, no, prenehaj z zmerjanjem in izgini od tod», je ukazal narednik. Toda starec se sploh ni premaknil. Tedaj ga je zgrabil narednik in ga poskušal dvigniti. Potem ga je prijel še policaj in oba sta ga pričela porivati.

«Rekel sem ti, da izgini,» je kričal narednik.

Starec se je dvignil. Skupina ljudi se je pričela glasno smejati. Starec se je počasi odplazil in ko je bil kakšnih deset korakov daleč, se je obrnil in mirno dejal prisotnim: «Samo umreti sem želel v miru.»

«Pojdi, pojdi! Izgini, odidi, ali pa te bom jaz odvedel,» je vzkliknil policaj, medtem ko se je nekaj ljudi še vedno smejalo.

Starec se je pomaknil še nekoliko metrov, potem pa je zopet obstal in legel na pločnik.

Še več ljudi se je ustavilo, da bi videli, kaj se dogaja.

«Vse vas bom aretiral!» je jezno vzkliknil narednik glasni skupini ljudi, ki so se ob tem prizoru očitno zabavali. Policaj in narednik sta stala nad starcem, ki je po dolgem iztegnjen ležal na pločniku. Nista vedela, kaj naj storita.

«Samo v miru bi rad umrl. To je vse, kar želim. Ne moreta me prisiliti, da bi kaj delal. Preveč sem utrujen. In to je svobodna dežela.»

«Molči!» je planil policaj nadenj.

«Jaz sem samo hotel reči, da je delo zame prenaporno.»

«Vzdigni se,» je dejal policaj in ga sunil z nogo v rebra.

«Vzdigni se! To je javni prostor in ne zavetišče za starce. No, vstani in pohiti. Ali ne slišiš?» je vzkliknil policaj zviška.

«Rad bi v miru umrl. Ali me res ne morete pustiti samega?»

«Ali boš vstal?» ga je vprašal narednik.

«Ne, umiram. Pustite me, naj v miru umrem.»

«Policaj, ta človek je bolan. Pokličite raje reševalni voz», je jezno vzkliknila neka žena.

«Gospa, odstranite se in skrbite za svoje stvari.» Narednik se je obrnil k policaju: «Daj odstraniva tega potepuha.» Sklonila sta se in ga skušala dvigniti. Starec se je naredil trdega in oba stražnika sta ga pričela vleči po pločniku. Nekdo od mimoidočih se je nasmejal. Drugi so zopet ugovarjali, vendar se oba policaja na to sploh nista ozirala.

Kmalu se je zbralo še več pešcev in vsi so radovedno opazovali prizor, medtem ko sta narednik in policaj še kar naprej vlekla starca po pločniku. Razpeto srajco je starec, medtem ko se je upiral policajema, izgubil. Tako je ležal zdaj na pločniku gol in je ves drhtel.

«Vzemite voziček,» je duhovito vzkliknil nekdo.

«Ne, morali bi poklicati župana Thomsona,» je duhovito pripomnil nekdo drug.

Policaj in narednik sta že bila vsa zaripla od napora, medtem ko ju je starec nedolžno gledal in pomežikoval s svojimi modrimi očmi. Potem se je nenadoma obrnil in pomignil skupini mimoidočih. Policaj ga je zopet poskusil dvigniti. Ko pa je videl, da se starec sploh za nič ne briga, ga je izpustil, da je padel na pločnik. Starec se je ves tresel, noge so mu visele preko roba pločnika. Avtomobili so se ustavljali in s tem zavirali ostali promet, hupe pa so medtem dvigale neznosen hrup. Pločnik je bil natrpano poln radovednih gledalcev.

«Le čemu tolika stiska zaradi navadnega potepuha,» je nekdo grobo vzkliknil

«Prav nič me ne briga, kaj se bo zgodilo. Naj me povozi kamion. Prav vseeno mi je. Prav ničesar si ne želim. Dovolj mi je vsega. Rad bi umrl,» je dejal starec in šklepetal z zobmi. «Ne, ne gospodje, ne morete me prisiliti, da bi kar koli storil. Umrl bom.»

«Pokličite reševalni voz,» je nekdo vzkliknil.

«Stražnik, pustite ga vendar,» je dejal nekdo drug.

«No, daj, ogrni se in si zapni obleko. Ženske hodijo mimo,» mu je prigovarjal drugi policaj

«Odstranite te ljudi,» je ukazal narednik in stražnik je začel odrivati množico, vendar ko jih je na enem koncu potisnil nazaj, so na drugem zopet navalili bliže.

«Pustite me vendar na miru.»

«Hej potepuh, zakaj se ne primeš kakšnega dela?»

«To je prenaporno zame.»

«Molči!» mu je dejal narednik.

Zdaj se je pridružil policajema še en stražnik in jima pomagal odrivati množico. Narednik je stal poleg starca: «Ali se boš dvignil ali ne?»

«Stražnik, prosim te, dovoli, da v miru umrem.»

«Policijski voz je že na poti,» je dejal narednik. Tedaj se je starec nenadoma dvignil, pobral svoje stvari, se oblekel in odšel.

«Ehe, kam zdaj? Zdaj pa nikamor,» je vzkliknil narednik in ga prijel za roko. Tudi policist je prijel starca in ga odpeljal na drugo stran, medtem ko jima je množica sledila.

Pri Rooseveltovi uiici sta mu dovolila, da sede in počaka na stopnicah vhoda v veliko stavbo. Na ljudi, ki so stali okoli njega, se starec sploh ni oziral.

«Kmalu bom mrtev,» je govoril sam zase. «Potem pa naj gre vse k vragu! Vse naj pomre za menoj. Jaz ne bom delal. Vse, kar si želim, je malo miru in to da bi umrl. Nič drugega mi ni preostalo. Jaz sploh ne sodim v človeško raso. Prav nič se me vse skupaj ne tiče. V petih menutah bom umrl. Ne bom delal. Vse, kar si želim, je to, da me pustijo v miru. Grem na zahod. Pojdi tudi ti, mladenič! Ha! Ha! Vsi bomo enkrat šli k svojemu Zahodu. Celo policaji. Ali ni tako, stražnik?» Pogledal je debelega policaja.

«Celo policaji umirajo. Vsi bodo umrli.» Nekaj časa je gledal po pločniku, potem pa je z nekakšnim čudnim svetlikanjem v očeh pogledal policaja. «To je dobra šala, ali ne, stražnik? Vsi bodo umrli, celo policaji.»

Prispel je policijski voz. Dva stražnika sta starca grobo prijela in ga porivala proti avtomobilu, medtem ko so ostali preprečevali množici dostop.

«Po vsem tem se mi vendarle zdi, da sodim k človeški rasi, saj sicer ne bi poslali to črno Marico po mene,» je dejal starec. Potisnili so ga v voz in šofer je pognal.

Množica ljudi se je počasi razhajala. Nekdo, ki je komaj prišel, je vprašal policaja, kaj se je zgodilo. «Nič posebnega, navaden potepuh. Zmešalo se mu je. Vsi nekega dne ponorijo — dobil bo 30 dni zapora, toda to mu ne bo pomagalo. Potepuhi ostanejo potepuhi — to so pač vedno samo potepuhi.»

«Da, točno je to, stražnik.»

Policaj je s počasnim korakom odšel po bulvaru Michigan.

Med skupino ljudi, ki so stali pod zvočnikom, je opazil živahno valovanje.

«New York Yankees» so osvojili svetovno prvenstvo v baseballu s tem, da so premagali «St. Louis Cardinals» v štirih igrah.

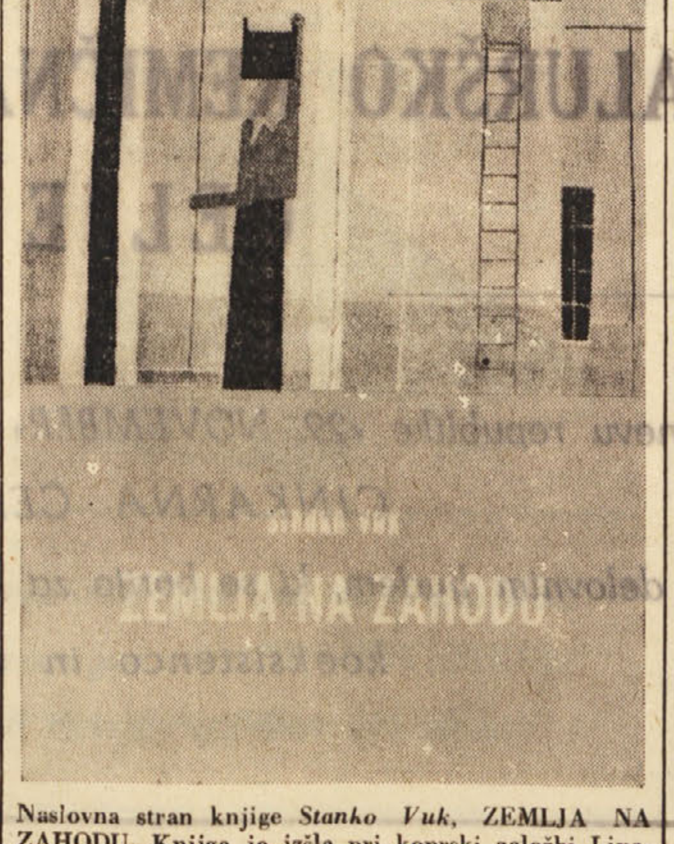

Naslovna stran knjige *Stanko Vuk*, ZEMLJA NA ZAHODU. Knjiga je izšla pri koprski založbi Lipa, pripravila pa sta jo dr. Lino Legiša in Milko Matičetov

Krasen knjižni dar - 6 knjig - za samih 500 lir!

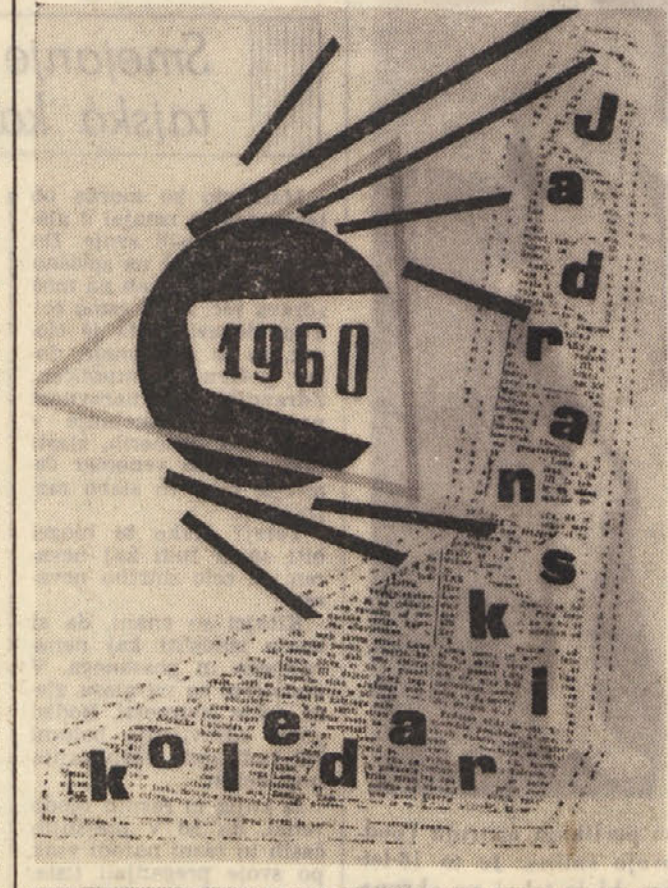

Izšel je

„JADRANSKI KOLEDAR 1960"

Za majhno vsoto (500 lir) prejmete poleg Koledarja

še pet knjig:

Ivan Cankar, *Hlapec Jernej*

Francè Bevk, *Viharnik.* Povest

Francè Planina, *Naša domovina Jugoslavija* (z zemljevidom)

Dr. Anton Polenec, *Živalski svet.* Srećanja z živalmi obtečajnih in gorskih predelov

Špolar-Tavčar, *Domača dela in popravila*

PO PISMU JAMESA FARRELA ŽIKI TODOROVIĆU

«Bojim se, da sodobna književnost v moji deželi in v svetu sploh premalo spodbuja človekovo domišljijo»

James Farrel je postal že davno sinonim za veliko mesto Chicago, ki je za ozadje mnogih pisateljevih romanov. Farrel uživa svetovno slavo, a v sami Ameriki so ga uvrstili med desetorico sodobnih vodilnih pisateljev. Napisal je okoli trideset romanov, objavil nekoliko obsežnih zbirk novel. Največ je živel v Chicagu: tam se je tudi rodil 27. februarja 1904. Nekaj časa je prebil v New Yorku, ki ga je tudi opisoval.

Na univerzo je hodil v Chicagu. Toda kot mnogi ameriški pisatelji je vmes opravljal razne posle. Nekaj časa je sedel za pisarniško mizo, potem je delal na bencinski postaji ali pa je hodil od mesta do mesta kot zbiralec oglasov ali trgovski agent. Potem se je pa spet javil kot dopisnik nekega chikaškega lista.

Prva dela Jamesa Farrela so pritegnila pozornost čitateljev v Angliji, Franciji, Švedski ter v deželah Južne Amerike. Takoj v začetku svoje kariere je pisatelj prejel nekaj velikih književnih nagrad, Sam pravi o sebi: *«To, kako sem se loteval snovi, bi se lahko označilo z besedami filozofa Spinozze, ki je večkrat rekel, kadar je kaj delal: «Ne jokati se in ne smejati se temveč razumeti.» Če pa je v mojih delih kako sovraštvo, tedaj to ni naperjeno proti ljudem, temveč proti razmeram, v katerih postanejo človeška bitja brutalna ter povzročajo duhovno in materialno bedo.»*

Biografi predstavljajo Farrela kot človeka nizke rasti, resnega, okroglega obraza ter razmršenih, črnih las. O svojem načinu dela pravi pisatelj: «Treba je bilo mnogo časa, da pišem tako počasi, da imate nazadnje vtis, da pišem hitro.» Ko se govori o njegovih najljubših pisateljih, navaja Farrel Dostojevskega, Turgenjeva, Tolstoja, Gogolja, Čehova, Stendhala, Balzaca, Flauberta, Marcela Prousta, Jamesa Joycea, Dickensa. V svojem zasebnem življenju je Farrel strasten simpatizer baseballa; sploh že mnogo let kot navdušen navijač sledi športnim rezultatom. Čeprav piše že nad trideset let, dela še vedno z isto predanostjo. Zastavlja si večletne načrte, ki obsegajo nekoliko velikih knjig. In čeprav so ti programi — kot poudarjajo posamezniki — ambiciozni in ogromni, jih Farrel vendar uspešno izvaja. Uradna kritika naglaša, da «noben ameriški pisatelj ni bil v stanu tako ohraniti tradicijo romana kot je to uspelo Farrellu v prvi polovici tega stoletja».

Farrel je napisal zbirko petih romanov «Serija O' Neilla», v kateri so romani «Obraz časa», «Svet, ki ga nikoli nisem dosegel», «Zvezda ni izgubljena», «Oče in sin» ter «Moji dnevi jeze». Objavil je več zbirk kratkih zgodb, med katerimi so zlasti opazne knjige «Francozinje so poročene», «Nevarna ženska» ter zgodbe «To je tisto», «Ljubim te, Helena» itd.

Farrel piše:

«Nekega dne, ko sem delal v neki bencinski postaji v tovarniški četrti Chicaga, sem začel čitati ameriško knjigo «Tar: mladost na Srednjem Zahodu» Sherwooda Andersona. Sherwood Anderson je eden izmed najbolj občutljivih in najbolj vplivnih ameriških pisateljev dvajsetega stoletja. On je nekajkrat izjavil, da umetnik «laže». Toda on ni mislil na lažnivost. Po Andersenu je «laž» kakega umetnika njegova osebna fantazija. «Tar» je fantazirana poustvaritev Andersenove lastne lastne deške dobe v malih mestih države Ohio na koncu 19. stoletja. Andersen se je rodil v Ohiu blizu Cincinnatija. Ko je bil še deček, se je že začelo njegovo majhno rojstno mesto izpreminjati. Ameriški kapitalizem je z velikimi koraki napredoval tudi v malih mestih in obrtniki so bili odrinjeni. Andersen je kot deček živel v svetu, ki se je spreminjal. toda majhno Andersenovo mesto se je še bolj spremenilo v dobi avtomobilov.

Ako je kak občutljiv pisec, kot je Andersen, mogel pisati o sanjah, fantaziji, notranjem življenju nekega dečka v majhnem mestu države Ohio za časa pretekle dobe ter v družbi, ki je bila že spremenjena po tehničnem napredku, zakaj potem jaz ne bi mogel pisati o življenju, občutkih in tragedijah dečkov, s katerimi sem odrasel. Življenje, ki sem ga spoznaval, mi je postalo važno kot predmet za književnost. Moje lastno prepričanje se je okrepilo in me od tedaj ni zapustilo razen morda v prehodnih razpoloženjih. To je eden izmed načinov vplivanja na pisatelje.

Na posebne književne oblike vplivajo socialno-ekonomska organizacija književnosti, politične potrebe in pritiski, posebno v družbi, kjer politika prežema največji del življenja ali vse življenje. Sistem tržišča je odrinil sistem zaščitništva. Jaz sem mnogo in zelo drastično kritiziral tržiščni sistem v književnosti in kulturi, toda prepričan sem, da je boljši od državne kontrole. Tržišče vpliva na posebne oblike. V tržiščnem sistemu je lahko neka oblika književnega dela, dolžina dela, odvisna od prodajne moči ali vsaj od pogoja, da ne povzroči velike izgube denarja. Bolj konkretno izraženo obstajajo historični razlogi, da so proza, književno ustvarjanje v prozi, roman in kratka pripoved postale važne oblike.

Drama me ni posebno privlačevala in nisem veroval, da bi lahko pisal gledališka dela, pa čeprav so name vplivali Ibsen, irski pisatelji gledaliških del, Pirandello, Eugene O'Neil ter Čehov. Ni bilo nekega pisatelja ali nekaj pisateljev, šole ali smeri, ki bi name izključno vplivali. Čital sem dela Dreiserja, Hemingwaya, Karla Sendberga, Edgarja Leeja Mastersa, H. L. Menckena, Singa, Georgesa Moora, Josepha Conrada, Jamesa Joycea, Čehova, Gorkega, Turgenjeva, Dostojevskega, Balzaca, Nietzscheja, Bertranda Russella in mnogo drugih. Nisem mislil na šole ali na nacionalno književnost. Vendar pa je v meni polno spominov in občutkov, ki so vezani na ulice in hiše, na dečke in deklice, na moške in ženske iz Chicaga, ki sem jih poznal.

Nisem mislil na inspirirano pisanje, usmerjeno v določenem pravcu. Včasih sem gledal na pisanje kot na opravičilo svojega bivanja na zemlji, včasih kot na protest, na sredstvo za «razumevanje», določanje ter doživljanje čustvovanja tega, kar je mislilo, čutilo, živelo. Razvil sem načrt za pisanje vrste najmanj 25 knjig, ki ne bi bile tesno povezane; pri tem bi poustvarjal ameriško življenje, kot sem ga občutil, videl, spoznaval in zamišljal. Pričel sem poskušati, da izpolnim svoj načrt tako, da bi pisal o sosedih iz moje deške dobe in mladosti.

Izrazil sem svoje upanje, da sem prerasel iz teh družbenih oblasti v večje, obširnejše. Ko sem to delal sem izčrpal svoj čas. Objavil sem 25 proznih del, toda sedaj je moč načrt zelo razširjen in obsega široko področje. Od leta 1952 sem napisal nad 40 novel z evropskim, azijskim ali lokalnim ozadjem, toda nadejam se, da bom pisal tudi o politiki, o sindikatih in o navadnih prebivalcih Evrope in Azije, katerih življenje se doslej v ameriški književnosti ni opisovalo. Poleg osnovnega motiva, ki je skupen za vse umetnike, motiva izraza, iščem tudi vezi.

Bojim se, da sodobna književnost v moji deželi ter na svetu sploh premalo spodbuja človeško fantazijo, ne «okužuje» človeka z globljim čutenjem: Politična diktatura in kontrola, potrebe tržišča, vpliv birokracije — politični, gospodarski, kulturni — potrebe hladne vojne, uporaba kulture in književnosti, v propagandne namene — vse to je škodljivo vplivalo na književnost.

Najprej bom govoril o moji deželi. Naš problem je obdržati integriteto ob prisotnosti trgovskega duha. V dvajsetem stoletju so mnogi ameriški pisatelji poskušali pisati resnično. Pri nas je mnogo pisateljev, ki so prispevali k zavesti nas samih. Eden od najbolj važnih med njimi Theodor Dreiser. Vi v Jugoslaviji poznate nekatere naše pisatelje. V mestih na Dalmatinski obali sem videl v knjigarniških izložbah imena nekih naših pisateljev in tako sem zvedel za to dejstvo. Želel bi, da bi spoznali še več naših pisateljev.

Zlasti odkar je postala televizija zelo popularna, so resni pisatelji postavljeni pred večje težave. Lahko zaslužite denar, toda denar je sredstvo ne pa namen. Pritisk je zahrbten, toda v glavnem ni pritisk vlade. ZDA in SZ sta «masovni» družbi, toda različni. Tu je prodaja in potrošnja skoraj absoluten gospodar in v tem so pogoji in «okuženje» kulture ne s čustvovanji, temveč s trivialnostjo in nevarno neiskrenostjo. Sijaj, potrošnja, prosperiteta, ki so prevzele množice na način, ki jih ne vznemirja, vplivajo sedaj na založniške odločitve in težko je za novega, mladega pisatelja, da bi se izognil priložnosti, da ga svet spozna. Na navade bra-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Pesnico-otroka Minou Drouet so sedaj uporabili za manekenko. Model so po njej imenovali «Minouche». Mogoče je deklici pesniška žilica usahnila... (Zaradi avtorstva še povemo, da gre za model Bloch Frères Paris-Chic)

Don Pasquale (Ladko Korošec) in Ernesto (Janez Lipušček) kot ju bomo danes popoldne videli v Donizettijevi operi «Don Pasquale» (ob 16. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»)

MARIJA MIJOT

Dva vinska bratca in nočne prikazni

Enodejanka

Dejanje se dogaja na križpotju ob polnoči. Luna sveti in se tu pa tam skrije za oblake. Ob cestah raste nizko grmičevje in robida. Nizki napol podrti zidovi obkrožajo vrtove ob cestah. Tam kjer se na vrtu prikaže Marika mora stati neke vrste latnik, ali pokonci speljana trta, da se zanjo skrije pokonci štoječa oseba.

Osebe:
Marika, mandrjerska žena.
Mite, njen mož.
Martin, njegov prijatelj.
Coprnice «štrige», dve prikazni.

Marika:
(Oblečena kot mandrjerka, z robcem na glavi. Izza svojega vrta gleda po cesti, v upanju da se prikaže mož, ki je šel zjutraj na delo a ga še ni domov, ker se je verjetno ustavil v gostilni. Gestikulira z rokami maja z glavo in govori sama s seboj.):
Ja! Še in še ga ni damou!
Kadaj ta križ se buo naspou!
Jutre muore zguda ust't,
jen prej še grunt zal't!
(Utihne — Sliši se bitje ure iz vaškega zvonika. Potem pa nadaljuje):
U turne tih bije paunači,
še luna necuoj se neke skriva.
T'ma ku u ruge se zdi!
Ceu Svete Jèvan pačiva!
Oh Mite, ti muaja pakura,
čake! Lih prau!
Uod strahou pršla je ura!
Puosla ga čaka! Zrahlano me pirje!
Uan pej panuače pašluša uaštirje!
Cuke velike te rasjuo na vrte.
Zdej nasm'det me čjen,
prou anuo uod smrte!
Marika naglo odhiti po vrtu proti domu. Tedaj nekoliko zablisne, nekoliko zagrmi in nastane črna tema. V daljavi se čuje zategnjeno petje dveh moških. Po izgovarjavi se jima pozna, da sta pijana. Polagoma se pijančka prizibljeta na oder.

Martin in Mite:
(pojeta)
Oj lunca se skriva,
oj lunca n's draže,
mi smuo pej jantje,
puhne koraže!

Mite:
(Poje sam)
Jest vince šteman,
belo jen črno.
Še puale pa smrte,
be vase ga zvrno!
(Oba trudoma prikolovratita skoro do križpota.)

Mite:
Vide, vide Martine muoj!
Ke lepa nuč je prou necuoj!
Buomuo kej pačakolale,
se pej u nedeluo muò naspale.
Pijančka zadeneta drug v drugega in se sesedeta na tla.)

Martin:
Damà čakajuo n's babe,
reglajuo kukr žejne žabe!
(Se ziblje in krohota)

Mite:
Tuaja z metluo, muaja z batlan,
necuoj buo treba, jet sp't h fratran!
(Oba se smejeta, hlipata in gestikulirata).

Martin:
Ti Mite se bajiš Marike?

Mite:
Jest? Jest? Pej ne jest?

Martin:
Ma če u sebuotuo je ne prnesesš flike?

Mite:
Ja! Puale celuo nuč jema kej blest!

Martin:
T'n baban samo šolde dajat!
Če ne, ne v'č fenijuo lajat!
(Ves ta čas oba gestikulirata in hlipata in se smejeta.)

Mite:
Pej znaš Martin, de stričava Urša, je u Trste u kasarne najdla anga purša?

Martin:
Ne vjerjen! Se je Fr'ncek nje zaduaste!

Mite:
Ma jest s'n vido,
ki je šla ž njen,
pa rusme muaste!
Jest huoden zmire u paunači damou!
J'n trko ruobe viden.
Me še nobeden ni pajoù,
ke s'n an muožek priden!

Martin:
Ti kume se baraba!

Mite
(hitro):
Ti pej se u strahe kukr baba!

Martin
(ravnotako hitro):
Jest u strahe? Jest u strahe!
Nes'n demoghela ku suo Lahe!
U mene je na v'nc koraže!

Mite:
Ja! Če drijoman spraznjavaš glaže!

Martin
(bolj počasi):
Ben! Ust'nmuo, homuo zdej naprej!

Mite
(še bolj počasi):
Ma, Martin pavejme ti zakej?

Martin
(jezno):
Sej muore b't pr oštje,
v'č ku paunači,
se zdej nudič sez štrigame vrti!

Mite
(zapoje hripavo):
Mi smuo pej fantje,
puhne koraže!
(Nerodno ustajata, zadevata drug v drugega in padata na tla).

Mite:
Jaků lepù je te pa tleh,
jet zdej damoù, je velek greh!
(Kočno jima uspe se postaviti na noge. Med tem časom pa se na križ potju zbere skupina coprnic «štrig», ki druga drugo češejo, se živahno pomenkujejo in plešejo.)

Mite in Martin
(Mite jih prvi zagleda, stopi korak nazaj in nemo pogleda Martina, klobuk se mu dvigne na glavi od strahu. Pa tudi Martin jih je že zagledal in tudi njemu se od strahu dvigne klobuk na glavi.)

Mite
(tiho):
Martin, pagljede če!
Videš str'šne t'n stvari!
Ceu hudič sez ganguo jè,
— me ne sleparejuo uoči! — !

Martin
(ki prestrašeno zijà v prikazni, reče komaj slišno):
Čjep štrig se t'n vrti!

(Opazuje jih in vzklikne):
Anuo jest duabro paznan!
Je u nedeluo šrajuo ž njuò kaplan!

Mite
(naglo in tiho):
Pst, pst, De juo ne pakličeš ti!
(— mu s prstom zažuga —)
Če n's uana zdej zamirka,
gljede, ke ne buomuo jele mi več sirka!
Zaduaste de n's malček vide,
usà slabust na šišuo pride.
Ojej, ojej Martin,
zakej damà ne rajše spin!
(Coprnice ves ta čas rajajo obdane od svetlobe, medtem ko sta pijančka v poltemi. Polagoma pa prikazni izginejo in Martin in Mite si upata stopiti na pot proti križpoti. Toda komaj sta napravila nekaj korakov obstaneta, ker izza nekega grma se prične dvigati prikazen z zarečimi očmi.)

Martin:
Mite! Jest viden neke druzga t'n!
Z užganme učmi gljeda h n'n!
Ranek Tone u grme čepi.
O svjete Antuon, pamage ti!

Mite:
Je h svjetme Jevane pršo nazaj!
Paglječdat če je Pepa še fraj!

Martin
(polagoma):
Z uožganme uočmi juo zdej ješče!
(Na drugem mestu začnè izza zidu rasti bele prikazen, brez glave).

Mite:
Viš ti, t'n guar anuo luč?
Kej buo še z name tuo nuč!

Martin:
Kej luč! Kej luč!
Za zidan t'n neke ustaja,
prau kam'r je stà graja!

Mite:
Ma kej n'n je šla u glavuo trapa?
Ne čuješ de je z bošketa sapa!

Martin:
Neke velicga t'n se uzdiga.

Mite:
Zares, de t'n za zidan neke miga!

Martin:
Ana pršuona brez glave!

Mite
(poln groze):
Alora je gvišno šjor Bortolo s kave!
Ja, ja! Smrt je na ramuo me usjela,
jen glavuo me samuo uodjela!
(Oba buljita v prikazen, se opotečeta in zopet sesedeta na pot.)

Martin:
Šjor Bortolo? Marija Devica!
Presnučnen suo na parah ga jemele.
Zdej žuot se na zemle me vice,
je kavadurje uan martro na dele!

Mite:
Zdej grevenguo dela ukule držin
kej vidmuo panuače, muoj lube Martin!
(Medtem zagrmi in se zabliska. Prikazni izginejo. Pijančka nekoliko pozabita nanje in se skušata dvigniti. Po daljšem trudu se jima tudi posreči.)

Martin:
Nej sam hudič še n's pobere,
neznan kej jemamuo ukule sebe!

Mite:
Jest na bulšen s'n zdej punte,
prau v'le buon na muajen grunte!
(Tu se pijančka ločita. Mite jo ubere proti vrtu, kjer ga je že čakala Marika. Martin pa v drugo smer, pri hoji okoli grmovja, mu pade klobuk z glave. Čuje se kako kolovratita oba proti domu.)

Mite
(Črez kratek čas, se čuje njegov glas — videl je namreč, da je bil Martin brez klobuka —):
Kašen zlude pe zdej je biù,
de Martina je uadkriu?
(Pri tem Mite klecne sredi odra.)

Martin
(prikolovrati od nekje, zadene v Miteta in oba se znajdeta naekrat na tleh, drug ob drugem.)

Martin in Mite
(buljita drug v drugega.)

Mite:
Ma, ma, kadù se te pa tleh vali?
Ku de oe puhen biù uši?
(Spozna Martina)
A, ti se Martine?
Kej luoveš cekine?

Martin
(potoži)
Du duma j'mo s'n an skuk!
Ne pride hudič, j'n ne uz'me klebuk!
Kej buo rekla mene Kata?
Ženska muaja zlata?

Mite:
Če prau tajiš,
zlate Katke se bajiš!
Brez klebuka prit damou,
jaaa necuoj ne buoš pr Kate spau!
(Z vidno naslado Mite še dalje draži Martina)
Tuaja zlata Kata,
s krnjačan je zapria vrata!
Jutre praula buo:
Pršo je damou brez fige (klobuka)
suo panuače ga uruočle štrige!
Sp't, buoš mogo jet u hleu!
Namesto Kate, te buo kukec greu!

Martin:
Ma jest pej buon paklico,
muajoo Katkuo golobicuo:
«Uadpre Katka, ti Martinčke,
ke n'č ne v'č deši pa vinčke!
J'n uana buo pržgala luč,
j'n vrgla z uakna Martine kluč!

Mite:
Ne! Ne! Ti Martin se u strahe kukr p's!
Zdej znan, de pad njuò se v's!
Pr m'ne druga plješe,
nuosen jest brješe!
Marika tu vre znà,
de z Mitatan se ne jegrà!
(Oba poskušata ponovno ustati, kar se jima po daljšem trudu tudi posreči.)

Mite
(bolj zase):
Se nes'n v'č uod vina trd!
Kuod se be pršlo na muoj vrt?

(Nadaljevanje na 7. strani)

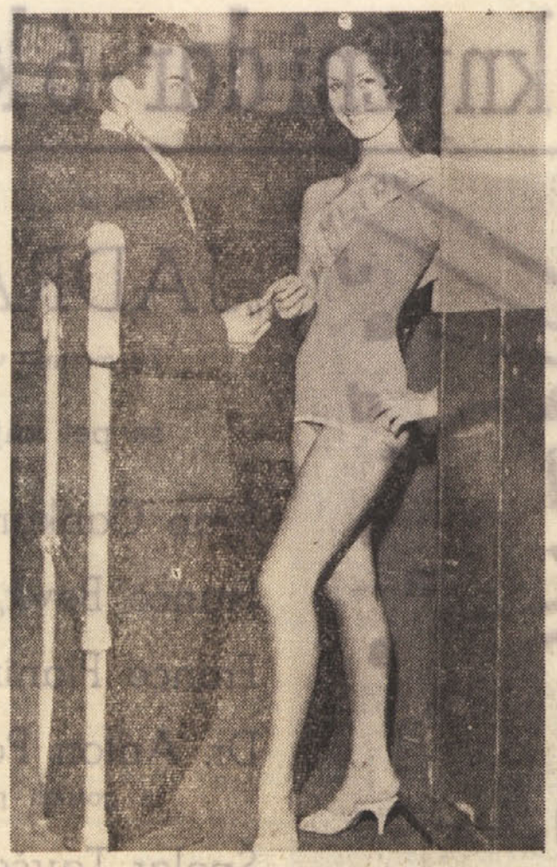

Pred kratkim so uslužbenci pariškega metroja (podzemske železnice) izvolili svojo «miss». Je to 18-letna tajnica Michele Gauthier, ki je takoj po «kronanju» odšla na obisk «svojega kraljestva»

Smeh je lahko tudi zelo nevaren...

Smejanje ni vselej zdravo - Grozna je kitajska kazen - Smeh ob napačnem trenutku

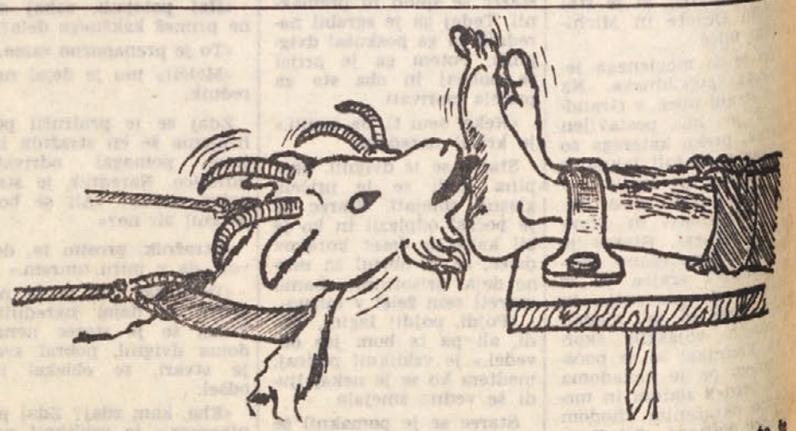

Marsikdo bo morda ob tem naslovu zmajal z glavo in si mislil svoje. Do sedaj se je pač na splošno vedelo, da je smeh na moč zdrava reč. A ne samo to! Tudi dokazuje, da je človek, ki se rad smeje, dober, pošten in simpatičen. Zdravniki pa naravnost predpisujejo smejanje v določenih primerih, zlasti takim, ki so venomer čemerne volje in slabo razpoloženi.

Torej? Kako bi mogel biti smeh tudi kaj nevaren, in celo smrtno nevaren?

Kitajci so znani, da si znajo izmisliti kaj nenavadnega in posebnega. V marsičem so na glasu glede svoje izvirnosti. Bodisi glede zdravljenja bolezni kot tudi glede kaznovanja hudodelcev.

Iz knjig in raznih zgodb vemo, da so v prejšnjih časih in razni narodi vsak po svoje preganjali tiste, ki so se kakor koli pregrešili zoper postave svojega ljudstva, napisane ali pa samo ustne. Ponekod so take škodljivce med ljudmi uničevali tako, da so jih obešali, ali so jim odsekal glavo, ponekod so jih streljali, divja ljudstva v pragozdu so svoje obsojence zakopali do vratu v zemljo in jih tako pustili, da so jih divje živali ali mravlje pri živem telesu ogrizle. Znane so tudi usmrtitve z bičanjem, s krizanjem, ali pa tako, da so jih vrgli divjim zverem, ali v vodo. Toda s smehom....

Kitajci pa so prav to izbrali. Smeh do smrti. Smejoč je nesrečni obsojenec umrl.

Prav preprosto so to napravili: Obsojenca so položili na ozko klop in ga nanjo trdno privezali, da se ni mogel ganiti. Moral pa je biti bos. Potem so pa pripeljali tja dve kozi. Čisto navadni kozi. Če pa niso imeli pri roki ravno koze, je enako dobro služila temu namenu tudi ovca. Te pohlevne živalice so v tem primeru imele vlogo rablja. Privezali so ju v taki razdalji od obsojenčevih bosih nog, da so se jih mogle dotakniti samo s koncem jezika. Nato so dobro namazali obsojenčeve bose podplate z močno slano raztopino in potem so «pomočniki» lahko mirno odšli. Dalje je potekalo samo. Koze ali ovce so zavohale sol in so začele lizati podplate. Obsojenec je pri tem začutil rahli dotik jezika, komaj zaznaven, vendar zadosti močan, da je vzbudil čudne občutke. Žgečkanje ga je sililo k smehu Nog ni mogel odmakniti, najsi je še tako poskušal in se trudil. Vezi so bile močne. In tako se je začel smejati. Sprva le rahlo in tiho, potem pa vedno glasneje.

Dobro ve nesrečnež, kam vodi vse to, toda si ne more pomagati Niti mu ni prav nič do smeha, a žgečkanje ga v to sili. Vse telo mu že drgeta od napornega smejanja. A koze ne prenehajo lizati niti za hipček. Če ne liže ena, liže druga, a največkrat kar obe. «Pomočnik» pa se vrača od časa do časa, da znova namaže podplate s soljo.

Delj kot 24 ur ne prenese takega smeha nihče. Tisti, ki jih na tak način hočejo prisiliti da bi kar koli priznali, store to že po treh urah takega mučenja. Obsojenčevo telo se zaradi krčev, povzročenih s smehom, strahotno zvija in smeh sam postane najstrašnejša muka. Smrt, ki po tem nastopi, je le rešiteljica.

Dogaja se pa tudi, da kdo izbruhne iz kakršnega koli vzroka v silen smeh, ki se pa potem spremeni v krčevit smeh, ki se noče več ustaviti. Če ne pride kmalu na pomoč zdravnik, se dogaja takemu enako kot kitajskemu obsojencu. In prav lahko se tak krčevit smeh konča s smrtjo. Niti niso primeri tako žalostnega konca tako redki po svetu!

Po navadi je smeh znamenje veselja, dobre volje, dobrega razpoloženja. Utegne pa biti tudi nehoten, sam od sebe, ki ga ni moč utemeljiti in tudi ne ustaviti. A, če se to zgodi ob nepravem času...

Trgovec Edmont Debar iz Marseilla je nekaj takega doživel. Ko je nekoč zapiral svojo trgovino, je bil zelo dobre volje. Nekaj zaradi tega, ker je prav tisti dan posebno dobro prodajal. a tudi drugače se ni mogel pritoževati. V tistem se vstopita poleg njega dva možakarja in ga z vsem razumljivo kretnjo z roko, v kateri je bil samokres, prisilita, da jima odpre trgovino in izroči denar. Ko sta roparja videla tako izdaten plen, sta nameravala brž izginiti, a vtem je Debar nenadoma izbruhnil v glasen smeh. «Nisem se mogel premagati!» je pozneje pripovedoval. «Čeprav sem si na vse pretege trudil, nisem v nisem mogel ustaviti smeha!» Roparja sta bila prepričana, da velja trgovčev smeh njima, zato sta ga hotela prisiliti, da bi se nehal smejati. Toda zaman. Šele ko sta ga pretepla tako, da je omedlel, kar je bila prava prav njegova sreča, se je tudi njegov smeh ustavil.

ZVISIN

PRESENETLJIVA ZNANSTVENA METODA

Z jedrsko fiziko določajo starost arheoloških najdb

Starost egipčanskih mumij, hebrejskih zapiskov in drugih predmetov presenetljivo natančno izmerijo

Zgodovinarji si na razne načine prizadevajo določiti starost arheoloških najdb. Pred nedavnim so v ta namen poklicali na pomoč celo najmlajšo znanost — jedrsko fiziko. Dognali so namreč, da je radioaktivni ogljik odličen pripomoček pri njihovem delu.

Vsa živa bitja vsebujejo med drugim tudi ogljik, ker je ravno on karakterističen sestavni element organskih snovi. Rastline ga dobivajo iz zraka z vdihavanjem ogljikovega dioksida Ogljikov dioksid je plin, ki ga n. pr., ljudje izdihavajo in sestavlja v dobri meri slab zrak v neprezračenih dvoranah polnih ljudi. Ljudje in živali dobivajo ogljik z uživanjem rastlinske hrane. Tako, da vsa živa bitja sprejemajo ogljik neposredno ali posredno iz zraka.

Ogljika sta v zraku dve vrsti. Največ je stabilnega — neradioaktivnega ogljika (označujejo ga s C 12). Nekaj malega pa je tudi radioaktivnega ogljika (C 14), ki nastaja iz dušika v zraku kot posledica kozmičnega sevanja. Po kemičnih in mehanskih lastnostih se oba izotopa, kot se take vrste snovi tudi imenujejo, prav nič ne razlikujeta.

Osnovna lastnost radioaktivnih snovi je v njihovem stalnem razpadanju. Tudi radioaktivni ogljik neprestano razpada. Polovica vse njegove množine razpade v 5600 letih. Ta čas 5600 let imenujemo razpolovno dobo radioaktivnega ogljika. Ker torej ogljik stalno razpada, bi ga moralo biti v zraku vedno manj. Iz dušika ga pa nastaja vedno ravno toliko novega, da je ohranjeno ravnovesje in je v zraku stalno enako razmerje med radioaktivnim in stabilnim ogljikom.

Tako opogumljeni so se znanstveniki lotili prvih resnejših določanj starosti. «Izumitelj» te metode ameriški profesor Willard Libby je n. pr. iz lesa babilonske hiše ugotovil, da je živel kralj Hamurabi okoli 2.000 let pred n. štetjem in tako ovrgel vrsto nasprotujočih si enako verjetnih trditev. Izmeril je starost hebrejskih rokopisov — «Knjige preroka Izaije». S tem je pomagal celo jezikoslovcem, ki bodo morali na podlagi teh ugotovitev korigirali hebrejsko slovnico. Določil je starost nekaterih egipčanskih mumij in mimogrede razkrinkal nekaj lažnih «zgodovinskih spomenikov», ki so jih smatrali za pristne. Rezultati so bili na okoli 10 odst. natančni.

Znana je zgodba o «Salamonovih rudnikih» v Afriki. O teh razvalinah niso vedeli, niti kdaj so nastale, niti kdo je mesto zgradil. Zaradi tolikih neznank so se tega problema lotili še posebno pozorno. Uganke pa vseeno niso razrešili. Nista jih pa izdala tukaj radioaktivni ogljik ali nova metoda; z njima so hitro izračunali, kdaj je bil les za gradnjo mesta posekan. Ugotovili pa so, da se mora te vrste les pred uporabo zelo dolgo sušiti, tudi nekaj stoletij. Časa, ki ga je posekan les preležal neuporabljen, pa seveda niso poznali.

Ta navidezni neuspeh pa dela ni zavrl. Merilne priprave in izkušnje pri delu omogočajo sedaj meritve starosti od nekaj stoletij do 70.000 let nazaj. Z radioaktivnim ogljikom dlje nazaj ne morejo meriti.

Arheologi pa brskajo tudi po starejših predmetih in zato že pridno iščejo za take starosti primerne izotope.

Rastline sprejemajo ogljik in to obe vrsti ogljika. Torej je tudi razmerje aktivnega ogljika proti neaktivnemu v rastlini enako kot v zraku. Tako imajo tudi živali in ljudje dokler živijo vedno določen in stalen del radioaktivnega ogljika.

Dokler živijo! Kaj pa ko odmrejo?

Takrat se pa preneha izmenjavanje ogljika z ozračjem. Radioaktivni ogljik razpada in izgube se ne obnavljajo več. Aktivnega ogljika je v rastlini vedno manj! Po 5600 letih ga je še ravno polovico od tiste količine, ki ga je imelo telo ob smrti. Neaktivnega ogljika pa ostane vedno enako, ker se nima kam izgubiti.

Pri razpadu oddaja radioaktivni ogljik žarke beta (B), ki jih s števcem štejemo in s pomočjo njihovega števila ugotovimo koliko je še radioaktivnega ogljika v primeri s celotno količino ogljika. Ker vemo, koliko je moralo biti razmerje ob smrti, ni težko izračunati, koliko let je telo razpadalo, da je ostala v njem od celotne količine aktivnega ogljika le izmerjena količina. Velika težava tega načina pa je v tem, da je radioaktivnega ogljika zelo malo in morajo pred meritvijo ogljik koncentrirati.

Oglejmo si primer: Za leseno krsto so izračunali, da bi morala vsebovati 1 miligram radioaktivnega ogljika, če bi bila narejena iz sedaj posekanih dreves. Meritve so pokazale, da vsebuje le 1/2 miligrama. Torej je moral les krste rasti pred približno 5.600 leti. Ker so iz drugih virov vedeli, da je krsta res stara nekako toliko, je bil to dokaz za točnost tega načina določanja starosti.

Izmerili so tudi ogljik v metanu, ki izhaja iz petrolejskih ležišč in v metanu, ki je nastal sedaj. Metan iz naftnih polj je star že več tisoč let in je v njem razpadel še ves radioaktivni ogljik. Pri mladem metanu pa bi moralo biti razmerje med obema ogljikoma tako, kot je trenutno v zraku. Tudi to preizkušnjo so meritve dobro prestale

CINKARNA
METALURŠKO KEMIČNA INDUSTRIJA
CELJE

Ob dnevu republike «29. NOVEMBER» čestita delovni kolektiv
CINKARNA CELJE
vsem delovnim ljudem, ki se borijo za boljše življenjske pogoje koeksistenco in mir.

OB GRADNJI MODERNE VINSKE KLETI NA DOBROVEM

Goriška Brda bodo dobila svoje gospodarsko središče

Od Solkana do Vipolž in Dobrovega je blizu, a vendar moraš z jugoslovanske strani obiti cel Sabotin sprva ob Soči do Plav, od tu pa preko vasi Kojsko in izza Števerjana do Cerovega in preden prideš do Vipolž se ti res prileže kozarček merlota ali tokajca. Dovolj je ubrati to čudno vijugovo pot in človek že lahko spozna in razume vse težave, ki so jih utrpela naša sončna Goriška Brda s tako čudno potegnitvijo meje. K sreči so naši Brici vselej dobre volje in jim ta stvar ne gre tako za uho, čeprav so s Števerjanci in vsemi ostalimi, ki so ostali onkraj meje vedno imeli dobre sosedske odnose pa jim včasih le narobe hodi, ker morajo do njih le prek mejnega bloka ne pa kar po bližnji stezi med vinogradi.

Brici so po srcu dobri ljudje in sami od sebe Goričanom ne bi nikdar radi odrekli svoje dobre kapljice, — pa jo vendar morajo. Šment, meja je meja in vse kar je ostalo onkraj nje, je za Brice več ali manj izgubljeno.

Docela se predati usodi delovnemu človeku, kakršni so Brici, pa vendar ni kazalo. Trta dobro rodi, tudi kapljica je dobra, mar kaže zato odnehati! Nikakor ne! Z dobro voljo se da marsikaj napraviti in popraviti.

Briška vina so kot zlato, saj drugega itak mnogo ne pridelajo. S primitivnostjo pa se daleč ne pride. Tudi kadem in sodom je že marsikje odklenkalo in kdo ve koliko vina je zato «cikalo» in se celo pokvarilo. V uteho vsem Bricem so še leta 1954. na Dobrovem zapeli prvi krampi in lopate in verjetno takrat še sami Brici niso verjeli, da bo na tistem mestu pod vasjo zraslo res kaj pomembnega. Leta so tekla, Brici so si dali posla krog svojih vinogradov in jih počasi jeli obnavljati, tam na Dobrovem pa so noč in dan peli krampi in lopate.

Mineva že peto leto in dela se že bližajo koncu. Mnogo kaj je videti, pa čeprav se precejšen del objektov krije globoko pod zemljo in kamnjem. Prav v tem delu se pravzaprav že tretje leto krije bogastvo vseh Goriških Brd — rujna kapljica rebule, tokaja, malvazije in merlota. Čudovito bogastvo se krije v tiho bogatem zdaj razsvetljenih zdaj temnih zdaj razsvetljenih dolgih in prostranih obokanih hodnikih obdanih z ogromnimi cisternami in hrastovimi sodi, kakršne znajo najbolje izdelati sodarji iz Tacna pod daljno šmarno goro. Kraj njih in vsepovsod drugje moderna oprema, za katero celo marsikateri Bric ne bi vedel čemu služi in kako se ji streže. Vse to oni pač iz srca zaupajo svojim strokovnjakom, med katerimi je tudi znani enolog in hkrati njihov domačin tov. Štimčič. Vino se skrbno pretaka, umirja in nadzira, medtem ko zunaj z vso naglico napredujejo poslednja dela na gradnji glavnega predelovalnega obrata in ostalih objektov.

Že danes je videti, da bo to klet, kakršne ne premore cela Slovenija. Ne le, da bo v njej prostora za 450 vagonov vina, temveč bo tudi najmoderneje opremljena z vsemi napravami in instrumenti, ki so potrebni sodobnemu vinarstvu. Precejšen del naprav bo docela avtomatiziran, tako da bo v celi kleti skupno s predelovalnimi obrati zaposleno vsega skupaj le okrog 40 ljudi.

Nova moderna proizvodna vinska klet v Dobrovem bo dograjena sredi prihodnjega poletja. Njen pomen za vinogradnike Goriških Brd bo izreden, saj bodo v njej pridelovali velike količine tipiziranih briških vin, ki že danes uživajo velik sloves ne le na Goriškem, temveč po celi Jugoslaviji in še daleč prek meja. Moderne hladilne naprave za stabilizacijo vina, oddelki za zorenje, fermentacijo in konzerviranje, številni avtomatični kontrolni instrumenti in slično bodo samo prispevali, da bo kvaliteta briških vin še boljša in da bo možno iz njihovih osnov izdelovati tudi peneča se vina za široko potrošnjo. Glede na velike kacapitete osnovnega predelovalnega obrata bo Zadružno vinarstvo v bodoče odkupovale le grozdje, s čimer bo zajamčena enotna predelava in dosezanje stabilnih tipiziranih sort vina začenši od rebule, tokaja in malvazije vse do visokokvalitetnega merlota.

Dejstvo je, da se včasih pod renomejem dobrih vin prodajajo tudi slaba vina, zato bo Bricem tem bolj zadoščeno, ker se bodo njihova vina prodajala dokaj masovno tudi v steklenicah s točno označbo kvalitete in izvora. Poseben oddelek za vstekleničenje vina bo imel kapacitete 1,800.000 steklenic letno.

Nova klet v Dobrovem pa bo med drugim razpolagala tudi z najmodernejšo opremo za predelavo grozdja v grozdne sokove, koncentrate in destilate. V tej kleti bo možno letno pridelati 30 pa tudi do 100 vagonov grozdnih sokov in koncentratov, ki bodo hkrati glede na moderen tehnološki postopek tudi dokaj ceneni.

Tako bo Dobrovo z izgradnjo velike in nadvse modernega vinarskega proizvodnega objekta postalo pomemben gospodarski center vseh Goriških Brd, s čemer pa bo ta obmejni del naše Primorske načel novo epoho svojega gospodarskega razvoja.

MILOŠ MACAROL

Zlata poroka v Borštu

27. novembra 1909 sta si v župni cerkvi v Borštu prisegla večno zvestobo Ivana Černeka in Miloš Marc. Od takrat si naša slavljenca že dolgih petdeset let delita vse težave in dobrote skupnega življenja.

Tov. Miloš je že od mladih let delal na svoji kmetiji. V prostem času pa se je udejstvoval na prosvetnem-kulturnem področju. Tudi za časa prve svetovne vojne, ko je bil v daljnih Karpatih, je pisal svoje spomine in jih pošiljal v Trst, kjer so bili objavljeni v «Edinosti». Pozneje je sodeloval tudi pri «Novicah» in še dandanes piše za naš dnevnik. V vasi je tov. Miloš eden izmed najstarejših članov domačega P.D. «Slovan». Že leta 1899 je vstopil v pevsko društvo, sodeloval je pri dramski družini in po odhodu pevovodje Bonana, je več let vodil domač tamburaški zbor, ki je bil med najboljšimi v tistem času v tržaški okolici.

Dolgo let je bil najprej tajnik kasneje pa blagajnik domače zavarovalnice za govejo živino. Nekaj let pa je bil zaupnik Tržaške posojilnice-hranilnice in Trgovske obrtne hranilnice. Kot večina naših zavednih slovenskih ljudi so fašisti tudi njega vedno preganjali.

Njegova žena Ivana pa je vedno delala doma in mnogo let nosila vsak dan mleko v Trst, da je s tem kot pridna in skrbna gospodinja pomagala pri vzdrževanju številne družine. Saj je imela v zakonu osem otrok, od katerih je še šest živih. Kot zavedna Slovenca sta jih vzgojila v ljubezni do materinega jezika. Slavljenca sta stalna in zvesta čitatelja in naročnika «Primorskega dnevnika».

Čestitkam otrok, vnukov, sorodnikov, prijateljev ter vseh vaščanov se pridružujeta tudi uprava in uredništvo našega lista.

M. M.

G. Malalan upokojen

Sredi tekočega meseca je stopil v pokoj g. župnik Malalan, ki je od leta 1941 opravljal svojo službo v Borštu. Boštani so se tega leta poslužili svojega privilegija, da si sami izvolijo župnika in je samoumevno, da so si izbrali g. Malalana, ker si je že prej kot upravitelj župnije, znal pridobiti vsestransko zaupanje in spoštovanje vaščanov.

Gospod Malalan se je rodil 4. 12. 1891 na Opčinah, gimnazijo je končal v Trstu, bogoslovje pa v Gorici. Na dan sv. Petra leta 1915 je bil skupno z drugimi bogoslovci v cerkvi sv. Justa posvečen v duhovnika. Prvo službo je dobil kot kaplan v Sežani, kjer je bil samo deset mesecev, nato pa je bil vpoklican v avstrijsko vojsko kot divizijski kaplan. Takoj po vojni ga je tržaški škof imenoval za kaplana v tržaški splošni bolnišnici, kjer je ostal celi dve leti in pomagal avstrijskim ranjenim vojakom, da so se mogli vrniti v domovino. Ker je bila avstrijska armada sestavljena iz vojakov več narodnosti, je g. Malalan, ki je poznal več jezikov, opravljal zelo koristno delo.

Nato je bil premeščen v Osp, kjer je bil postavljen za župnika in je ostal tam 20 let. Leta 1921, ob fašističnem divjanju po naših krajih, je bil g. Malalan zaradi svojega zoperstavljanja barbarskim požigom in pretnjam, ranjen v nogo s strelom iz samokresa, ki ga je sprožil podivjan fašist. Razumljivo je, da možtakega značaja ni mogel ostati dolgo med našimi trpečimi rojaki. Fašisti so ga leta 1939 aretirali in poslali v konfinacijo v Abruzze, kjer je bil do leta 1941. Nato se je vrnil v Boršt, kjer je pod stalnim nadzorstvom fašistov vršil svoje pastirsko delo. Vsi se še spominjajo, kolikokrat je posredoval, da niso fašisti in Nemci požgali Boršta in Ricmanj.

Teh nekaj vrst da le medlo sliko požrtvovalnega pastirskega in domoljubnega dela, ki ga je v najtežjih letih opravljal med našimi rojaki g. Malalan. Ko vstopa v zasluženi pokoj mu vsi prijatelji in znanci želijo mnogo let vedrega življenja in zdravja. Čestitkam se pridružujeta tudi uprava in uredništvo našega lista.

MARIO MAGAJNA

JEZERO

Pred dnevi sem odšel na kratek izlet na Jezero. Začudil sem se, ko sem zagledal, da gradijo novo pot, ki gre proti tej mali vasici. Zdi se, da se bo pot spojila z glavno Reško cesto, in sicer na križišču prejšnje stare poti, ki je vezala Drago in Jezero. Ta nova pot bo krenila pri cerkvici na Jezeru proti Bazovici, po stari cesti, ki je prav v obupnem stanju, o čemer je že večkrat pisal PD.

Upajmo, da bo nova pot, ki bo velikega turističnega pomena, kmalu končana.

IZLETNIK

Zlata poroka v Boljuncu

Včeraj sta v Boljuncu praznovala redek jubilej, petdeset let skupnega življenja, zakonca Marija roj. Žerjal in Mihael Maver, po domače Mežnerjeva. V zakonu sta imela sedem otrok, od katerih je še pet živih. Pri obredu zlate poroke so bili zbrani vsi otroci in sorodniki ter veliko število prijateljev. Otroke sta vzgojila v zveste in zavedne Slovence. Njuna življenjska pot ni bila lahka; od vsega začetka sta morala trdno delati, on na mali kmetiji in kot mežnar v vaški župni cerkvi, ona pa je kot pridna gospodinja in skrbna mati dolgo let prala perilo raznim tržaškim družinam, da je s tem pripomogla k vzdrževanju družine.

V prvi svetovni vojni je ostala sama doma in delala za svoje otroke. V drugi svetovni vojni pa so vsi trije sinovi in dva zeta sodelovali v NOB. Zakonca sta kljub visoki starosti še vedno zdrava in delovna. Povedala sta tudi, da sta si bila v dolgoletnem skupnem življenju vedno eden drugemu v pomoč in podporo in le tako sta uspela prebroditi vse težave.

Jubilanta sta stalna naročnika «Primorskega dnevnika» in zato se čestitkam njunih otrok, vnukov, sorodnikov ter vseh prijateljev pridružujemo tudi mi in jima želimo še mnogo srečnih in zdravih let.

KRIŽANKA

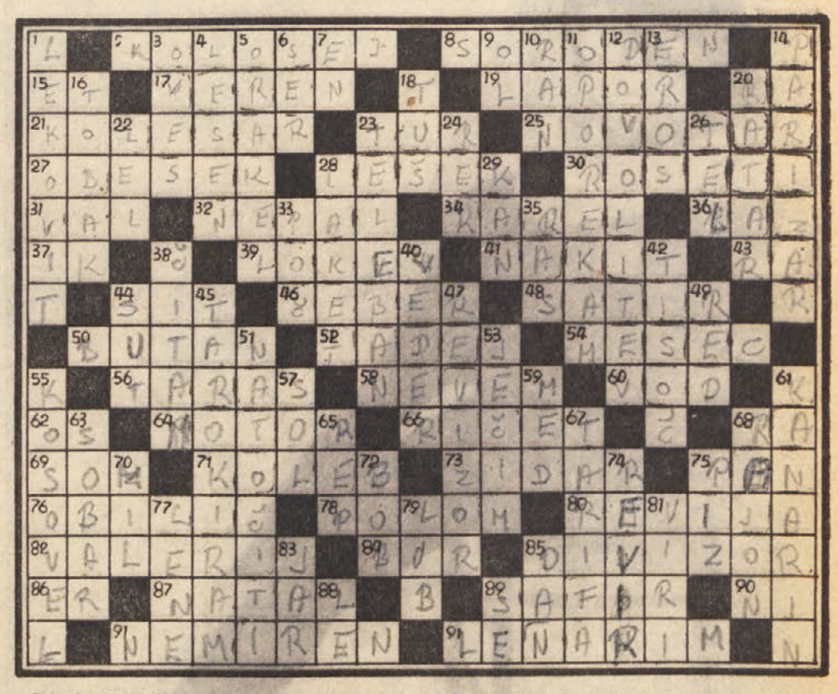

Besede pomenijo:

VODORAVNO: 2. v starem veku velika stavba za gledališče ali kakšno drugo zabavišče, 8. krvno bližnji, 15. latinski veznik, 17. zvest, 19. vrsta mehkega drobljivega kamna, 20. znak za radij, 21. športnik, 23. žival, ki jo v Ameriki imenujejo bizon, v Evropi pa zober, 25. novator, 27. okrasek na verižici, 28. slovenski lahkoatlet (rekorder v skoku s palico), 30. drobno kapljati, pršiti, 31. vodni pojavi, 32. država v Himalaji, 34. moško ime, 36. rovt, novina, 37. reka v Rusiji, 39. plitva jama s stoječo vodo, 41. lepotičje, 43. egiptovski sončni bog, 44. naveličan, 46. velika posoda, 48. starogrško bajeslovno bitje, 50. strupen eksplozivni plin, 52. moško ime, 54. časovna enota, 56. rusko moško ime, 58. ne znam, 60. del električne ali telefonske napeljave, 62. del kolesa, 64. poganjalni stroj, 66. vrsta jedi, 68. glej, 20. vod, 69. velika riba, 71. vaja na krogih, 73. kvalificiran gradbeni delavec, 75. grški bog pastirjev, 76. junak srbske narodne pesmi, 78. popoln neuspeh, 80. pregled, časopis, obzornik, 82. moško ime, 84. pripadnik holandskih naseljencev v Južni Afriki, 85. delivec, 86. znak za erbij, 87. pokrajina v jugozapadni Afriki, 89. drag kamen, 90. nikalnica, 91. hrupen, glasen, 92. ipostopam, preživljam čas v brezdelju.

NAVPIČNO: 1. zdravilen, 3. krmno žito, 4. iz lesa, 5. preročišče, 6. siv, 7. številk, 9. pijača starih Slovanov, 10. zgoden, 11. ugovarjam, nasprotujem, 12. dopustitev, privolitev, 13. grški bog ljubezni, 14. vrsta težkega voza s širokimi platiči, 16. industrijska rastlina, 18. risarsko črnilo, 20. kmetovalec, 22. oseba iz opere «Sneguročka», 23. neotesanec, surovež, bedak, 24. pregovor, 26. tanka tkanina, 28. del roke, 29. tatarski poglavar, 33. razpoka, špranja, 35. abesinski plemenski poglavar, 38. berem, 40. jasen, vesel, 42. število, 44. del teniške igre, 45. igram neko igro s kvartami, 47. Gogoljeva veseloigra, 49. urejenost, 51. napolniti s tekočino, 53. stokam, 55. slovenski pesnik, 57. začimba, 59. sladka jed, 61. ptica pevka, 63. hotelski uslužbenci, 65. dolga vrsta čakajočih pred trgovino, 67. cenik, 68. področje, četrt, 70. ljub, blag, 72. rastlina metuljčnica, 74. okoliš, območje, 75. vrh gore v nekaterih tujih imenih, 77. nedelavne, postopaške, 79. drevesna skorja, 81. izvori, 83. pomladanski, 85. časovna enota, 88. francoski spolnik, 89. povratno osebni zaimek.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: 1. preračunati, 11. napotek, 18. lepaki, 19. Franc, 21. karano, 22. edinost, 24. islam, 26. Samol, 27. mi, 28. Irtiš, 30. tepen, 32. nivo, 34. Dimač, 36. tisoč, 38. šir, 39. tik, 41. moker, 43. nasad, 45. ti, 46. pozor, 48. kabel, 50. raven, 52. onolik, 54. lezem, 56. čelada, 58. lovec, 60. retor, 62. nagon, 63. tm, 65. nalog, 67. kosem, 69. mil, 70. rod, 72. lipan, 74. sodar, 77. Eros, 79. hodim, 81. rilec, 83. me, 84. želod, 86. tikam, 88. siderit, 90. enačaj, 92. časar, 94. napuhi, 95. maranje, 96. regeneriram.

NAVPIČNO: 1. pleme, 2. redi, 3. epi, 4. rani, 5. akord, 6. čistim, 7. nf, 8. ari, 9. tast, 10. inlet, 12. ak, 13. pas, 14. Oran, 15. Tamiš, 16. enovit, 17. koloriran, 20. capin, 23. Timok, 25. mesar, 29. šakal, 31. nosač, 33. lizol, 35. čeber, 37. čaven, 39. ton, 40. kolon, 42. rezek, 44. delam, 46. postrežem, 47. rival, 49. letos, 51. nagib, 53. kelih, 55. Mosor, 57. dol, 59. copot, 61. redis, 64. morena, 66. gadič, 68. maline, 71. dolar, 73. nikar, 75. redar, 76. letim, 78. Soča, 80. mase, 82. cepi, 83. Miha, 85. dan, 87. mag, 89. Rur, 91. jj, 93. re.

ANDREJ BOLKO mr. ph.
UVOZ - IZVOZ
Farmacevtski proizvodi in kemikalije
Telefon 31-315 TRST - UL. TORREBIANCA 21, II

A. PERTOT
ZALOGA VSAKOVRSTNIH PODLOG IN BLAGA ZA:
moške in ženske plašče
obleke
perilo
kotenine
volnene odeje
zavese itd.
SKLICUJTE SE NA TO REKLAMO DOBILI BOSTE POSEBEN POPUST
TRST
ULICA GINNASTICA, 22

VOCE
EXPORT-IMPORT
zemeljskih pridelkov in njihovih predelav
ZAGREB - Praška ul. 2-II
Telefoni: Centrala 37-154
uvoz izvoz 36-012 - 37-109 . 37-309
Telex: 02-110 Telegr.: Voće Zagreb

IZVAŽAMO: Vse vrste svežega in suhega sadja in zelenjave ter njihovih predelav, predvsem suhe gobe, suhe dalmatinske višnje vrste «maraska», višnjev sok višenj «maraska», sadne pulpe, suhe slive, mandeljne orehe, lešnike, čebelji med, gozdne sadeže, višnjevec; nadalje otrobe in ostala krmila.

UVAŽAMO: Južno sadje, kolonialno blago in druge poljedelske in prehrambene pridelke.

Obrnite se direktno ali na naše podružnice:

ZAGREB: Praška 2/II., tel. 37-154; ŠEMPETER PRI GORICI, tel. 28; SPLIT, Viška 1; tel. 33-71; KARLOVAC, Zrinjski trg, tel. 580; OSIJEK, Avgusta Cesarca 29, tel. 25-80 in 25-51.

MARIBORSKA TEKSTILNA TOVARNA
MARIBOR

čestita vsem delovnim ljudem Jugoslavije k državnemu prazniku "29 NOVEMBER" in jim želi mnogo uspehov pri delu.

«15. september»
tovarna cementa in salonita
ANHOVO
izdeluje:
PORTLAND CEMENT — AZBEST - CEMENTNE IZDELKE «SALONIT»
- tlačne vodovodne cevi - kanalizacijske in dimne cevi - cevi za namakanje s potrebnimi spojnimi deli — razne oblike cevnih sistemov po naročilu in načrtu — Valovite in ravne plošče raznih dimenzij, oblik in barv za pokrivanje streh, za oblaganje sten in stropov

Claudia Cardinale se je rodila v Tunisu pred osemnajstimi leti. Sodelovala je na natečaju «miss Italia 1956» in so jo proglasili za najlepšo Italijanko v tujini. Bolognini jo je opazil in tako je dobila sicer kratko, toda zahtevno vlogo v filmu «Običajni neznanci», kjer je nastopil tudi Gassman. Ta film je pomenil zanjo razbitje ledu, kar čez noč je postala znana in filmske ponudbe so pričele deževati ne samo iz Italije, temveč tudi iz tujine.

Japonska preplavlja evropski in ameriški trg

Fotoaparati za tretjino cenejši od nemških - Pripravljajo poplavo drugega cenenega in kakovostnega blaga

Pred seboj imam fotografsko revijo, ki je pravzaprav namenjena reklami, kajti na 72 straneh, iz katerih obstoji revija, lahko našteješ 150 oglasov, med katerimi je 25 celostranskih, so drugi ki zavzemajo polovico strani, in ker je v tej reviji nad 100 malih oglasov, ostane za besedilo bore malo prostora, ki je napolnjen z daljšimi ali krajšimi članki

Ko primerjam nove številke s starejšimi, opažam, da so se v zadnjem letu pojavili oglasi japonski tvrdk, ki se množijo od številke do številke. Za enkrat jih je šest, dopolnjujeta pa jih dva mala oglasa, v katerih iščeta dve japonski tvrdki zastopnika za Italijo.

Iz klišejev se lahko povzame, da sličijo japonski aparati nemškim izdelkom in kdor pozna cene nemških izdelkov, ki ponavadi v oglasih niso navedene, medtem ko so one za japonske izdelke vedno označene se v prvem hipu vprašuje, kako bodo mogle japonske tvrdke konkurirati z nemškimi, ko gre za približno enake izdelke in enake cene. Saj so si nemške tovarne s svojijmi izredno preciznimi izdelki odprle pot ne samo po vsej Evropi ampak tudi v Ameriko. Nemci so vedno diktirali pot na fotografskem področju. Medtem ko so Amerikanci ostali pri svojem velikem formatu, so Nemci manjšali format od leta do leta, dokler se je pojavil na fotografskem polju Leitz, ki je lahko rečemo zrevolucioniral fotografijo s svojim kinematografskim formatom ki je našel posnemovalce po vsem svetu.

Kdor se pa količkaj spozna na kakovost fotoaparata, bo takoj izračunal, da so japonski aparati za približno eno tretjino cenejši od nemških.

Pri isti ceni je nemški aparat opremljen z dobrim objektivom in temu odgovarjajočem zaklopom, japonski pa nosi objektiv, ki ima skoraj dvakrat večjo odprtino, kar bi nemški aparat podražilo za približno 20 odst., poleg tega pa je japonski aparat opremljen s telemetrom, ki zviša ceno aparatu za 12 odst. do 15 odst. Kakor da ne bi bilo vse to zadosti, je japonski aparat opremljem še z drugimi več al manj potrebnimi pritiklinami, ki bi na koncu nemški aparat povišali v ceni za dobrih 40 odst.

A to ni še vse. Ne samo poklicni ampak tudi napredni diletant težko izhaja z enim samim aparatom, posebno če se posveča delu, ki zavzema portret, reprodukcijo, makrofotografijo in drugo. V takem primeru se mora zateči k daljšemu zarišču, ko gre za portretiranje, za makrofotografijo pa h krajšemu.

Mu pa to vsak aparat dovoli? Vsak prav gotovo ne.

Vzemimo na primer fotoaparat refleks formata 6x6 cm, ki je opremljen z objektivom z večjo ali manjšo odprtino, kar pri današnjem skrajno občutljivem negativnem materialu skoraj ne pride v poštev, pač pa z enim samim žariščem, ki meri navadno 7.5 al 8 cm. Pri takem aparatu se z dodatkom pozitivne leče z lahkoto skrči žarišče in se tako fotograf lahko posveča reprodukciji in makrofotografiji, poklicnemu fotografu in naprednemu diletantu pa ne bo prišlo niti od daleč na misel, da se bi s takim kratkim žariščem spravil na portret, kajti perspektiva bi bila popolnoma pokvarjena in če bi se držal predpisane daljave, bi bila pri tako majhnem formatu vsaka retuša nemogoča.

Neka francoska znamka je poslala na trg tak refleksni aparat, opremljen z objektivom dolgega žarišča 15 cm, ki lahko izborno služi za portretiranje, ni pa tak aparat primeren za vsa druga dela. Neka japonska tvrdka pa je enkrat za vselej rešila to težko vprašanje združiti : enem samem aparatu svojstva več aparatov, s tem, da je vrgla na trg tak aparat, na katerega lahko nastaviš leče kar s štirimi žarišči in sicer z objektivi 7.5, 10.5. 13.5 in 18 cm z največjo odprtino 2.8 pri najkrajšem žarišču.

A ni še vse. Neka druga japonska tvrdka ponuja dodaten teleobjektiv, ki podaljša pri tvojem Rolleiflexu žarišče od 7.5 cm na 11.5, kar za silo že odpravi, ko gre za navadna portretiranja. O takem aparatu se piše že skozi dolga leta in prav gotovo, da se je o tem tudi govorilo. Japonci so lepo prisluhnili takim pogovorom in evo jih tu s takim aparatom.

Po vsem navedenem sledi premišljevanje. Če je mogla Japonska v nekaj letih odvzeti prebrisanim Nemcem kar 40 odstotkov samo na ameriškem trgu in to samo na fotografskem področju in se sedaj odpravlja na evropski trg, nastaja vprašanje, kaj bo šele od sedaj naprej, ko se pot uglaja od leta do leta? Fotografija pa ne obstaja samo iz fotoaparatov ampak tudi iz negativnega in pozitivnega materiala, ki prazni žepe poklicnega fotografa in diletanta skozi vse leto, iz kemikalij, raznih potrebščin, povečevalnikov in vseh pritiklin, ki jih fotograf rabi pri svojem delu. V to stroko spada vsa optika ki zajema mikroskope in v posebni vrsti daljnoglede.

Ker že govorimo o daljnogledih, naj omenimo, da je neka nemška tovarna morala prenehati s takim delom, ko ji je neka za to specializirana japonska tovarna pobrala ves ameriški trg.

Do sedaj smo govorili samo o fotografiji. a prav gotovo ne bo dolgo, ko se bodo pojavili na evropskem trgu tudi drugi izdelki, ki zajemajo ne samo splošno ampak celo dnevno porabo. Tik pred prvo svetovno vojno in takoj po njej, so se pojavila na francoskem trgu kolesa, ki so stala pod polovično ceno francoskih in tako je bilo tudi z žarnicami. Japonska ima v svojem načrtu prav gotovo tudi izvažanje tekstila, obuvala, pohištva, radijskih aparatov, magnetofonov, televizijskih sprejemnikov in nič čudnega ne bo, ako bo naša gospodinja kuhala svoj ubogi riž in fižol v japonskem loncu.

Kako pride Japonska, da lahko prestriže pot Amerikancem, Angležem, Nemcem in drugim? Iz enostavnega razloga, ker ne ponuja drugovrstnih izdelkov ampak samo prvovrstne, ki v kakovosti celo prekašajo evropske in ameriške in so vrhu vsega še cenejši.

Japonec je v svojih zahtevah skromen in se zadovoljuje s samim rižem, kar ima za posledico nizke mezde, ki se odražajo v nizkih cenah, vsakega japonskega izdelka. Delovna sila bo stala na Japonskem prav gotovo pod polovico v primeri z evropskimi in še nižje v primeri z ameriškimi.

To so današnje perspektive, ko gre za 100 milijonov Japoncev, ko se bo pa govorilo o industrializirani Kitajski, kar bo pomenilo, da imamo opravka s tričetrt milijarde ljudi, ki bi lahko postala cela milijarda, ko bi se tema dvema velesilama pridružila še ostala rumena plemena in bi v takem primeru govorili o dveh milijardah rok, potem bo nastal ne samo v Evropi ampak tudi v Ameriki velik jok.

R. P.

Luna v pravljici in fantaziji ter kot predmet stvarne znanosti

Vse je pripravljeno za polet človeka na Mesec

Luno so prebivalci Starega veka častili kot neko božanstvo in v mnogih primerih, ko so to božanstvo postavili nekoliko vstran, so nekateri izmed njih sanjali o potovanju na to ponoči svetlikajočo se kroglo. Egipčani so Mesec ali, moderneje rečeno, Luno, častili kot boginjo Isido. Za Babilonce je bila Luna na četrtem mestu v vrsti njih božanstev. Pri Asircih so svečeniki pripisovali Luni posebne in skrivnostne lastnosti. Celo stari Grki so Luno častili kot prinašalko dobre letine in kot boginjo «obilja».

Ko so grške ženske ljubile, so klicale Luno za pričo; device so ji darovale šopke svojih las; dekleta, ki so se poročila, so od nje prosile dovoljenje za odstop od devištva. V Thuggi, poleg podrte Kartagine, se lahko še danes vidijo razvaline Luninega templja.

Trezneje misleči ljudje starodavnosti, misleci in astronomi, pa se niso zanimali za versko češčenje Meseca, marveč so trdili, da obstojajo na Mesecu morja in gore, živali, rastline in ljudje. Grški filozof Anaksagora je trdil, da so na Luni gozdovi in reke, gorovja in doline. Lahko bi rekli, da se je z grškimi filozofi rodila geografija Meseca, o kateri se prav v tem času toliko razpravlja.

Vendarle pa niso imeli ti misleci trdne opore in so svoje trditve morali braniti pred vladajočo mitologijo; ljudstvo je tedaj bolj verjelo pesnikom in takim ljudem, ki so pripovedovali, da so bili za Herkulovimi vrati (današnja Gibraltarska ožina) in da so tam videli ljudi, ki so šli z ladjami na Mesec. Ljudska fantazija je dobila tako vir sanjarjenja. Neki grški potovalec in pripovednik je celo dejal, da je enkrat videl ladijico, v nevihti, dvigniti se nad valove in izginiti v višave, kot da bi jo Mesec požrl.

Legende so se nadaljevale do Srednjega veka in več ali manj so si bile vse podobne. Nekega lepega dne pa je Galileo Galilei nameril svoj teleskop na Mesec in svoje izsledke objavil v razpravi «Sidereus Nuncius». Seveda niso bili vsi enotni z njim, njegove teze so bile nevarne za ljudi, ki so se do tedaj držali na oblasti zaradi nevednosti preprostega ljudstva in ti so ga postavili pred sodišče. Njegove ideje pa so zmagale, kljub obsodbi.

Znanstveniki so se pričeli spraševati: kakšen je resnični Lunin obraz? Je mogoče iti na Luno?

Galileo je odprl okno, danes so odprta vrata, a vprašanja niso še dokončno rešena.

Leta 1645 je Langrenus, znanstvenik na španskem dvoru, predlagal naj bi razne dele Meseca imenovali «morja» in «zemlje». Leta 1651 je italijanski astronom Giambattista Riccioli dodal prvim imenom naziv morju (Mare della Serenità) na katerem je trčil pred kratkim Lunik II., ki so ga tjakaj poslali sovjetski znanstveniki.

Galileijeve razprave in tiste, ki so jih napisali, po njegovih stopinjah, drugi znanstveniki, so prebudile človeško fantazijo in pesnik Ariosto pošlje svojega junaka Astolfa na Luno, na sedlu čudne živali, španski avanturist Gonzales pove, da je prišel na Luno s pomočjo jate divjih rac, astronom Kepler sanja, da se je izkrcal na površini Meseca. Cyrano de Bergerac dospe na Mesec s pomočjo raket.

Fantaziji teh stoletji se zoperstavi resnost devetnajstega stoletja, v katerem astronomi povedó, da pomanjkanje zraku onemogoča nam enakim življenjskim bitjem življenje na Mesecu. Leta 1896 astronoma Loewy in Puiseux napravita v Parizu prve fotografije od nas vidne površine Meseca. Povečane fotografije napravijo tedaj senzacijo.

Jules Verne zna takoj zagrabiti to senzacijo in napiše roman «Potovanje okrog Meseca», v katerem so stvari tako realistično in istočasno fantastično, napisane, da so danes, v dobi ko je to skoro mogoče, zelo aktualne.

Nekaj let pozneje napiše znani romanopisec George Wells roman «Prvi ljudje na Mesecu» in njegovi junaki so Seleniti, ki imajo z Zemljo skupno le lastnost mišljenja. Njegovi prebivalci Meseca so apokaliptična bitja, prava strašila za naše pojme.

Leta 1920 se pojavi nov romanopisec: Rus Konstantin Edvardovič Čolokovski. V njegovem romanu gredo Zemljani na Mesec prvič z raketo in ko izstopijo na površini planeta zagledajo tam čudna bitja, ki se jim skrivajo in ki so podobna mesojedim rastlinam.

Razvoj tehnike privede ljudi na to, da pričnejo resno, in z možnostmi v uspeh, misliti na polet na Luno. Znanstveniki se lotijo dela, vendar druga svetovna vojna zaustavi njihova prizadevanja v tej smeri. Tu pa tam se kak samotarski astronom zanima za ta vprašanja. Po koncu druge svetovne vojne pa se dve zemeljski velesili, ZDA in SZ, lotita z vso resnostjo tega vprašanja.

Kljub temu pa fantazija vlada še vedno. Stotine in stotine romanov govorijo o prebivalcih drugih planetov, pojavijo se celo posebni časopisi in stripi, ki govore samo o tem. Na platnih kinodvoran vrtijo filme, ki prestrašijo gledalce šibkega srca.

4. oktobra 1957 da moskovski radio v svet veliko novico: sovjetskim znanstvenikom je uspelo vreči v vesoljstvo prvi zemeljski satelit, majhno jekleno Luno. Prvemu Sputniku sledijo bratci sovjetskega in ameriškega izdelka, Američani nato skušajo vreči raketo na Luno a ne uspejo. Nekega dne pa je zopet moskovski radio, ki pove svetu, da leti sovjetska raketa proti Mesecu in da ga bo verjetno zadela. Raketa pa ne zadene cilja in leti v vsemirje. Hruščev gre v Ameriko na obisk in nekaj dni prej sovjetski znanstveniki pošljejo proti Luni raketo, ki tokrat tudi doseže cilj.

Sovjetski znanstveniki prednjačijo in nekega lepega dne pošljejo v vsemirje cel laboratorji, ki obkroži Mesec in ga fotografira ter nam prinese nazaj na Zemljo sliko tiste strani planeta, ki je nismo do sedaj poznali.

Vse je danes pripravljeno za polet prvega človeka na Mesec. Pripravljeno, a le do gotove mere. Morda ni več daleč dan, ko bo prvi Zemljan odpotoval v vsemirje zaprt v kaki raketi. Odkod bo odpotoval? Iz Sovjetske zveze? Iz Amerike? Iz kake druge države? Kdo ve?

Človek bo prišel na Mesec. Tedaj pa ljubimci ne bodo mogli več sanjati o tem lepem planetu tako kot so sanjali stoletja in tisočletja. Ne bo več poezije Meseca v njihovih pogovorih. Poezije bodo zamenjale številke in astronomija.

m. v.

HOROSKOP

VELJAVEN OD 30. NOVEMBRA DO 6. DECEMBRA

Oven (od 21.3. do 20.4.) Teden bo poln presenečenj, veselih in zanimivih novosti. Vaši napori ne bodo zaman, zagotovljen je nov zaslužek. Ne pripovedujte okoli osebnih stvari.

Bik (od 21.4. do 20. 5.) Slučajna srečanja, ki pa lahko postanejo zanimiva. Bodite oprezni, ker obstaja nevarnost dvomljivih zapletljajev. Pismo.

Dvojčka (od 21. 5. do 20.6.) Uspešno boste rešili neko zapleteno vprašanje, ki vam leži na srcu. Nepričakovano sporočilo vas bo razveselilo. Razgovor z neko osebo bo mnogo razjasnil.

Rak (od 21.6. do 22.7.) Družinsko življenje bo harmonično in mirno. Glede poslovnih stvari pa boste morali premostiti zapletljaje in novosti bodo izboljšale vaš položaj.

Lev (od 23.7. do 22.8.) Vzbudili boste zanimanje in simpatije neke osebe, tako da lahko upate na nekaj stvarnejšega. Teden bo razgiban in koristen.

Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Nepričakovano srečanje bo vzbudilo v srcu novo upanje. Na poslovnem področju teden ne nudi mnogo in se boste morali truditi, da boste izpolnili obveznosti.

Tehtnica (od 23. 9. do 23.10.) Nedvoumni dokaz ljubezni. Prepirčki, vendar glede drobnih stvari. Ugodne priložnosti, da izboljšate svoj gmotni položaj. Telefonski pogovor.

Škorpijon (od 23.10. do 21.11.) Rešili boste neko vprašanje, vendar morate odločno nastopiti glede neke osebe. Uživate zaupanje, ki pa ga morate upravičiti.

Strelec (od 22. 11. do 21.12.) Nekaj sentimentalnih težav, vendar bo teden prijeten. Pazite na svoje zdravje, ker vremenske prilike niso ugodne. Prijetno presenečenje.

Kozorog (od 22. 12. do 20.1.) Dnevi ne bodo ne lepi ne grdi, večeri mirni in nekoliko monotoni. Izkoristite to razdobje, da utrdite svoj položaj.

Vodnar (od 21. 1. do 19.2.) Zanimiva srečanja, vendar se prepričajte, če gre za iskrene občutke. Neki vaš načrt bo naletel na težave, ki jih z dobro voljo lahko premagate.

Ribi (od 20.2. do 20.3.) Ugodni veter veje glede vaših sentimentalnih stvari. Srečanja in razgovori lahko privedejo do nekaj resnejšega. Odličen rezultat vaše pobude.

DELOVNI KOLEKTIV ELEKTRARNE ŠOŠTANJ

ŠOŠTANJ

pošilja ob dnevu republike «29. NOVEMBER» tople pozdrave vsem delovnim ljudem z željo, da bi vložili vse sile za sožitje in mir v svetu.

AVTOTURISTIČNO PODJETJE

«SLAVNIK»

Koper 2

čestita k prazniku republike 29. novembra in priporoča usluge v turizmu, avtobusnem in tovornem prometu ter avtomehanične delavnice.

INTERTRANS

mednarodni transporti

LJUBLJANA, Masarykova cesta štev. 17 - 21

Predstavništva in izpostave:

Beograd, Reka, Zagreb, Jesenice, Maribor, Sežana, Celje, Dravograd, Prevalje, Herpelje-Kozina, Nova Gorica, Koper in Škofije ter Šentilj.

Mednarodna spedicija — izvoz, uvoz, tranzit, carinjenje, transportno zavarovanje, vozninske reklamacije, kvalitativna in kvantitativna kontrola bombaža, transportne kalkulacije itd.

PREDILNICA in TKALNICA

MARIBOR

PROIZVAJA: Bombažno prejo od Nm 16 do Nm 50, stanično prejo surovo in barvano ter razne mešanice prej, vozlički z acetatnim vlaknom.

Bombažne in stanične tkanine:

surove, progaste, karirane in enobarvne.

Glavni izbor tkanin je sledeči:

BOMBAŽNE: kretoni in cefirji za moške srajce, kanafas, flanela za pižame in športne srajce, plenice in surove tkanine.

STANIČNE: tkanine za ženske obleke v najrazličnejših gladkih, progastih in karo desenih z efektno sukano prejo, vozličaste prejo z acetatnimi vlakni.

Vse stanične tkanine so oplemenitene z apreturo proti mečkanju. Naš izbor tkanin je pester in vsako sezono dopolnjen z novimi vzorci.

TOVARNA GLINICE IN ALUMINIJA

«BORIS KIDRIČ»

PROIZVAJA: Aluminij Glinico Amorfno maso

Ob dnevu republike pošilja delovni kolektiv iskrene čestitke vsem delovnim ljudem.

NA OBISKU V SREDIŠČU JUGOZAPADNIH BRD

V furlanskem Cormonsu ne živijo samo Furlani

Briški Krmin in furlanski Cormons. Tako sem namreč po dolgem ugibanju razvozlal uganko, pred katero me je postavilo to prijazno mestece na briško-furlanski meji; razdelil sem ga, seveda teoretično, na dva dela, na severni pod Krminsko goro in na južni proti postaji, na začetku Furlanske ravnine. Ko sem bil po zadnji vojni prvič tam, sem videl le furlanski Cormons in nisem imel niti najmanjše slutnje o briškem Krminu. Počutil sem se popolnoma, ko grla v Furlaniji. Pili smo sicer izvrstno briško vino, o katerem sem pa mislil, da je vino uvoženo iz Brd, tam daleč za gorami. Nekaj podobnega sem doživel, ko sem se prvič peljal po železnici iz Trbiža v Trst in nisem vedel, da so gore na levi strani, od Reziute do stare avstrijske meje, tista od vseh pozabljena in zapuščena Beneška Slovenija. Kako slabo poznamo našo ožjo domovino! Vemo sicer točno, kje je Tokio in da živijo tam Japonci, ne vemo pa, ali vsaj malo kdo ve, da živijo v Krminu slovenski kmetje.

To, kar imenujem briški Krmin, sega s svojim severnim delom, Borgo San Mur (St. Maver), prav do vznožja Krminske gore, kjer prebivajo večinoma furlanski in slovenski kmetje. Tu pravzaprav se končajo Brda, ne pa v dolini pod Medano, kakor sem mislil, dokler si nisem bolj natančno ogledal tega kraja. Krminska gora je torej zadnje briško Brdo in šele tu se začenja velika furlanska ravnina. Krasni vinogradi na bregu pozdravljajo rodovitno polje. Bogata zemlja, lepa pokrajina, ki ne tako lepa, kakor je dolina obkrožena z griči pod Medano.

Zvedel sem, da prebivajo v St. Muru tudi slovenski kmetje. St. Mur je briška vas ob medanski cesti (Via Dante), ki pa je z novejšimi hišami in vilami že neposredno združena z mestom. Takih vasi, vendar ne združenih z mestom, je še nekaj na cesti iz St. Mura v Brčan in povsod so tudi slovenski kmetje. Odšel sem prav na konec St. Mura, da si nekoliko bolje ogledam ta vaški podaljšek krminskega mesta. Moj prijatelj v mestu mi je sicer povedal, da živijo v St. Muru tudi slovenski kmetje, kako se imenujejo in kje stanujejo pa mi ni znal povedati. Zato sem vprašal na koncu vasi priletno Furlanko, ali bi mi znala povedati, kje stanuje kak slovenski kmet. «O, da, da» — mi je odgovorila zelo prijazno — «prav tu blizu, tam, kjer so tista velika železna vrata, tam govorijo vsi slovensko. Pridite z menoj, vam bom pokazala.» Ko sva prišla do železnih vrat, jih je odprla in na ves glas zavpila: «Stanko, Stanko!» In Stanko, mlad mož veselega obraza in atletske postave, se je takoj pojavil na prostranem dvorišču.

Tudi Stanko ima v kleti, poleg novega, še trideset hektolitrov starega vina od lanskega leta, za katerega ne ve, kaj bo z njim. Razen vina in mleka prideluje tudi vse pridelke za domačo prehrano, med temi predvsem koruzo. Postregel mi je tudi z domačim kruhom iz doma pridelane pšenice. Ne vem že koliko let nisem jedel tako okusnega kruha. «Vaše vino in vaš domač kruh» — sem mu rekel — «pa ni treba boljše večerje. Ni čuda, da so vaši otroci tako zdravi in rdeči.» Dva od njih hodita v italijansko osnovno šolo, čeprav komaj za silo govorita italijansko, doma govorijo namreč izključno slovensko. Slovenska šola na razpotju Plešivo-Ceglo je predaleč, v Krminu pa ni slovenske šole. «Najprej je vladalo veliko zanimanje za slovensko šolo v Krminu» — mi je zatrjeval Stanko — «ko so jo pa odprli, se nobeden ni zmenil zanjo, moja dva sta bila takrat še premlada za šolo.» «Koliko Slovencev mislite, da je v Krminu?» «Polovica jih bo.» «To bo pretirano, kvečjemu, ako prištejemo k Slovencem tudi tiste, ki so se potujčili. Nekdo mi je povedal, da vas je komaj dve sto.» «To pa je prav gotovo premalo.» Obljubil sem mu, da mu pošljem časopis. «Kaj mi pomaga, ko ne znam čitati slovensko. Bil sem tudi jaz v italijanski šoli, ker ni bilo slovenske.»

Tako je v Krminu, ki je središče jugozapadnih slovenskih Brd: Slovencev je mnogo, še več jih je potujčenih, nimajo šola, živijo razkropljeno in eden ne ve za drugega. Potrebna bi bila kakršna koli organizacija. Če so Slovenci v Ameriki organizirani, zakaj naj bi se ne organizirali Slovenci v Krminu? In zakaj se ne bi poskrbelo za to, da bi se vsaj čitati slovensko naučili, mali in veliki, v šoli ali izven šole. To ni kdo ve kakšna težavna naloga. Posebno danes, v dobi napredka, ko so že pripravljajo za izlet na Luno.

DRAGO GODINA

Po pismu J. Farrela Žiki Todoroviću

(Nadaljevanje s 3. strani)

nja se je vplivalo, toda televizija je dosegla, da sta vizualna predstava in izgovorjena beseda važnejši od tiskane besede.

Jaz sem eden od tistih, ki jih je makartizem manj plašil kot moje prijatelje in nikoli nisem podvomil v njegov propad. Toda komercializacija potrošnje je resnejša nevarnost.

Mislim, da sem povedal dovolj, da pojasnim svoja stališča o politični kontroli.

V novih in nezadostno razvitih deželah so pisatelji postavljeni pred druge probleme. Mi v Ameriki smo pisali tako, da smo kritizirali več kot katerikoli pisatelji tega stoletja. Danes so pa nekateri Američani vznemirjeni zaradi našega pisanja in vtisa, ki ga lahko to pisanje napravi izven države. Kritični značaj nekaterih naših del povzroča zmedo pri nekaterih Evropejcih in Azijcih. V mnogih naših knjigah ni propagande. Toda kritiziranje je prišlo v času, ko je bila republika — Zedinjene države Amerike — na tako trdnih osnovah, da se je s kritiko doseglo samo kaj dobrega in ne slabega.

V novih državah, zlasti v nezadostno razvitih, je situacija drugačna. Pisatelji so v strahu, da bodo svoji državi, če so kritični, škodovali. Ko sem imel predavanja v Indiji, Pakistanu, Libanonu in Izraelu, sem naletel na pisatelje, ki so bili v tem pogledu z menoj istega mnenja. Nekatere izmed njih grize vest zaradi tega problema. Fenomen nacionalizma v književnosti je treba ponovno pretresti.

Razmišljati sem moral o tem, kaj bi med svojimi deli izbral za kako antologijo. Moje stališče do tega, kar sem napisal, se stalno menjava. Mene vedno bolj zanima tisto, kar moram šele napisati, kot pa tisto, kar je že dokončano. Navadno je cela zgodba ali delo boljše kot samo odlomek. Želel bi videti nekatera svoja prozna dela, pa tudi druga, v katerikoli antologiji. Če bi se to vprašanje meni konkretneje postavilo in če bi jaz kaj več vedel o antologiji ter o zaželenem štetvilu strani mojih del, tedaj bi laže odgovoril na vaše vprašanje.

Ako boste natisnili to, kar pišem, tedaj bi želel, da ne izpustite mojih kritičnih opomb. Ponovil in poudaril bi: verujem v svobodo misli in izraza. Prav tako menim, da je zelo važno in mnogo vredno, da se več naredi za olajšanje prevajanja in objavljanja najboljših književnih del pisateljev majhnih dežel, ki ne pišejo v glavnih jezikih. Sem prištevam tudi pisatelje, ki se nahajajo v političnem pregnanstvu in ki bolestno trpe, ker ne morejo govoriti svojim rojakom v lastnem jeziku in ki dostikrat sploh ne morejo biti čitani razen po nekaterih rojakih, ki so dobili zatočišče. Nedavno tega sem čital, da so bila dela poljskega slikarja Capskega na Poljskem razstavljena kljub njegovim političnim pogledom in življenju v pregnanstvu. To je žarek sreče za tiste, ki spoštujejo svobodno in pošteno ustvarjalno izražanje. Kolikor več se bo podobnih stvari dogajalo, toliko bolje. Večje razumevanje med pisatelji in umetniki širom po svetu ne bo neizbežno zmanjšalo napetosti ali pa rešilo politične, gospodarske in socialne probleme. To so praktični problemi, za katere je potrebna praktična rešitev. Toda z več razumevanja bi mi lahko nekaj dosegli v ustvarjanju tisto «republike besede», o kateri je sanjal Zola. Mi bomo več vedeli o tem, kar se misli in čuti o naši edinstveni človeški avanturi na tem planetu, ki je sedaj toliko zmanjšan.

Zahvaljujem se vam za vašo prijazno prošnjo, da izrazim svoje poglede. Bratsko čustvovanje, ki sem ga vedno gojil do vseh pisateljev, kjerkoli se nahajajo, izražam tudi pisateljem vaše dežele. Upam, da se mi bo kakega dne nudila priložnost, da se seznanim z njihovim delom.

JAMES FARREL

Kratke vesti

• **Dresirani zajec.** Učenci osnovne šole v Zgornjem Milanovcu v Srbiji so junija ujeli mladega zajčka in ga podarili učitelju. Zajček je rasel pod nadzorstvom učiteljeve hčerke, ki ga je navadila, da se obnaša kakor mačka. Med drugim skoči dekletcu na rame in jo s tačkami gladi po obrazu.

• **Koristen izum.** Iz Kalifornije poročajo, da so inženirji tamkajšnje univerze izdelali stroj, s katerim je mogoče v eni uri obrati plodove s trideset češenj ali sliv.

(Nadaljevanje sledi)

IZ SPOMINOV NA STARE ČASE

Kako napojiti žejno družbo ko pa ni v žepu niti ene lire...

Sedeli smo v gostilni «Pri krokarju» — bilo nas je točno pol ducata starih prijateljev — in nazdravljali Tonetu, ki je slavil svoje ne vem že kolikeri rojstni dan. Ko se je slavje bližalo koncu, je Cene rekel:

«Moram pogledati, kdo je zdaj prvi na vrsti».

In je jel listati po svojem žepnem koledarju, v katerem je imel označene rojstne in druge spominske dneve vseh članov naše družbe z namenom, da vsakega pravočasno opozori na bližajoče se praznovanje, da bi kdo nehote ali celo hote ne pozabil nanje.

«Ohooo!» je nenadoma vzkliknil in uperil svoj kazalec vame; «prvi za Tonetom si ti, Ignac. Ti zlomek pa niti ne zineš o tem, da imaš pojutrišnjem rojstni dan. Nemara si hotel po prstih mimo tega, a?».

«Kje pa!» sem se branil. «Niti spomnil se nisem na to».

V resnici pa sem res kanil iti natihce mimo bližajoče se obletnice.

«Ti, Ignac», je nato rekel Leon, «spodobilo bi se...».

«Že vem, kaj se spodobi», sem ga prekinil. «Še nobeno leto nismo bili žejni na ta dan, pa tudi letos ne bomo».

«To je lepo od tebe!» je zagrmel kvintet.

Seveda, lahko njim, ki niso niti slutili, kako je pravzaprav z menoj. Jaz namreč nisem imel denarja, da bi napojil teh pet žoln tako, kot se spodobi ob takih slavnostnih. Toda za nič na svetu jim ne bi povedal, da nimam denarja za proslavo svojega rojstnega dne. Bom že kako prišel do njega, sem si dejal zdaj, ko nisem več mogel mimo. A kako? — Nekaj časa sem tuhtal in naposled mi je kanil v glavo neki domislek.

«No, prav», sem rekel, «meni se spodobi, da vas počastim za moj rojstni dan, a tudi vam bi se spodobilo, da bi me primerno počastili».

«Le povej s čim bi te najbolj razveselili», je rekel Leon.

«Poslušajte! Pri štacunarju s starimi predmeti v Mesarski ulici sem videl bronast kipec smejočega se klovna. No, ta kipec mi je tako všeč, da bi ga imel raje kot ne vem kaj».

«Če nihče drug, ti ga bom podaril jaz», je pritrdil Pavle.

Na obletnico mojega rojstnega dne sem vstal prej kot po navadi. Stopil sem k staremu kovčku in vzel iz njega bronast kipec smejočega se klovna, ki sem ga bil kupil pred tremi leti z namenom, da ga poklonim svojemu znancu, gledališkemu igralcu, za rojstni dan. Ker pa ga je prav tisto jutro do smrti povozil tramvaj, sem kipec obdržal vse do tega dne. Zdaj sem ga zavil v papir in odnesel k starinarju v Mesarsko ulico.

«Pet stotakov dam zanj», je izjavil, ko si je natanko ogledal kipec.

Vzel sem pet stotakov in odhitel domov. Uro nato je vstopil Andrej, mi čestital in prožil kipec smejočega se klovna.

«Oooo!» sem zazijal, hlineč prijetno presenečenje.

«Veš», je rekel Andrej, «hotel sem prehiteti Pavleta in ti dokazati, da te nimam nič manj rad od njega».

«No, to je zelo lepo od tebe, Andrej! Vendar ni bilo treba, da si se oškodoval zastran mene. Jaz sem se samo pošalil...». Andrej me je prekinil z zamahom roke, češ naj ne govorim o tem. Tedaj sem se mu lepo zahvalil in si s hlinjenim občudovanjem ogledoval kipec.

«Torej na svidenje ob šestih „Pri krokarju"», sem rekel Andreju, ko je odhajal očitno zadovoljen, da sem tudi jaz zadovoljen z njegovim darom.

Brž ko je izginil na ulici, sem odnesel kipec k starinarju, ga vnovič prodal za pet stotakov in se vrnil domov. Kmalu nato je nekdo potrkal. Tone. Čestital mi je in me prosil, naj sprejmem kipec v znak njegovega neomajnega prijateljstva. Tudi njemu sem se prisrčno zahvalil za darilo in ga pri odhodu opomnil, naj ne pozabi priti zvečer «H krokarju».

Čez čas je prihitel k meni Leon, mi toplo čestital in rekel:

«Bal sem se, da ti ga je že podaril Pavle ali kdo drug, pa je le meni dana sreča, da te lahko obdarim z njim. Na, vzemi ga!».

Vzel sem kipec, se mu hvaležno zahvalil in mu rekel, naj bo ob šestih «Pri krokarju», kakor smo že bili domenjeni.

In tako mi je prinesel kipec v dar tudi Cene. Le Pavleta ni bilo na spregled. Pa tudi «H krokarju» ni prišel ob dogovorjenem času. Končno je pa le prisopihal z enourno zamudo. V roki je držal nekaj v papir zavitega in rekel:

«Oprostite, da nisem točen. Ves dan sem namreč imel opravke izven mesta». Nato mi je čestital in pristavil: «Komaj da sem še utegnil kupiti ga. Štacunar je namreč ravnokar zapiral, ko sem pridirjal tja. Na, vzemi, kar si si želel imeti!».

Tedaj je četvorica kakor en sam zazijala v kipec, ki je stal na mizi in se režal na vsa usta.

«Pa saj to je vendar isti kipec, ki...» so vzkliknili oni štirje in se vprašujoče ozrli vame.

Jaz sem se jim zagonetno nasmehnil in počasi dejal:

«Seveda je isti...». In povedal sem jim, kako in kaj.

Fantje so se že dolgo nato režali in pili na račun kipca oziroma na račun lastne ukane.

ALOJZ RAVBAR

Zlata poroka v Nabrežini

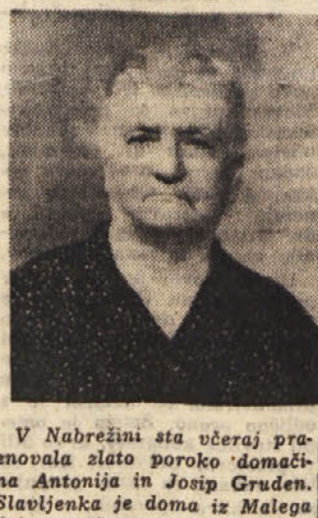

V Nabrežini sta včeraj praznovala zlato poroko domačina Antonija in Josip Gruden. Slavljenka je doma iz Malega dola na Krasu, toda pred več kot petdesetimi leti jo je usoda zanesla v Nabrežino, kjer se je spoznala in potem poročila s svojim sedanjim možem.

Složno sta si utirala svojo življenjsko pot, ki je bila včasih posuta z rožami, a še večkrat s trnjem. Toda nikoli nista omagala in sta potrpežljivo prenašala vse življenjske tegobe. V zakonu sta imela štiri otroke, od katerih sta še dva živa. Vzgojila sta jih v spoštovanju svojega materinega jezika in v spoštovanju do svojega bližnjega. Slavljenec, ki je začel svojo borbo za obstoj kot 12 let stari fant v nabrežinskih kamnolomih, je kmalu postal strokovnjak v svojem poklicu. Spoštovan od delavcev in podjetnikov je do čakal dan svoje upokojitve.

Slavljenca sta tudi zvesta naročnika Primorskega dnevnika. Ob njunem redkem jubileju jima kličejo še na mnoga leta otroka, vnuki, sorodniki, prijatelji in vaščani sploh. Čestitkam se pridružuje tudi «Primorski dnevnik».

DVA VINSKA BRATCA in nočne prikazni

(Nadaljevanje s 4. strani)

Martin
(svetuje tovarišu):
Stuope Mite kar črjez zid,
te je neke bulše vit,
jen hitro buoš tude ti damal

Mite
(zaspano):
Zbugan Martin
jutre pr utruobence!

Martin
(nekaj nerazumljivega momlja, se če po glavi ter izgine v temo.)

Mite
(prekorači nizek napol podrt zidič in stopi na svoj vrt! Toda komaj prestopi zid se izza trte prikaže smrt. Zavita je v belo rjuho, v roki drži koso, glavi je izdelana iz buče «cuke» v njej pa gori luč, ki sveti skozi nos in oči izrezanih v obliki trikotnikov in ust v obliki podolgovate luknje. Od strahu se Mitetu dvigne klobuk na glavi in vidno se prestraši ter jeclja):
Prau mene pakosila buoš?
Prau jest s'n ta nesrečen muoš?
Buažja dekla przanese ti,
nej reveš Mite še ževi!
(Briše si z ogromnim robcem potno čelo. Ker se smrt ne zgane, se on nekoliko oddahne. Potem pa nadaljuje):
Zakej čakaš prau na te njive naše?
Uod našeh k'šen buoš spomin!
Sej dau buon rajše za dvej maše,
ku za lube muoj kuartin!
Nej zadnje buo uodpustek muoj!
De grjen h Marike še necuoj!
Ž nuò buon šou na buožje puote,
de me vino v'č ne zmuote.
Marika čaka me dama!
Kaku juo luben uana zna!
Šolde njè usè buon daù,
še necuoj me p'ste h njè damau!
(Sam zase):
Pa hrbte uobliva me mrčšau.

Smrt
(se za spoznanje umakne in rahlo z glavo pokima.)

Mite
(se izmuzne in urno pobriše v temo proti domu.)

Smrt
(se polagoma ozira za njim. Ko Mite izgine si sname glavo in tu se prikaže obraz):

Marika
(se zakrohota):
Taku je sez tuo štorjuo našuo,
lube pjane ti muoj Mite!
Zdej buoš rajše dau za mašuo,
ku jutro uoštirje nigdar site!
Buon dala jest tje pjane mrhe!
Še smrt slepare uan pa vrhe,
A, de Marikuo uan štema!
De usè šolde nje je dà!
Ti čakola, ti kuaza pjana,
ti muaja grevenga zaspana!
(Se veselo zasmeje):
Sej uan prau n'č tu ne sme zn't!
Zdej tečen hitro u puosluo sp't!
Sam buh me je dau necuoj tuo muč,
L'hko nuč, us'n l'hkuo nuč!

POZOR izletniki za TRST V TRGOVINI

la Bottega del Risparmio

TRST - Ulica Emo Tarabocchia, 4 - telefon 90-691
(blizu Trga Goldoni)

KUPITE NAJCENEJE RAZNOVRSTNO BLAGO, n. pr.:
Dežne plašče iz nylona in bombaža, površnike, obleke, bunde, hlače, usnjene suknjiče in jopiče, vetrne jopiče, semiš suknjiče, eskimo, športne predmete, perilo, pletenine, čevlje, pedule, planinske čevlje

OBISCITE NAS, jamčimo Vam, da boste zadovoljni
Sklicujte se na OGLAS, da dobite poseben POPUST

KOLEKTIV
TOVARNA VERIG
LESCE - BLED
pošilja, ob dnevu republike «29 NOVEMBER» lepe pozdrave vsemu delovnemu ljudstvu sveta

PODJETJE
«INTEREUROPA»
KOPER
s svojimi poslovnimi enotami in v sodelovanju s podjetjem «LJUBLJANA TRANSPORT» - Ljubljana ter podjetij javnih skladišč v Ljubljani,
želi za praznik 29. novembra mnogo uspeha in delovnih zmag vsem svojim komitentom.

Projektira - izdeluje - montira
USE URSTE JEKLENIH KONSTRUKCIJ
v zakovani in zvarjeni izvedbi
- mostove
- visoke gradnje
- pločevinaste konstrukcije
- dvigalne in transportne naprave
- hidromehansko opremo
- stroje za zaščito rastlin

•METALNA•
tovarna konstrukcij, strojnih naprav, poljedelskih strojev in livarna
Maribor - Jugoslavija
čestita vsem delovnim ljudem Jugoslavije k državnemu prazniku «29. NOVEMBER» in jim želi mnogo uspehov pri delu.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 14,3, najnižja 11,1, ob 17. uri 13, zračni tlak 1022,9 rahlo pada, veter zahodnik 3 km, vlaga 84 odst., nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 12,9.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 29. novembra
Vinko
Sonce vzide ob 7.21 in zatone ob 16.24. Dolžina dneva 9.03. Luna vzide ob 5.49 in zatone ob 16.07.
Jutri, PONEDELJEK, 30. nov.
Andraž

S seje devinsko-nabrežinskega občinskega sveta

Tudi nabrežinski občini skrčen državni prispevek

Vladni komisariat je črtal pomembne postavke za ureditev šolskih prostorov, važnega turističnega objekta in izdatek za postavitev spomenika padlim

V petek je bila redna seja devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, na kateri so svetovalci predvsem izrazili svoj protest in nezadovoljstvo zaradi občutnega krčenja letošnjega občinskega proračuna. Proračun je bil odposlan v odobritev že preteklega marca in šele pred nedavnim je bil odobren, seveda s popravki, jih je predlagal pokrajinski upravni odbor in ki jih je potrdil vladni generalni komisar.

Spremembe v proračunu je obrazložil odbornik za finance Drago Legiša. Občinski upravni odbor je pripravil proračun, ki je izkazoval okoli 51 milijonov lir dohodkov in 92 milijonov rednih in izrednih izdatkov, tako da bi morala država kriti 41 milijonov lir primanjkljaja. Toda pokrajinski upravni odbor je proračun popravil tako, da je za 7 milijinov 592.000 lir zvišal dohodke ter za 11,298.000 znižal izdatke, kar pomeni, da bo država krila primanjkljaj v znesku 22.185.000 lir. To pa spet pomeni, da bo državni prispevek za 20 milijonov lir manjši od predvidenega in za 9 milijonov lir manjši od lanskega.

Po poročilu se je razvila diskusija, v kateri so razni svetovalci poudarili, da so bili nekateri izdatki rezani ali pa sploh črtani po nerazumljivih kriterijih. Tako je bil na primer odobren denar za gradnjo nove osnovne šole v Cerovljah in v kratkem bo novo šolsko poslopje dokončano. V proračun so vnesli vsoto 1,2 milijona lir, ki je potrebna za notranjo ureditev šolskih prostorov, toda pokrajinski upravni odbor je to postavko enostavno črtal.

Razne ustanove in oblasti so že večkrat intervenirale pri občinski upravi, da bi bilo treba v Devinu napraviti prostor za parkiranje avtomobilov. Ta problem je zelo pereč in se ga je tudi občina zavedala, zaradi česar je v proračun vnesla postavko 2,100.000 lir, ki bi jih potrebovali za gradnjo parkirnega prostora. Tudi ta postavka je bila črtana. Nadalje so črtali še predvideni strošek 1 milijon lir za postavitev spomenika padlim, občutno rezali stroške za kurivo v osnovnih šolah in vrtcih ter občinskih poslopjih itd.

Po drugi strani pa so predvideli povečanje dohodkov, v glavnem na račun raznih občinskih davkov, trošarine itd., tako da bi samo na ta račun dobila občinska blagajna čez 3 milijone lir.

Jasno je, da taka črtanja in rezanja ne morejo dobro vplivati na poslovanje občine in v tej zvezi je neki svetovalec vprašal župana, zakaj ne vpraša vladnega generalnega komisarja, kaj naj občina stori, da zmanjša primanjkljaj oziroma da svoj proračun uravnovesi. Župan je odgovoril, da je glede tega že govoril z vladnim generalnim komisarjem, ki poudarja, da država nima dovolj sredstev za kritje vseh primanjkljajev in da bo treba stremeti za tem, da se primanjkljaji iz leta v leto nižajo, vse do uravnovešenja proračunov.

Odbornik Škrk pa je v razpravi poudaril, da je zakon o lokalnih financah zastarel in ne ustreza sedanjim načinom poslovanja, zaradi česar se italijanske občine borijo, da bi dosegle večjo avtonomijo. Dokler pa ne bo ustreznih zakonskih ukrepov, ne bo moč storiti ničesar.

Občinski svet je proračun vzel vsekakor na znanje, vendar s formalnim protestom, kot smo že prej omenili.

Svetovalci so v nadaljevanju seje potrdili spremembe trošarinskih tarif na nekatere življenjske potrebščine in druge predmete ter določili srednjo ceno. Končno so še razpravljali o novem pravilniku občinske knjižnice v Nabrežini. Knjižnica obstaja že več let, vendar je bilo za njeno poslovanje potrebno sestaviti pravilnik.

Dodaten načrt gradnje ladij

Minister za državne soudeležbe Ferrari Aggradi, ki je bil pred kratkim na obisku v Trstu, je prejel skupno z zakladnim ministrom nalogo, naj pripravi dodatni načrt ladijskih gradenj, tako da se ublaži pomanjkanje naročil v ladjedelnicah IRI, med katerimi so tudi CRDA. Oba ministra bosta podrobneje proučila to vprašanje na sestanku, ki bo na zakladnem ministrstvu.

Sestanek občinske volilne komisije

Včeraj opoldne je bila na tržaškem županstvu seja volilne komisije. Na seji je komisija sklenila, da vpiše v volilne sezname novih 683 volivcev, ki so se preselili v naše mesto, ter da jih 186 izbriše, in sicer zaradi obsodb, izselitve, smrti ali sprejema v umobolnico.

Sprejem na gen. konzulatu FLRJ

Sinoči je generalni konzul FLRJ dr. Žiga Vodušek s soprogo priredil v prostorih generalnega konzulata pred praznikom republike FLRJ svečani sprejem. Med navzočimi smo opazili predvsem generalnega vladnega komisarja dr. G. Palamaro, predsednika pokrajine prof. Gregorettija, poveljnika vojaške posadke gen. Vismaro, predstavnike prefektur in kvestur iz tržaške, goriške, videmske in beneške pokrajine, poveljnika legije orožnikov iz Vidma ter tržaškega poveljnika orožnikov, vse župane tržaških občin in druge številne predstavnike oblasti in konzularne predstavnike tujih držav. Na sprejemu so bili tudi številni zastopniki političnega, gospodarskega in kulturnega življenja obeh narodnosti.

Sprejem je potekal v izvrstnem razpoloženju od 18. do 20. ure.

Nastop Igralske šole

Zelo lepa predstava Pugetovih «Srečnih dni»

«Že dolgo ni bilo tako prisrčne predstave!» Takšno je bilo mnenje občinstva po včerajšnji prijetni predstavi, ki jo je pripravila Igralska šola pri Slovenskem gledališču v Trstu. Zares je bil to prijeten večer, katerega smo veseli iz več razlogov.

Predvsem nas veseli, da zopet slišimo o delu Igralske šole. Veseli nas, da se je v tej šoli zbralo nekaj elementov, ki čutijo v sebi gledališče, ki skoraj gotovo ne bodo popustili in odnehali, dokler res ne dosežejo svojega cilja. Veseli nas, da se je tako nudila mlademu Adrijanu Rustji priložnost, da se uveljavi kot režiser, medtem ko se je spet izkazal Ivo Kuferzin s scenerijo ter Aleksander Vodopivec s pripadajočo glasbo. Delo vseh je rodilo zelo zadovoljiv uspeh, ki se z včerajšnjo predstavo ne bi smel izčrpati. Menimo namreč, da bi morali mladi igralci delo še kje ponoviti.

Danes ne bomo podrobno ocenjevali posameznih igralcev, reči pa moramo, da jih je bilo kar prijetno gledati in poslušati. Občinstvo, ki se ga je zbralo kar čedno število, je sledilo predstavi z vso pazljivostjo in se od prizora do prizora bolj navduševalo. Igralke in igralci: Nerina Drašičeva, Nora Jankovičeva, Savina Remčeva, Livio Bogatec, Igor Kosmina ter Edvard Martinuzzi so lahko s tem, kar so dosegli, zadovoljni. Seveda, ne tako zadovoljni, da bi že mislili, da so dosegli višek. Gotovo se zavedajo, da so — nekateri bolj nekateri manj — še zelo pri začetku. Toda v zadoščenje naj jim bo, da so občinstvu ugajali, da so mu pripravili prijeten večer, pri katerem ni neutemeljeno upanje, da bomo lahko te igralce lahko še videli kot ansambel zase in seveda tudi pri nastopih v Slovenskem gledališču (kot smo jih sicer že videli).

Razveseljivo je bilo tudi, da je dobršen del občinstva predstavljala mladina, kar je pravzaprav razumljivo, ko je šlo za nastop mladih ljudi. Želimo, da bi se kmalu kje ta lepa predstava ponovila.

Prosvetno društvo «Slovenec» v Borštu prisrčno čestita svojemu dolgoletnemu članu

MILOŠU MARCU

in njegovi soprogi ob 50. obletnici njune poroke in jima kliče še na mnoga leta!

Izpred porotnega prizivnega sodišča

Prizivni sodniki potrdili Vižintinovi kazen v celoti

Junija lani jo je tržaško porotno sodišče obsodilo na osem let zapora in na tri leta zdravljenja v umobolnici

Zaman je bil ves trud zagovornika Alde Vižintinove, katero je junija lani tržaško porotno sodišče obsodilo zaradi umora moža Umberta na 8 let ječe in na 3 leta zdravljenja v umobolnici. Njen zagovornik je v prizivni razpravi prinesel nekaj takih elementov na dan, da bi lahko vzbudili sum, da si je pokojni mož Vižintinove res v prerivanju z njo sam nehote zadal smrtni udarec v grlo. Če bi sodniki ne mogli sprejeti te teze, je pripomnil odvetnik, bi lahko priznali obtoženki možnost, da je umorila moža v samoobrambi, ali tudi, da je do umora prišlo po nesrečnem naključju, zaradi česar bi jo lahko obtožili samo nenamernega umora. Končno je še dodal, da bi sodniki vsaj preklicali tri leta zdravljenja v umobolnici, ker tega ni treba. Poročilo psihiatrov, ki so ji sicer priznali delno slaboumnost, namreč trdi, da Vižintinova ni družbi nevarna.

Odvetnikove besede, ki so nekoliko prepričale občinstvo, kaže, da niso mogle prepričati predsednika in porotnike, ki so Vižintinovi v celoti potrdili kazen, to je tudi dobo zdravljenja po prestalem zaporu. Naj pripomnimo še, da je tožilec v svojem kratkem govoru preklical svoj predlog, da bi ji pomilostili dve leti zapora. Za te vrste zločinov ni predvidena pomilostitev.

Razsodba je posebno zadela obtoženko, ki se je sesedla na klop in naslonila glavo na steno. Nepričakovano je postala bleda in je padla v nezavest. Morali so jo odnesti k oknu na zrak in medtem ko je njena mati presunljivo jokala prej v dvorani in na hodniku, so karabinjerji s težavo odpeljali obtoženko, ki je komaj hodila, proti zaporu. Njen zagovornik je že podpisal priziv na kasacijsko sodišče.

Preds. Palermo, tož. Marsi, zapisn. Vascon, obramba odv. G. Wondrich.

Občinska komisija nadaljevala razpravo o kliniki dojenčkov

Občinskemu svetu bodo predlagali dve rešitvi

Včeraj se je zopet sestala občinska zdravstvena komisija, ki je nadaljevala razpravljanje o kliniki dojenčkov. Komisija je po kakih 15 sejah, posvečenih temu vprašanju, skoraj zaključila diskusijo in bo na prihodnji seji sestavila predloge, katere bodo zatem predložili občinskemu svetu. Komisija bo potem nadaljevala svoje delo v zvezi z vprašanjem obnovitve združenih bolnišnic in z vprašanjem občinske lekarne, katere ustanovitev je predlagala svetovalka Weissova.

Komisija je tudi včeraj razpravljala o dveh rešitvah, ki jih njeni člani smatrajo za možne glede klinike za dojenčke. Prva rešitev predvideva, da bi združene bolnišnice vzele v najem del prostorov v otroški bolnišnici Burlo Garofolo, ali pa da bi te prostore kupili z denarjem, ki bi ga dobili s prodajo zemljišča, na katerem stoji klinika za dojenčke. V tem primeru bi bila rešitev zelo preprosta, ker bi se klinika preselila v nove prostore, toda bi še vedno spadala pod združene bolnišnice; vendar bi morali obnoviti sporazum, po katerem bi sprejemali v kliniko za dojenčke otroke do dveh let starosti, v Burlo Garofolo pa otroke od dveh do 14 let. Takšna rešitev se tudi sklada s sedanjo usmeritvijo italijanskih pediatrov, po kateri se zdravljenje otrok loči glede metod, upoštevajoč starost do dveh let in starost od dveh let dalje. Takšno rešitev zagovarjajo v komisiji dr. Pincherle, dr. Weissova in odv. Puecher.

Drugi člani komisije pa predlagajo, naj se klinika za dojenčke loči od združenih bolnišnic in naj se vključi v Burlo Garofolo. Če pa pride do takšne rešitve, se morajo na zahtevo levičarskih članov komisije zagotoviti nekateri pogoji, na katere je pristala vsa komisija. Osebju klinike za dojenčke se morajo zagotoviti mezdni in delovni pogoji, ki ne smejo biti slabši od sedanjih. Vse sedanje osebje mora ostati v službi, pa naj bo odvisno od združenih bolnišnic ali od bolnišnice Burlo Garofolo. Upoštevati je namreč treba, da je to osebje strokovno zelo usposobljeno. Osebje bo moralo biti tudi disciplinsko in glede delovnega razmerja popolnoma neodvisno od nun. Z združitvijo klinike in bolnišnice Burlo Garofolo se mora njen statut spremeniti in izboljšati, v upravni svet bolnišnice pa se morajo imenovati trije predstavniki Društva prijateljev dece.

Ti pogoji niso nič novega, saj jih je že leta 1954 postavil conski upravni odbor. Obe omenjeni predlagani rešitvi bodo predložili občinskemu svetu skupno. Občinska komisija pa meni, da mora pred združitvijo upravni svet bolnišnice Burlo Garofolo končno sestaviti organični stalež za svoje osebje, kar že obljublja toliko let.

Konzulat FLRJ zaprt: 30. XI. in 1. decembra

«Uradi jugoslovanskega generalnega konzulata FLR Jugoslavije v Trstu bodo zaprti 30. novembra in 1. decembra.

V glavni dvorani tržaške univerze

Včeraj slovesna otvoritev novega akademskega leta

Rektor prof. Origone je govoril o perspektivah univerze in o težavah zaradi znižanja državnega prispevka

V glavni dvorani tržaške univerze se je včeraj pričelo novo akademsko leto 1959-1960. Slovesnosti so se poleg akademskega zbora in študentov udeležili tudi dr. Palamara, župan Franzil, predsednik pokrajine prof. Gregoretti, generalni državni pravdnik dr. Grieb ter drugi predstavniki oblasti in raznih ustanov.

Uradni govor je imel rektor prof. Agostino Origone, ki je med drugim dejal, da je bilo letos vpisanih na univerzi skupno 3.209 študentov, to je 138 več kakor lani. 229 jih je promoviralo, od katerih 10 z odlično oceno. Zatem je omenil številne kongrese, ki so bili v prostorih univerze. Kar se tiče nakazil za razne gradnje, so jih hitro uporabili, v kratkem pa se bodo ponovno pričela gradbena dela, tako da bodo nove zgradbe in naprave tudi kmalu izročene univerzi.

Rektor je tudi opozoril na skrčenje nakazil vladnega komisariata za nakup znanstvenega in didaktičnega gradiva od 80 na 23 milijonov, kar je vsekakor imelo hude posledice, čeprav so zatem obljubili še 25 milijonov dopolnila. Pri tem je treba upoštevati, da so knjige in znanstveno gradivo za univerzo življenjskega pomena. Rektor je tudi povedal, da se bo prihodnje poletje pričel na univerzi mednarodni tečaj o prevozih v okviru Skupnega evropskega tržišča, na katerem bodo predavali profesorji iz raznih držav. Na posebno pozornost je naletela rektorjeva izjava, da proučujejo možnost nakupa jedrskega reaktorja za študij ter da pripravljajo center za elektronske kalkulacije.

Rektor Origone je na koncu izjavil, da se je s tem akademsko leto pričelo, nakar je dal besedo tribunu Enzu Tornelliju. Sledilo je uvodno predavanje prof. Martina o vsemirskih vprašanjih.

Industrija kmetijskih strojev

ZMAJ

ZEMUN

Vsem svojim cenjenim odjemalcem, trgovskim in poslovnim prijateljem ter vsem delovnim ljudem želi kolektiv mnogo lepih uspehov!

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 28. novembra 1959 so se v Trstu rodili 4 otroci, umrlo je 13 oseb, poroke pa so bile 4.

POROČILI SO SE: kmet Ivan Kočevar in gospodinja Judita Vavdac, delavec Luciano Bensi in gospodinja Giuseppina Dermit, pevec Antonio Carboni in knjigovezka Elfrida Fachin, varilec Domenico Piattelli in gospodinja Franca Kafer.

UMRLI SO: 78-letna Vittoria Lipoviz, 55-letni Antonio Pasini, 74-letni Leopoldo Croci, 61-letna Lelia Flaminio, 62-letna Angela Kavs por. Daneu, 73-letni Rocco Benedetti, 52-letni Teodoro Marsi, 86-letni Antonio Fozzer, 89-letna Luigia Amalia Giambartolomei vd. Gabrielli, 65-letni Giovanni Calamarchi, 77-letni Angelo Devide, 91-letna Penelope Filtso vd. Di Demetrio, 76-letna Maria Teodori.

OKLICI

Modelist Walter Franz Peressoni in uradnica Martha Maria Holtman, Roberto Pagan in Claudia Maria Valerio, železničar Umberto Musulvana in gospodinja Teresa Del Fabbro, pomorščak Emio Bellani in prodajalka Elena Umek, Pasqualino Spacone in Ilaria Contilli, uradnik Camillo Cicolella in gospodinja Paola Azzallini, pomorščak Francesco Panzini in gospodinja Maddalena de Nichilo, delavec Mario Radovini in gospodinja Giuseppina Zudich, mizar Aldo Bressi in frizerka Lucia Giussi, knjigovodja Luciano Enrietti in uradnica Margherita Noventa, glasbenik Umberto Storzina in uradnica Marisella Valdevit, skladiščnik Gualtiero Irmi in gospodinja Vanda Giovanni, delavec Ugo Russo in uradnica Eleonora Gustin, delavec Vittorio Gelletti in gospodinja Giana Salvatori, upokojenec Ivan Simčič in gospodinja Paola Baldas, odvetnik Paolo Fischer-Tamaro in gospodinja Fiorella Mandruzzato, mizar Marco Savi in šivilja Livia Sulini, meteorolog Frederick Shaffer in uradnica Lelia Topolovec, delavec Nicolò Delbello in gospodinja Maria Calvagno, pomorščak Guido Sbisa in gospodinja Giuliana Porcelluzzi, frizer Sergio Marussi in šivilja Marcella Gorian, vratar Umberto Pierozan in gospodinja Maria Vittori, trgovec Gennaro Scognamiglio in gospodinja Elena Cesca, uradnik Germano Motta in uradnica Livia Parenzan, kapitan Giorgio Barburini in gospodinja Lucia Trocchetti, težak Angel Tujač in čistilka Irma Gustin, študent Robert Kervin in študentka Edda Marini, težak Carlo Bossi in gospodinja Giuseppina Ilias, zdravnik Gennaro Majorano in profesorica Maria Assunta Battistella, častnik Carmine Barone in gospodinja Francesca Di Pinto.

RAZNA OBVESTILA

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA V TRSTU

Slovensko planinsko društvo v Trstu bo imelo svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v sredo 2. decembra t. l. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Rimski ul. 15-II. Zakasneli člani so naprošeni, da urede svoje članske obveznosti ob sejnih dneh, ob torkih po 21. uri v društvenih prostorih v Ul. R. Manna 29-II., ali vsaj ob občnem zboru.

Odbor

PODPORNO DRUŠTVO «DIJAŠKA MATICA» sporoča svojim članom, da bo redni občni zbor 1. decembra t. l. ob 20.30 v Ul. Roma 15-II.

Društvo slovenskih umetnikov v Trstu vljudno vabi člane na sestanek, ki bo jutri ob 20.30, na katerem se bo obravnavalo vprašanje izdajanja lastne literarno-umetniške revije.

DAROVI IN PRISPEVKI

Ob prvi obletnici smrti Ernesta Zerjala daruje v počastitev njegovega spomina družina Mihaela Zerjala 3.000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob Vinka Grgiča daruje Srečko Grgič 500 lir za Dijaško Matico.

LEKARNE ODPRTE DANES

Benussi, Ul. Cavana 11; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Picciola, Ul. Oriani 2; Pizzul-Cignola, Korzo 14; Ravasini, Trg Libertà 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Vernari, Trg Valmaura 10; dr. Miani, Barkovlje in Nicoli, Škedenj.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

INAM, Al Cedro, Trg Oberdan 2; G. Papo, Kjadin 1095; Picciola, Ul. Oriani 2; Alla Salute, Trg Cavana 1.

LOTERIJA

BARI	5	56	53	59	14
CAGLIARI	25	68	6	88	8
FLORENCA	65	23	51	71	57
GENOVA	69	51	47	52	28
MILAN	30	12	19	68	17
NEAPELJ	2	28	51	37	3
PALERMO	29	64	55	50	23
RIM	81	86	87	23	35
TURIN	52	63	67	1	7
BENETKE	54	58	64	6	17

ENALOTTO

1 1 2 2 1 1 1 2 X X 1 2

Uprava Enalotta sporoča, da bo izplačala kakor sledi: za 12 — 6.103.529, za 11 — 75.872, za 10 — 7.793 lir.

Izšel je

NAMIZNI KOLEDAR «DIJAŠKE MATICE»

in vam je na razpolago v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792.

ZASTONJ!! OBLEKO po meri — ZASTONJ!!
Odlikovana krojačnica
PODGORNIK
Ulica Oriani 9, poklanja od danes naprej na vsakih 25 klientov eno obleko po meri. Veliki izbor domačih in angleških tkanin za moške in ženske.
Plačljivo tudi na obroke.

GLEDALIŠČA

Slovensko gledališče v Trstu

Danes 29. t. m. ob 16. uri v Ljudskem domu v KRIŽU
JOSIP TAVČAR
NICKY - ZLATI DEČEK

V torek 1. decembra ob 20.30 v kino dvorani v ŠKEDNJU
JOSIP TAVČAR
NICKY - ZLATI DEČEK

GLASBENA MATICA - TRST

Danes 29. novembra 1959 ob 16. uri v dvorani stadiona «Prvi maj», Vrdelska cesta 7
DONIZETTI:
DON PASQUALE
komična opera v treh dejanjih
V koncertni izvedbi

Osebe: Don Pasquale - Korošec Ladko; Nerina - Hočevar Sonja; Ernesto - Lipušček Janez; Dr. Malatesta - Ostaševski Marcel; Notar - Kozlevčar Tone
pri klavirju
prof. CIRIL CVETKO

Vabila so na razpolago eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni dvorane.

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 16.00 za dnevni abonma druga predstava Leoncavallove opere «Boheme». Predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

TEATRO NUOVO

Danes ob 17.00 izven abonmaja Gogoljev «Revizor». Cene 650, 450 in 250 lir. Predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

KINO

Excelsior 14.30 «Fronta nasilja», James Cagney, Dana Wynter, Don Murray, Glynis Johns. Izkaznice neveljavne.
Danes od 10.00 do 11.30 velika matineja za otroke. Cena za male in velike 100 lir.
Fenice 14.30 «Cordura». Velik umotvor v cinemascopu Eastmancolor. Gary Cooper, Rita Hayworth, Van Heflin, Tab Hunter, Richard Conte. Izkaznice neveljavne.
Filodrammatico 14.30 «Huzarjevi sinovi». Po romanu E. Salgarija. Technicolor s Silvio Lopez in Lex Barkerjem.
Grattacielo 14.00 «Vsa dekleta vedo». Technicolor-Cinemascope. Film G.M. Igrajo David Niven, Shirley Mac Laine, Gig Young. Najbolj vedra zgodba zadnjih let. Suspendirane izkaznice.
Supercinema 13.30 «Zadnji dnevi v Pompejih». Velik zgodovinski film. Igra Steve Reeves. Film, ki prikazuje, kako je lava Vezuva leta 79 po našem štetju uničila to zgodovinsko mesto.
Arcobaleno 14.00 «Menica». Salve smeha zagotavljajo: Gassman, Koscina, Tognazzi, Vianello, Macario, Totò, P. De Filippo. Zabranjene izkaznice.
Aurora 14.30 «Ta prekleta zmešnjava». Zadnji film P. Germija. Prepovedano mladoletnim.
Alabarda 14.30 «Hudi časi za vampirje», smeh v strahotnem filmu, v katerem nastopa R. Rascel, S. Koscina, K. Fischer in C. Lee.
Capitol 14.00 «Hiša treh deklet». — Agfacolor film z Magdo Schneider, K. Boehnom in J. Matzovo. Izkaznice neveljavne.
Cristallo 14.30 «Človek naprodaj». Cinemascope, barva De Luxe. Frank Sinatra, Eleonor Parker.
Garibaldi 14.30 «100-kilometrska dirka». Zabavni film Titanus. Igrajo M. Girotti, M. Carotenuto, Y. Monlaur, Fred Buscaglione in M. Merlini.
Impero 14.00 «Dnevnik Ane Frank», M. Perkins, Fox v cinemascopu.
Italia 15.00 «Nekdo bo prišel». Velikan filmskega platna. Cinemascope in technicolor M.G.M. Frank Sinatra, Shirley Mac Laine, Dean Martin, M. Hyer.
Massimo 14.30 «Trije Caballeros». Velika predstava Walt Disneya v technicolor, za razvedrilo malih in velikih. Sledi «Portugal», dokumentarni film Walt Disneya.
Moderno 14.00, zadnja predstava 22.00 «Obkrožitev sveta v 80 dneh». David Niven, Shirley Mac Laine in vrsta izrednih igralcev. Cinemascope v technicolorju. Čudovit posnetek iz romana Julesa Verna.
Danes ob 10. uri velika matineja za otroke z «Il Musichieretto», nagradni natečaj za otroke. Igral bo ansambel «Primavera», ki bo predvajal pesmi, plese in enodejanke.
Vittorio Veneto 13.30 «I magliari», A. Sordi, B. Lee in R. Salvadori v filmu, ki ne potrebuje reklame. Mladini prepovedano.
Aldebaran 14.00 «Ubogi milijonarji», M. Arena, R. Salvatori, A. Panaro, L. De Luca, S. Koscina in F. Buscaglione.
Ariston 10.00 in 11.30 matineja «V kraljestvu W. Disneya». Ob 16.00 «Hollywood ali smrt», D. Martin, J. Lewis in A. Ekberg.
Astra Rojan 14.00 «La violetera», S. Montiel, R. Vallone.
Ideale 14.30 «Gola med tigri». V barvah. Pretresljiv in drzen film. Gerhard Riedmann, Margit Nunke, Willy Birgel in Mady Rahl.
Marconi 14.30 Sarita Montiel, nepozabna «Violetera», se vrača na platno v sijajnem technicolorju v «Valencia».
Savona 14.30 «Tujec v Cambridgeu». Zabaven technicolor v okolju nepopisnih lepot. Hardy Kruger in Sylvia Syms.
S. Marco 15.00, 18.15 in 21.30 «Most na reki Kwai». Cinemascope, technicolor. W. Holden, A. Guinnes, J. Hawkins.
Odeon 14.30 «Odisej» v novi izdaji cinemascopa. Igrata Silvana Mangano in Kirk Douglas. Technicolor.

RADIO

NEDELJA, 29. novembra 1959

RADIO TRST A

8.00 Jutranja glasba in koledar; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 12.40 Novosti v jazzu; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 15.00 Mojstri jazza; 15.20 Slovenska zborovska glasba; 15.40 Znane melodije preteklih dni; 16.00 Glasbeni popoldan; 16.40 Pevci lahke glasbe; 17.00 «Kovarstvo in ljubezen», tragedija v petih dejanjih; 18.40 Koncert slovenskih solistov; 19.00 Nedeljski vestnik; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.30 Glasbeni album; 21.00 Pesniki in njih stvaritve; 21.25 Melodije v športu; 22.10 Koncert Tržaškega kvarteta; 22.30 Večerne melodije; 23.00 Pianist Art Tatum; 23.30 Nočni ples.

TRST

7.15 Kmetijska oddaja; 9.00 Revija Antonia Amurrija; 9.35 Guido Cergoli pri klavirju; 12.10 Venček pesmi; 13.30 Glasbeni album; 13.30 Nedeljska fantazija; 14.15 Prenos nogometne tekme Italija-Madžarska; 17.45 Simfonični koncert; 21.00 Ne raztrgajte pobotnice, oddaja za igralce Enalotto.

II. PROGRAM

10.15 Ženski teden; 13.00 «Astrorascel Z2»; 16.00 «La mongolfiera»; 17.00 Glasba in šport; 18.30 Plešite z nami; 21.00 Sedem novih glasov lahke glasbe; 22.15 Športna nedelja.

KOPER

6.00-7.15 Prenos RL; 8.00 Domače novice; 8.05 Kmetijska oddaja: «Razvojna pot jugoslovanskega kmetijstva», 8.30 Čestitke delovnih kolektivov; 9.30 Naša reportaža: «V novo življenje»; 9.45 I. Lhotka Kalinski: «Vedri prizori»; 10.00-11.00 Prenos RL; 11.00 Od AVNOJ do Zvezne ljudske skupščine; 11.20 Jugoslovanske partizanske pesmi; 12.00 Čestitke delovnim kolektivom; 12.50 Glasba po željah; 13.30 Sosedni kraji; 14.00 Glasba po željah; 15.10 Z narodno pesmijo in plesom po Jugoslaviji; 16.00-19.00 Prenos RL; 19.00 Športna nedelja; 19.10 Glasbeni intermezzo; 19.30-22.15 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba; 22.35 Plesna glasba.

SLOVENIJA

6.00-7.00 Vihrajte zastave!; 7.15 Delovni kolektivi vam čestitajo; 8.00 Minilo je 16 let...; 8.05 Vsa domovina praznuje; 9.00 Slavnostni zvoki (Mirko Špiler: Praznična skica; I. Kirigin: Poema o zastavi, kantata za recitatorja, mešani in otroški zbor ter orkester); 9.30 Lepo je biti mlad; 10.00 Marijan Kozina: Simfonija (Ilova gora, Padlim, Bela krajina, Proti morju); 11.00 Dobro srečo, domovina (spored partizanskih, umetnih in narodnih pesmi); 11.30 Slo je za našo prihodnost; 12.00 Glasbo opoldne; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Čestitke in pozdravi naših kolektivov; 14.15 Lahka glasba; 14.30 RTV Zagreb in Radio Sarajevo slovenskim poslušalcem; 15.15 Melodije za zabavo; 15.30 Novi posnetki godbe LM; 16.00 «Ura za optimiste»; 17.10 P. I. Čajkovski: Godalni kvartet v D-duru; 17.42 Vedri zvoki; 18.00 Slovenski poslanci po Jugoslaviji; 18.30 «V domačem krogu»; 19.00 Obvestila in zabavna glasba; 19.30 Radijski dnevnik in športna poročila; 20.00 Matija Bravničar: Hlapec Jernej (radijska priredba); 21.15 S treh radijskih valov — a) Ferdo Pomykalo: Dalmatinske freske; b) Zabavni orkester RTV Beograd s pevcema Olivero Markovič in Dušanom Jakšičem; c) Melodije slovenskih avtorjev v izvedbi ansambla Mojmira Sepeta; 22.15 Zabavna zvočna revija; 23.10 Biserna ogrlica; 23.45 Za zaključek prazničnega dne.

TELEVIZIJA

10.15 TV za kmete; 16.30 Športni popoldan; 17.17 Oddaja za otroke; 18.30 Registrirana kronika nogometne tekme Italija-Madžarska v Florenci; 20.30 Poročila; 21.00 Film; 22.45 Športna nedelja.

Jutri

13.30 Šolska oddaja; 17.00 Oddaja za otroke; 18.30 Poročila; 18.45 Kako opremiti stanovanje; 19.35 Oddaja za delavce; 20.05 Telešport; 20.30 Poročila; 21.00 Dnevna vprašanja; 21.15 Strel iz samokresa, film; 22.45 Poročila.

RTV JUGOSLAVIJA

Ljubljana 11.00 Kmetijska oddaja — reportaža iz Savinjske doline, Panorama, vremensko poročilo in nasveti za kmetijska dela v prihodnjem tednu. Beograd 17.30 Prenos mednarodnega tekmovanja v hokeju med ekipama Partizana in ACBB (iz Pariza); 20.00 TV Dnevnik; 20.20 Kulturna panorama; 20.30 Rojstvo Republike — film; 20.45 Nadaljevanje tekmovanja v hokeju med vrstama Crvena zvezda-Rosenheim; 21.30 «Opatija 1959» skozi prizmo TV kamer; 22.00 Sedem dni... Zanimivi dogodki doma in po svetu.

Jutri

Beograd 11.00 Prenos finalnega tekmovanja v rokometu za pokal Jugoslavije med vrstama Partizana in Mladosti. Ljubljana 10.00 Športniki za dan republike: nastop članic TVD Partizana Železničar iz Maribora — Podelitev Ziherlove plakete najboljšim slovenskim športnikom — športni quiz. Beograd, po končanem prenosu iz Ljubljane — tekmovanje prvakov v boksu; 20.15 TV Dnevnik; 20.35 Tedenski športni pregled. Zagreb 20.45 Aktualna tema: Nove šole; 21.05 «Naše poti se razhajajo» — domači celovečerni film v produkciji «Jadran filma» in v režiji Sime Šimatoviča.

MALI OGLASI

OTROŠKE VOZIČKE, športne vozičke, žimnice originalne Permaflex in vsakovrstno pohištvo dobite pri MADALOSSO v Trstu, Ulica Torrebianca vogal Trenta Ottobre.

SOBO za eno osebo oddam. Viale Miramare 25-V., desno.

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 20, prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, električne — trajno goreče peči «ARGO» ter na plin in elektriko. Olajšave pri plačilu. Postrežba na dom — Tel. 29-041.

POPRAVLJAM, uglašam in prodajam klavirje po nizki ceni. Ul. Ginnastica št. 41, tel. 44-550, Sergej.

ČITATELJI!
NAROČITE SE NA
«Primorski dnevnik»
za leto 1960
že sedaj in ne čakajte novega leta.
Vsak novi naročnik dobi za nagrado še lepo slovensko knjigo.
NE ZAMUDITE UGODNE PRILIKE!
Uprava PRIMORSKEGA DNEVNIKA
Ul. sv. Frančiška 20-III.
Tel. 37-338.

Kam na silvestrovanje???
POTOVALNI URAD
«AURORA»
Trst, Ul. Cicerone 4, tel. 29-243
priredi od 31.12.59 do 1.1.60 sledeče izlete:
OPATIJA-REKA-POREČ
Vpisovanje do 16. 12. 1959

Najbolj boste razveselili naše malčke, ako jim boste darovali za
Miklavža
lepo knjigo s slikami.
Zato obiščite:
TRŽAŠKO KNJIGARNO
Trst, Ul. sv. Frančiška 20
tel. 61-792

● PEČI IN ŠTEDILNIKI NAJMODERNEJŠIH OBLIK NA VSA GORIVA.
● ELEKTRIČNI LIKALNIKI, SESALCI ZA PRAH, PRALNI STROJI, HLADILNIKI.
● LESTENCI TER VSEH VRST ELEKTRIČNE LUČI.
● DEKORATIVNI PREDMETI.
● SERVISI IZ PORCELANA.
● NAMIZNI PRIBOR (Bosteck) Z NERJAVEČEGA JEKLA (Rostfrei)
KERŽE
Trst, Piazza S. Giovanni
PRODAJA TUDI NA OBROKE

TRANSADRIA d. d.
IMPORT-EXPORT
vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev za lesno industrijo
TRST - Sedež: Ul. Cicerone 8, II
Telefon: Ul. Cicerone 30214
Scalo Legnami 96-715
Čestita k prazniku republike vsem svojim dobaviteljem in poslovnim prijateljem.

Tvrdka Beltram
TRST, Ul. Valdirivo 3, Telef. 33-991, skladišče
Ul. Trento 10, zraven glavne pošte. — Nabavlja in izvozi darilne pošiljke. Vse vrste koles, vespe, lambrete, motorna kolesa, avtomobile, šivalne stroje, radio aparate polovne in nove po tovarniških cenah ter tekstil, dežne plašče, odeje in vse gospodinjske predmete. Dobite tudi božična drevesca.

PARILLA 99 kub. 4 takti - 4 prestave Lir 145.000

MELILLO ALFREDO
TRST
Ulica A. Caccia 3
tudi ODPOSILJA DARILNE PAKETE

Goriško-beneški dnevnik

Sedaj imajo že 359 članov

obritev proračuna kmečke lniške blagajne v Števerjanu

ritev otrok, ki se bodo rodili v decembru šklep glede zdravljenja pri dr. Rutarju

...l se je odbor vzajemne ...e blagajne za kmete v ...ski občini, na katere ...o odobrili proračun za ...je leto. Število včlanjenih kmetov se je zvišalo za ...i, tako da jih je se... 359. Predvidevajo, da ...potrošili 230.000 lir za ...zdravniško pomoč, 4 ...ir za pošto in podobne ...000 lir za tiskovine, ...ir za tajnico, 7.250 lir ...orebitne primanjkljaje ...i ali oni postavki. V o...ereh naj bi imeli po ...ir, tako da bi se mo...nčno poslovanje bol...blagajne v prihodnjem ...ključiti z uravnoveše...hodki in izdatki.

...rniki so soglasno spre...važno odločitev: ker ...ostalo nekaj denarja, ...vsakega novorojenčka, ...bo rodil v letošnjem ...ru, kupili pleničke in ... Matere naj rojstvo ...g. tajnici, ki bo po...za nakup.

...i so tudi vprašanje ...ih uslug, odkar je ...tar podal ostavko na ...zdravnika bolniške bla...katerega je nasledil dr. ...Števerjanci so se na dr. ...navadili in se hočejo ...prej zdraviti pri njem. ...blagajna je odločila, ...zavarovanci lahko ho...zdravljenje k dr. Ru...povrnili jim bodo 300 ...sak pregled, ki ga bo ...opravil v ambulan...no 800 lir za pregled ...u. Zavarovanci bodo ...prinesti od zdravnika ...na odrezku, ki ga bo...pri bolniški blagajni. ...bodo povrnili ob koncu

* * *

...i je prišlo na dober-

dobsko občino obvestilo, da morajo lastniki vozov čimprej zamenjati tablice. Vsa podrobna obvestila daje občinska uprava.

—o—

Opozorilo kmetom ki bodo sekali drevje v Jugoslaviji

Društvo neposrednih obdelovalcev iz Gorice, opozarja vse dvolastnike, ki imajo gozdove v Jugoslaviji in ki nameravajo sekati drevje, da je gozdni čuvaj na razpolago vsak dan od 7. do 8. ure na naslednjih krajih: ob ponedeljkih v Krombergu v gostilni Komel; v torkih «pri frnaži» onstran Bajte, ob sredah v Šempasu, ob četrtkih pri Bajti in ob sobotah na Sv. Marku. Vsak ponedeljek in četrtek od 7. do 8. ure je gozdni čuvaj na razpolago v Podbonescu v Beneški Sloveniji onstran železniškega podvoza.

Smrečiča v SAFOG

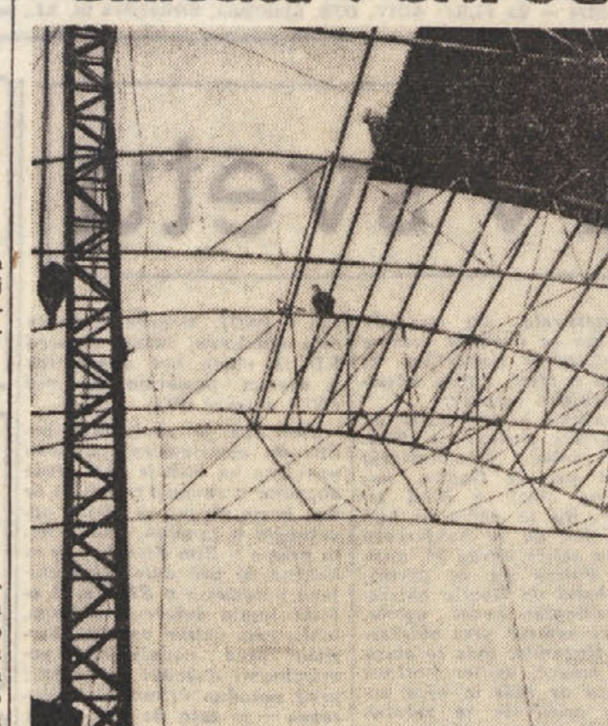

Te dni so na novo halo jeklarne v SAFOG obesili smrečico, znak, da so objekt v glavnem dogradili. Ob tej priliki so imeli zakusko, katere so se poleg delavcev in voditeljev podjetja Lucce, ki poslopje gradi, udeležili tudi delavci in voditelji SAFOG. Izgradnja nove hale spada v okvir modernizacije in reorganizacije SAFOG. Sedaj nadaljujejo z deli v hali, kjer bo nova livarna jekla. Slika, ki kaže gradnjo objekta, je bila posneta med obiskom ministra za državne udeležbe Ferrari Aggradija v Gorici

Izpred okrožnega sodišča

Jutri nadaljevanje razprave zaradi poneverb na pošti

F. Penko že drugič na zatožni klopi zaradi hudih obtožb

Jutri zjutraj se bo pred okrožnim sodiščem nadaljevala razprava proti Francu Penku iz Ul. Ariosto 6, ki je obtožen, da je poneverjal denar, ki je bil v pisemski pošti. Pred leti se je Penko moral zagovarjati, da je oškodoval poštno upravo za pol milijona lir. Takrat so ga najprej obsodili, beneško prizivno sodišče pa ga je spoznalo za nedolžnega. Na podlagi te razsodbe so ga spet zaposlili v glavni poštni upravi.

Pozneje so ga spet zalotili pri nedovoljenih dejanjih in ga prijavili sodišču, češ da je kot uradnik poštne uprave vzel nedoločeno vsoto denarja iz pisem in da je pobiral pisma, ki niso bila njegova. Ta dejanja naj bi se ponavljala od 15. februarja 1958. leta dalje. Med petkovo obravnavo so izključili okoli 20 obremenilnih in razbremenilnih prič. Še preden se je proces zaključil, je prišla v sodno dvorano vest, da je v bolnišnici Rdeča hiša umrla obtoženčeva mati Ivana, ki je delj časa bolehala za neozdravljivo boleznijo. Predsednik sodišča je obtožencu dovolil, da je zapustil dvorano in odšel k umrli materi.

Iz Štandreža

Društvo neposrednih obdelovalcev iz Štandreža obvešča svoje člane, da bodo danes ob 11. uri v gostilni pri Lutmanu podpisovali prošnje za brezplačno nabavo semena za solato, cvetačo in paradižnike. Brezplačna semena prejmejo samo neposredni obdelovalci.

Društvo sporoča nadalje, da letos ne bo naročilo semenskega krompirja iz Holandske. Kmetovalcem svetuje nabavo krompirja sorte Bintje iz Južne Tirolske. Vsa pojasnila za nabavo tega krompirja prejmejo kmetje pri podružnici Kmetijskega konzorcija v Štandrežu.

...no v Gorici

...O. 14.30: «Dnevnik Ane ...J. M. Parkins.

...14.30: «Babette gre v ...B. Bardot, J. Char... cinemascope v barvah.

...ORIA. 15.00: «Zaseda», T. ...R. Widmark, v bar-

...ALE. 15.00: «Tam, kjer ...sonce», P. Wayne, ...v barvah.

...RNO. 15.00: «Sulica ki

—o—

...no v Tržiču

...SIOR. 14-22: «V zname... A. Eckberg, G. ...all, C. Alonso, v bar-

...RO. 14-22: «Dnevnik ...Frank», M. Perkins, ...ters, cinemascope.

...CPE. 14-22: «Moja zem... R. Hudson, J. Simmons, ...scope v barvah.

...ALE. 14-22: «Divjak ...olnik», A. Murphy, J. ...v barvah.

...CHELE. 14-22: «Kraljevi ...A. Blyth, E. Purdon, ...scope.

S kolesom je padel

Včeraj zjutraj ob 8.20 je v Ul. Capella padel 9-letni Giulio Marini iz Ul. Caprin št. 21. Fant je padel s kolesom in se potolkel po obrazu. Z rešilnim avtom Zelenega križa so ga pripeljali v civilno bolnišnico, kjer so mu rano obvezali in ga poslali domov.

Nogometno prvenstvo diletantov II. kategorije - D

Danes bo igral v Sovodnjah še nepremagani Hausbrandt

Pričakuje se, da bodo domači popravili škodo, ki je nastala za njihovo mesto na lestvici po nedeljskem porazu

Ekipe II. kategorije prvenstva diletantov bodo danes četrtič šle na zelena polja. Na programu je nekaj zanimivih tekem. Najzanimivejše bo gostovanje San Canciana v Zagraju. Po naših predvidevanjih gostje ne bi smeli imeti težkega posla, čeprav Zagraj že dve nedelji ni izgubil in ima v svojo korist dva dragocena neodločena rezultata. Od ostalih ekip bodo Sovodnje imele v gosteh še nepremagano enajstorico Hausbrandta, ki je prejšnjo nedeljo igrala neodločeno s San Lorenzom. Zelo bojevit bo dvoboj Farra - Lucinico, ki sta z enakim številom točk druga na lestvici. Lažje delo bo imela Romana nad Panzanom, ki doslej še ni okusil sladkosti zmage v tem prvenstvu. Z dobrimi izgledi se bo San Marco srečal z Villesami, ničesar pa ne moremo reči glede izida tekme med Caprivese in San Lorenzom. Končno je tu še Moraro, ki bo imel v gosteh Podgorce.

SOVODNJE - HAUSBRANDT

Na sovodenjskem igrišču bo danes igrala Visconova enajstorica Hausbrandt. Domači športniki pričakujejo tekmo z veliko nestrpnostjo, ker bi radi videli, da bi se domači igralci oddolžili za nesrečen poraz, ki ga je Sovodnjam pripravil prejšnjo nedeljo San Canciano. V kroniki o poteku igre smo navedli, da je domača ekipa izgubila proti nosilcu liste predvsem zaradi burje, zaradi neodločne igre in slabe povezave v napadalni vrsti. Pričakujemo, da bodo belo-modri popravili slab vtis od prejšnje nedelje. Vložiti bodo morali precej volje in ne podcenjevati sovražnika, čeprav ni med najnevarnejšimi. Eno je gotovo: postaja od nedelje do nedelje resnejši nasprotnik, ki si hoče pridobiti čim več točk. Tekma se bo pričela ob 14.30. Trener je za 14. uro sklical naslednje igralce:

Šuligoj, Hmeljak, Vižintin II., Peric, Vižintin I., Ferfoglia, Petejan I., Oblak, Anselmi, Podgornik, Petejan II., Plesničar, Devetak.

* * *

Ob 14.30 se bodo na štandreškem igrišču Juventine pomerili domači igralci z Marianom za prvenstvo diletantov prve kategorije. Ob 10. uri pa se bodo juniorji pomerili s San Lorenzom.

...ZA SLOVENSKIH PROSVETNIH DRUŠTEV

DANES 29. novembra 1959 ob 20.30 v Prosvetni dvorani v GORICI, Verdijev korzo

DONIZETTI:

DON PASQUALE

komična opera v treh dejanjih v koncertni izvedbi

...be: Don Pasquale - Ladko Korošec, Nerina - So... Hočevar, Ernesto - Janez Lipušček, Dr. Malatesta - Marcel Ostaševski, Notar - Tone Kozlevčar.

Pri klavirju: prof. Ciril Cvetko

Prodaja vstopnic v kavarni Bratuš.

Cene: sedeži po 400 in 300 lir, stojišča 200 lir, dijaško stojišče 150 lir.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Neuspeh kadetov v slabi in nezanimivi tekmi

Okrnjeno italijansko moštvo premagano v Budimpešti z 2:0

Jugoslovanski sodnik je s prestrogo intervencijo izključil italijanskega krilca Guarnaccija že v samem začetku

STRELCA: v prvem polčasu v 28' Dunai; v drugem polčasu v 3' Monostery.

MADŽARSKA: Farago; Dudas, Dalnoki; Nagy, Varhidi, Borsany; Csordas, Orosz, Monostery, Dunai, Szymcsak.

ITALIJA: Panetti; Robotti, Castelletti; Zaglio, Janich, Guarnacci; Mariani, Rosa, Orlando, Campana, Barison.

SODNIK: Nikolič (Jug.). **GLEDALCEV 30.000.**

BUDIMPEŠTA, 28. — Nogometna tekma med B reprezentancama Madžarske in Italije na «Nep Stadionu» v Budimpešti, se je končala z zasluženo zmago Madžarov z 2:0 (1:0). Res je sicer, da je italijansko moštvo moralo še od 9. minute dalje igrati z 10 možmi, ker je jugoslovanski sodnik Nikolič s prestrogo odločitvijo izključil iz igre krilca Guarnaccija, ker je ta reagiral na prekršek nasprotnika in da je ta številčna inferiornost vplivala na celotno taktično zasnovo Italijanov, toda neglede na to so Madžari igrali boljše in lepše tako v kolektivnem kot v individualnem smislu. V njihovih vrstah je bilo nekaj igralcev vrhunske kvalitete kot na primer Dunai, Monostery in Csordas, pri Italijanih pa so zatajili tudi tisti od katerih se je največ pričakovalo. Zadovoljili so le Zaglio in Castelletti ter morda še Orlando v napadu.

Sodnik Nikolič je bil v začetku nezanesljiv. Razen neupravičene izključitve Guarnaccija je zagrešil še druge manjše napake, ki pa niso bistveno vplivale na igro, ki ni upravičila pričakovanj razvajenega madžarskega občinstva.

Prvi napad sta izvedla Szimcsak in Dunai, toda Janich je razčistil. V 3' je madžarski branilec rešil izpred Orlanda v kot, prvi za Italijo. V prvih minutah je bila igra izenačena, vendar pa so dajali Italijani vtis večje agresivnosti. V 4' je po krilu ušel Szimcsak in centriral, toda Castelletti je odbil. Takoj nato je Castelletti zaustavil napad Madžarov in povzročil kot, ki je ostal neizkoriščen. Prvi strel na vrata je izvedel Dunai, toda žoga je šla mimo droga. Sedaj so bili Madžari v premoči in Italijani so gradili le na protinapadih, toda Barison je bil dvakrat v offsideu, Orlando pa ni znal izkoristiti ugodnega predložka enega izmed svojih soigralcev. V 9' je sodnik izključil Guarnaccija, 2 minuti pozneje pa je priznal gol za Madžare, katerega je šele na proteste italijanskih igralcev in po posvetovanju s stranskim sodnikom razveljavil zaradi offsidea.

Po obetajočem začetku je igra postala zmedena in neurejena. Številčno okrnjeni Italijani so se v glavnem branili, Madžari pa so začeli napadati z večjo podjetnostjo, čeprav ne vedno urejeno. V 12' je streljal na vrata Csordas, v 16' pa je streljal iz daljave Borsany, toda Panetti se ni pustil presenetiti. V 18' je Robotti izpred Szimcsaka rešil v kot. Minuto kasneje je Orosz zgrešil ugoden predložek z desne, takoj nato pa je Panetti s krasno parado zaustavil Csordasov strel iz bližine po lepem manevru madžarskega napada.

V 22' so Italijani izvedli prvi strel na madžarska vrata po akciji Barison - Rosa - Barison s slabim strelom poslednjega mimo vrat.

Italijani so imeli v napadu največ dva, pogosto pa tudi enega samega igralca in vsa njihova igra je slonela na obrambi ter na izoliranih protinapadih. Kmalu potem so Madžari prešli v vodstvo. Szimcsak je s centra zaposlil Dunaja, ki se je prebil mimo dveh nasprotnikov in s sedmih metrov ukanil Panettija.

Reakcija Italijanov je bila slaba in njihovi napadi neprecizni. V 29' je moral Panetti intervenirati pred zelo aktivnim Dunaijem. V 31' je zgrešil cilj Orosz s strelom iz daljave, v 35' je uspešno interveniral Castelletti, potem pa je s sredine igrišča ušel Orlando, preigral nekaj nasprotnikov in slabo podal soigralcu. V 36' je Pistrin zamenjal Campano in 2 minuti kasneje je moral Farago prvič intervenirati na kazenski strel Pistrina. V 39' je Barison zaposlil Orlanda po desni strani. Ta je najprej preigral Varhidija, ko pa se je pripravljal za strel, ga je prehitel Varhidi in žogo odbil. V 41' je Farago odbil strel iz kota izven svoje cone. Žogo je prestregel Zaglio, a je streljal visoko. Italijani so končno začeli igrati boljše. V 43' je Rosa izvedel prosti strel s sredine igrišča, Vardihi je žogo odbil pred vrati proti desni v smeri Orlanda, ki je takoj streljal, toda precej mimo vrat. V 44' je Zaglio streljal kazenski strel v paraboli in Farago je žogo brez težav prestregel.

Drugi polčas se je začel z napadom Italijanov in že v 1' Barison zaposlil Faraga z ostrim strelom. Takoj nato je Panetti v skoku ujel žogo na center Csordasa. Italijani so odgovorili z dolgim predložkom Marijanija Orlandu, ki je preigral dva nasprotnika, nato pa si dal predolg predložek in žoge se je polastil Farago. Toda v 3' je morala Italija drugič kapitulirati. Orosz je podal Monosteryju, ki si je popolnoma prost pripravil žogo in ostro streljal v sam levi zgornji kot vrat. Panetti je poskušal braniti, vendar zaman. Takoj po prejetem golu je zapustil igrišče Barison katerega je zamenjal Bolchi kot krilec. V 10' je Panetti zaustavil silovit strel Monostoryja in takoj nato je isti napadalec iz verjetne offside pozicije streljal visoko.

Italijanska obramba je postala manj zanesljiva kot v začetku. V 14' je Panetti izvrstno prestregel Csordasov strel, minuto kasneje pa je Farago zlahka ubranil Marijanijev strel. V gneči pred italijanskimi vrati se je v 16' poškodoval Szimcsak. V 17' je Robotti rešil v kot. Pritisk Madžarov je bil znaten, čeprav so bili vsi italijanski igralci v obrambi. V 22' je Robotti povzročil že drugi kot v drugem polčasu, minuto kasneje pa je dosegla kot Italija po napadu Marianija in Orlanda. Predložek iz kota je prestregel Pestrin, toda njegov strel je zgrešil cilj. Sedaj so Madžari zamenjali Borsanyja s Kovacsem III. in minuto nato so Italijani izsililI kot po akciji Bolchija.

V naslednjih minutah se ni zgodilo nič posebnega in igra je bila obojestransko neurejena in nelogična. V 31' je streljal tik mimo droga Rosa, v 39' pa je Italija zamudila morda najlepšo priložnost v vseh 90 minutah. Na precizen predložek Rose je ušel Orlando, preigral svojega direktnega nasprotnika in še vratarja, toda v driblingu si je preveč podaljšal žogo, ki je mimo vrat zletela v polje. V 36' je Pal zamenjal Dunaija. V 38' so Madžari zgrešili tretji gol. Csordas je ušel Castellettiju in z nekaj metrov streljal proti vratom, kjer je Orosz sam pred vrati zgrešil žogo.

Italijani so v teh zadnjih minutah pogosteje silili v napad in v 40' dosegli dva zaporedna kota, toda častnega gola niso mogli doseči. V 44' so Madžari zapravili po Csordasu še zadnjo priložnost za gol in sodnik Nikolič je nato odpiskal konec tej na splošno medli in nezanimivi igri.

—o—

○ SOFIJA, 28. — Rokoborba: Bolgarija - Italija 7,5:0,5. Edine pol točke je priboril Chinazzo v petelinji kat.

Inž. Bloudek umrl

Predvčerajšnjim zvečer je v Ljubljani nenadoma umrl v 70. letu svojega plodnega življenja, zadet od srčne kapi, inž. Stanko Bloudek, znani slovenski športni delavec, voditelj, učitelj in graditelj svetovno znane mamutske skakalnice v Planici ter še mnogih drugih. Bil je sredi dela in priprav za gradnjo prve smučarske skakalnice v Jugoslaviji iz plastične mase in še mnogih drugih športnih objektov. Z njim je slovenski šport izgubil splošno priljubljenega in tudi v svetu visoko cenjenega strokovnjaka, obenem pa športnika v pravem plemenitem smislu te besede.

Danes popoldne na stadionu v Florenci

Zmeren optimizem Italijanov za srečanje A reprezentanc

Madžari so tudi včeraj trenirali. Sprejem v krožku za tisk

ITALIJA A

	BUFFON	
CASTANO	CERVATO	B. SARTI
EMOLI		COLOMBO
BONIPERTI		LOJACONO
MORA	BRIGHENTI	STACCHINI
FENYVESI	ALBERT	SANDOR
TICHY		GOROCS
KOTASZ		BUNDZSAK
SAROSI	SIPOS	MATRAI
	GROSICS	

MADŽARSKA A

Rezerve — **Italija:** G. Sarti, Losi, Mazzoni, Nicolè. **Madžarska:** Ilku, Novak, Berendi, Rakosi.

Sodnik: Roomer (Nizozemska).

FLORENCA, 28. — Pričakovanje jutrišnje tekme med A reprezentancama Italije in Madžarske je nestrpno. Vstopnice za razširjeni stadion so praktično razprodane in tudi organizacijske priprave za nemoten dohod in odhod gledalcev so zaključene.

V krožku «Borghesi» je bil ob 10,30 prirejen sprejem za člane in spremstvo obeh reprezentanc. Nogometaše sta pozdravila in nagovorila predsednik krožka com. Germani in v imenu Florence komisar občine dr. Salazar, v imenu Madžarov pa se jima je zahvalil glavni tajnik madžarske nog. zveze Honty. Kapetana obeh moštev in tudi vsi igralci so prejeli spominska darila. Na sprejemu so bili tudi podpredsednik FIGC Franchi, glavni tajnik FIGC Ronzio, odv. Paganelli za CONI in drugi.

Pred odhodom iz krožka so nekateri madžarski in italijanski igralci dali nekaj izjav v zvezi z jutrišnjo tekmo. Madžarski kapetan Grosics je dejal: «Tekme z Italijani so vedno težke kot je v ostalem sploh vsaka nogometna tekma. V italijanskem napadu se najbolj bojim Lojacona in Bonipertija». Giampiero Baniperti, ki se je povrnil v reprezentanco s funkcijo kapetana, je prepričan, da bo tekma lepa. «Zavedam se, da je nasprotnik zelo močan kar dokazujejo tudi kronike njegovih zadnjih nastopov, toda mi bomo igrali s skrajnimi napori v upanju, da dosežemo dober rezultat».

Lojacono je dostavil: «Za vse nas je tekma zelo važna in logično je, da bomo kot vedno skušali igrati na zmago. Toda paziti se bomo morali mladih napadalcev. Rezultat je na vsak način negotov». Bolj previden je bil Buffon, ki je bil dvakrat rezerva ko je Italija izgubila proti Madžarski v Rimu in v Budimpešti: «Nikoli ne delam prognoz, toda v vsaki tekmi igrata obe enajstorici na zmago. Tako bo tudi z nami jutri in upam, da bomo z Madžari končno vendarle zmagali.»

Vodstvi obeh moštev sta zvečer potrdili že najavljeni formaciji in seveda tudi dogovor, da bo mogoče vratarja zamenjati med vso tekmo in še enega igralca do 1. minute drugega polčasa.

Po zadnjem kratkem treningu na občinskem stadionu so se madžarski nogometaši odpravili na ogled mesta in okolice, potem pa so se vrnili v hotel.

Tako «azzurri» v Coverciano kot Madžari v hotelu Mediterraneo so po televiziji spremljali potek tekme B moštev v Budimpešti.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Danes v Trstu

NOGOMET

Triestina - Modena, B liga. Obč. stadion ob 14,30.

Ponziana - Saici, diletanti; igrišče Ponziane ob 14,30.

San Giovanni - Edera, diletanti; igrišče pri Sv. Ivanu ob 14,30.

Libertas - Cormonese, diletanti; igrišče v Ul. Flavia ob 14,30.

Fortitudo - Trivignano, diletanti; igrišče v Miljah ob 14,30.

KOŠARKA

Stock - Sant'Agostino, Prva serija; Športna palača ob 18.

RUGBY

Cus Trieste - Rugby Feltre, «promozione» beneško-julijska skupina. Igrišče pri Sv. Alojziju ob 14,30.

ODBOJKA

Moško prvenstvo «promozione» na igrišču ob sprehajališču Sv. Andreja ob 10.

NAMIZNI TENIS

Skamperle - Prosek-Kontovel. Povratno srečanje na stadionu Prvi maj. Ob 9. uri.

SABLJANJE

Deželno prvenstvo v floretu za mladinke in dekleta. Krožek trgovske mornarice ob 9,30.

KONJSKE DIRKE

Dir (trotto) na Montebellu. Začetek ob 13,30. Glavna dirka za nagrado Salmoni. 150.000 lir, proga 2400 m.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 29. t. m. ob 16. uri Metro barvni cinemascope film:

«LABOD»

Igrajo: GRACE KELLY, ALEC LOUIS JOURDAN

Kino na Opčinah

predvaja danes 29. t. m. z začetkom ob 15. uri Metro film:

PONOSNI UPORNIK

V ponedeljek 30. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

Ob tridesetletnici svojega obratovanja se uprava Kina na Opčinah prisrčno zahvaljuje vsem zvestim obiskovalcem ter jim želi še mnogo razvedrila in zabave pri prihodnjih prireditvah.

IVAN TAVČAR

MRTVA SRCA

POVEST

37.

...Ti se že danes dolgočasiš!» zastoka Murnovka in z nekako ...sramežljivostjo ga pogleda.

...Kako si moreš kaj takega domišljati!» odgovori hladno ...«Zdi se mi tako!» reče in gorko — kakor bi storilo mlado ... oklene se mu roke. Sram ga je bilo. Čakala ga je še ...zadrega.

...«Poljubi me enkrat, Nande moj!» zašepeče stara nevesta ...«Moj Bog, tu pred ljudmi!» vzdihne Nande in obledel je ...prazni prt.

...«Že vem, ti se rajši oziraš po mladih!» V hipu se je stari ...napolnilo sivo oko z vodo, in vsak hip se ji je grozila ...mala ploha solz po licu.

...«Jokati ne!» razsrdi se notar, «saj je dosti, da imamo ...nesrečno nevesto danes!»

...trga se ji in odhiti iz sobe. Na pragu ga sreča vitez ...

...«Kam greš, notar?»

...«Na zrak malo.»

...«Si li preveč pil? Ali si pa prepoln vroče ljubezni, ha, ha!» ...Najrajši bi ga bil pobil na tla, tega pijanega bedaka, toda ...družbe mu ni smel ničesar odgovoriti.

...Stopivši na hladni hodnik, si misli: «Odslej boš vsemu ...v posmeh!» Bila je jasna noč zunaj. Mraz je pritiskal ...na nebu so mrgolele zvezde tako trepetajoče, kakor bi ...tudi zeblo.

...«Vrag me vzemi, če se ne bojim, da bi prihodnje moje življenje ne bilo podobno jasni zimski noči, v kateri vse drgeče od mraza, še zvezde na nebu!»

Po telesu ga je pretresal mraz, ali v možganih mu je gorelo. Na steklo pri oknu je pritiskal vroče čelo, da bi se mu ohladilo.

V sobi pa je Vekoslav Kozica trpinčil klavir, da so se mu debele kaplje utrinjale po razburjenem obrazu. In grof Welser je vodil kadriljo s tistim ponosom, kakor bi jo bil vodil — na dvornem plesu! —

Tudi Bogomir Lesovéj je prišel na ženitovanje. Davno je že bil ukrenil razrešiti vezi, v katere se je lahkomišljeno in proti oporoki očeta svojega vkoval. Noč in dan ga je preganjala misel, kako bi se otresel spominov na rumenolaso dekle, ki ji je nekega dne govoril o svoji ljubezni. Iskal je prilike, da bi zopet vse preklical in se po lepi poti iztrgal iz okov, katerih nositi ni več hotel. Vest mu je očitala marsikaj, ali tolažil se je, da nravnost ne dovoljuje, da bi snubil hčer tistega, ki mu je tako rekoč umoril očeta. Smrt Filipa Tekstorja ga je potrdila v naklepih, za katere se je bil že prej odločil. «Tudi tega reveža so umorili ti ljudje!» To je bil nov dokaz, s katerim je podprl sklep, s katerim je opravičeval dejanje, izvirajoče iz površnosti in plitvosti njegovega pravega značaja! Razvnel se je nad smrtjo Filipovo in čutil se povezanega, maščevati umorjenca. Poprej pa, ko je še živel, ogibal se ga je skoraj, in groza ga je vedno obhajala, če mu je gledal v obraz ter imel zavest, da je rodila oba ena mati. Bogomir Lesovéj je bil sin svojega časa in niti trenutek se ni plašil pred hinavščino, s katero je omamil dobre moči v duši svoji. Razsrdil se je o smrti Filipovi, da bi s tem srdom ojačil samega sebe ter laže izpregovoril ločilno besedo nji, ki se je oklepala z gorečo prvo ljubeznijo. Poleg tega si pa Bogomir Lesovéj ni hotel povedati resnice! V mislih se je bavil s smrtjo očetovo, z očetovo oporoko in s smrtjo Filipovo in večkrat je deklamoval v duhu znani Hamletov samogovor, v katerem se kraljič tako ostro obsoja samega sebe! Dobro mu je del moralični srd, h kateremu se je silil, silil, da bi prikril resnico sam sebi! Hlinil je moralično razburjenost, ali vse to je povzročil — rožnati obraz ponosne, mrzle ženske, ki je kraljevala v njegovem srcu od tistega dne, ko jo je prvič ugledal. Izprva se je branil vplivom njenim. Ali prijazni sprejemi v stari plemenitaški hiši so ga prečudno osrečili. Prej je menil, da je demokrat, da je človek enak človeku, naj se je porodil na slami ali na mehkih svilnih blazinah. Prve čase je zahajal v Sotesko, da bi tam ošabnim ljudem dejansko kazal, da se ne plaši pred njimi in da mu nikakor ne imponira staro ime stare obitelji. Nosil se je, kakor bi bil med svojci, dasi je moral kmalu pripoznati, da je dejansko zvrševanje sive teorije od teorije same bistveno različno. Prav kmalu je občutil, da loči visoka stena kroge, v katere je sedaj zašel, od krogov, v katerih je do sedaj živel, in da se ta stena preskočiti ne da z demokratičnimi frazami. Videč aristokrate, ki so med sabo živeli, kakor se je dalo sklepati, v vzorni ljubezni, in ki so v vedenju, v govorici brez najmanjše težave ogibali se vsega, kar bi tudi le iz dalje spominjalo na vsakdanjost, sodil je, da so to vzorni ljudje, da so to bitja, boljša od njega. Sodil je po zunanjosti, po vedenju, po govorici ter bil prepričan, da mora, če je govorica čista kakor zrcala bistro steklo, tudi duša čista biti, da tudi le-ta ne pozna vsakdanjosti, o kateri vedenje, govorica ničesar vedela nista. V svojem prepričanju, da ga je usoda dovedla v dotiko z osebami, ki so bile popolnejše od njega, nosil se je med aristokrati izprva okorno, kakor se nosi polja ratar, če so ga valovi življenja zanesli v družbo gosposko. Vedel je, da se je njegovo nepopolno in nesalonsko vedenje opazilo, ali niti pogled niti smehljaj ga ni spominjal nikdar na to, da se ne vede vselej po strogih predpisih salonskih zakonov. Ko se je od dne do dne bolj privadil družbe, vnelo se je v njem hrepenenje po tej družbi. In če je sedel v Soteski pri stari kneginji, izginil mu je čas, da sam ni vedel kdaj, in poslušal je s sveto vdanostjo, kar mu je pripovedovala o časih, ko je še živel veličastni Friderik Avgust in preblaga mu hči Kornelija Amalija. Dan za dnevom je čul eno in isto, ali dan za dnevom je poslušal z večjo vdanostjo! V zavesti se je zibal, kakor bi se bil z razburkanega vesoljnega morja rešil pred viharji in pred burjo srdito v skrito zatišje, kjer se za rešilno goro valovje pomiri in izpremeni v srebrno vršino, kjer niti najslabši dih ne moti harmonije v prirodi in kjer se nad krasno tropično krajino kroži neskaljeno, prečisto, tropično obnebje. S tega obnebja pa so mu sijale žarne oči kontese Line! In kakor pluje presleplјeni ribar za vabečo povodno vilo v smrtonosni vrtinec, tako se je vdal Bogomir Lesovéj smrtonosni strasti, ki ga je morala dreviti v prepad. Da je kontesa kmalu opazila, kakšna strast mlademu znancu razsaja po srcu, se ve. In niti trditi nam ni moči, da ji je bila ljubezen, ki je Bogomiru pri vsaki priliki sijala iz pogledov in se nehote kazala iz vsega njegovega vedenja, neprijetna. Kje živi na svetu ženska, ki bi ji kaj takega neprijetno delo! In če bi se bil Terzit zaljubil v Pentezilejo, junakinjo mogočne krasote, smejala bi se morebiti, a smejala s srčnim zadovoljstvom nad grbastim častilcem! Zategadelj se ni čuditi, da mlada kontesa ni samo ničesar storila, kar bi bilo gasilo ogenj v navdušenem srcu navdušenega Bogomira, temveč da je z lahno koketnostjo še bolj zanetila plamen in da je s pogledi, ki si jih je Bogomir tolmačil sebi v korist, zmedla mu zdravi premislek ter mu sebi v šalo nastavljala mreže, v katere ga je morala zasačiti prej ali pozneje.

Nekdaj sta bila sama v sobi. Stopila je bila pred ogledalo ter si z roko, na kateri se je koketno blesketal drag kamen, popravljala lase. Pri tem so se krasne črte vitkega njenega telesa kazale v taki jasnosti, da je Bogomir Lesovéj nehote pristopil bliže. Nikdar do sedaj se mu kontesa še ni videla tako krasna! Ko je z belimi prsti medla po laseh, odpadel je rdeči cvet, ki je tičal med kodrci. Morda ga je sama sprožila, da bi videla, kako se bode vedel Bogomir. Tik nje je sedel na stol, in že mu je hotelo srce prekipeti in že ji je hotel govoriti o nesrečni svoji ljubezni! Obrnivši pa pogled po vitki, ponosni njeni podobi, otrpne mu takoj srčnost in v zavesti svoje nizkosti, v zavesti vsakdanjosti svoje ne upa se ni izpregovoriti. Tedaj je omenjeni cvet padel iz njenih las ter se polagoma spustil po njeni obleki na mehko preprogo, na kateri je stala. Kontesa ni hotela ničesar opaziti, dasi je v svetlem steklu, iz katerega se ji je nasproti žaril njen obrazek, prav dobro videlo, kam je drobni cvet izginil z mesta svojega. Da se Bogomir izkušnjavi obraniti ni mogel, je naravno.

(Nadaljevanje sledi)

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 Gorica 33.82
Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

PRIMORSKI DNEVNIK

TRST, nedelja
29. novembra 1959
Leto XV. - Št. 284 (4438)

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir. FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-...

Dan republike FLRJ

Številna odlikovanja in pomilostitve - Sporazum s SZ o znanstvenem sodelovanju

BEOGRAD, 28. — Nocoj je predsednik republike maršal Tito priredil v prostorih ljudske skupščine Srbije v čast jutrišnjemu državnemu prazniku, dnevu republike, sprejem. Na sprejemu je bil navzoč tudi princ Šihanuk, ki je nato odpotoval v Slovenijo, kjer bo ostal dva dni na Bledu, zatem pa bo obiskal Ljubljano, Kranj, Postojnsko jamo in Koper, od koder se bo vrnil v Beograd.

Predsednik republike maršal Tito je ob dnevu republike odlikoval 4753 oseb za zasluge pri gospodarskem, znanstvenem in družbenem razvoju države. Med odlikovanimi je tudi 109 pripadnikov islamske, katoliške in pravoslavne skupnosti.

Med duhovniki in verskimi funkcionarji je več odlikovanih z visokimi odlikovanji. Med drugimi so bili odlikovani tudi msgr. dr. Rittig iz Zagreba, Matija Medvešček iz Maribora, dr. Stanko Cajnkar, dekan bogoslovne fakultete, Anton Bajt, dr. Leopold Edgar, vsi iz Ljubljane.

Zvezni izvršni svet je ob dnevu republike pomilostil 614 oseb; med njimi je 234 osebam popolnoma oproščena nadaljnja kazen, medtem ko je 362 kazen znižana, 18 osebam je kazen spremenjena v pogojno, oziroma so jim bile ukinjene pravne posledice obsodbe.

Današnja «Tribuna Ludu», glasilo poljske združene delavske stranke, posveča uvodnik 29. novembru, prazniku Jugoslavije, v katerem med drugim poudarja, da Jugoslaviji pripada danes pomembno mesto v borbi za utrditev miru. List poudarja, da Jugoslavija aktivno deluje v OZN in v drugih mednarodnih organizacijah v korist popuščanja napetosti na svetu in miroljubne koeksistence. List pozdravlja uspehe, ki so jih narodi Jugoslavije dosegli v gradnji države, in ugotavlja uspešen razvoj odnosov med Jugoslavijo in Poljsko na gospodarskem, kulturnem in znanstvenem področju.

V Beogradu so se danes nadaljevali jugoslovansko-kambodški razgovori. V razgovorih, ki so potekali v prijateljskem ozračju, so proučili vprašanja izvedbe nedavno podpisanih gospodarskih sporazumov in vprašanja tehničnega sodelovanja. Predsednik vlade kraljevine Kambodže princ Sihanuk je danes četrti dan bivanja v Jugoslaviji, obiskal kmetijski kombinat «Beograd» pri Beogradu, beograjsko tržnico in hladilnico.

VI. zasedanje jugoslovansko-sovjetske komisije za znanstveno in tehnično sodelovanje se je danes končalo v Beogradu s podpisom protokola, ki med drugim predvideva izmenjavo strokovnjakov. Sovjetske gospodarske organizacije in znanstvene ustanove bodo sprejele na delo jugoslovanske strokovnjake, medtem ko bodo jugoslovanske gospodarske organizacije in znanstvene ustanove sprejele in seznanile sovjetske strokovnjake s proizvajalnimi izkušnjami in zlasti s tehničnimi dosežki na raznih področjih gospodarstva. Poleg tega bodo sovjetske in jugoslovanske gospodarske organizacije izmenjavale tehnično dokumentacijo.

Jutrišnja «Politika» objavlja spominski članek, v katerem pripoveduje predsednik Tito, kako mu je v začetku leta 1937 uspelo, da ga ni aretirala NKVD. Tito pripoveduje med drugim: «Obiskoval sem samo hotel Lux in sedež Kominterne in morda me je prav to rešilo Stalinovega noža. Zanimivo je omeniti, da sem takoj spoznal nujnost, da moram biti oprezen. Naši nikakor niso mislili, da je mogoče po telefonu poslušati tisto, kar so govorili v svojih sobah. Zato so bili presenečeni, ko je bil nadoma nekdo aretiran. In to se je dogajalo bolj pogosto, ko so dajali maha svojim občutkom.»

Sedem dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

Govori se, da sta se Mac Millan in Adenauer sporazumela, da bi predlagala ustanovitev tako imenovane atlantske gospodarske skupnosti, v katero naj bi vključili tudi ZDA in Kanado. Predsednik izvršilne komisije skupnega tržišča Hallstein je izjavil, da je potrebno pripraviti ZDA, da se udeležijo evropskih pogajanj za večjo sprostitev trgovine. Pripomnil je, da bi se znalo zgoditi, da bi Američani sprejeli zaščitne ukrepe, ki bi imeli negativen učinek za Evropo. Tudi ameriški državni tajnik za trgovino Mueller je v Londonu na povratku iz Varšave izjavil, da ni mogoče dovoliti, da bi še dalje trajal sedanji neugodni položaj ameriške plačilne bilance s tujino. Skupina 50 ameriških ekonomistov pa je po svojem dolgem posvetovanju objavila zaključke, ki pravijo, da ZDA nimajo nobene potrebe omejiti svojo pomoč nezadostno razvitim državam ali pa zmanjšati investicije v tujini ter izdatke v Evropi in tudi ne razvrednotiti dolar ali pa zvišati carinske tarife, da bi s tem rešile vprašanja, ki so povezana s pasivnostjo plačilne bilance. Po njihovem mnenju bi morala ameriška vlada storiti naslednje: 1. Prepričati države, ki vztrajajo na omejitvah glede uvoza iz ZDA, naj zmanjšajo te omejitve, takoj ko bo njih valutni položaj to dopuščal. 2. Zvišati kredite ameriške vlade za izvoz ter povečati tekmovalno moč ameriške industrije. 3. Izogniti se inflacionističnemu pritisku na ameriško gospodarstvo z morebitno uvedbo novih zveznih davkov, če bi razmah javnih izdatkov to zahteval. 4. Povabiti prijateljske gospodarsko močne države, naj povečajo svoje sodelovanje pri programih za pomoč nezadostno razvitim državam in za obrambo. Ekonomisti so poleg tega kritizirali vlado, ki sili zaostale države, ki dobivajo ameriško pomoč, da porabijo v ZDA denar, ki ga dobijo.

Na zadnjem zasedanju članic skupnega evropskega tržišča je bilo med sklepi rečeno tudi, da je potrebno prizadevati si, da se poveča pomoč nezadostno razvitim državam. O tej pomoči se v zadnjem času mnogo govori; toda vedno se poudarja le blokovsko stališče, t. j. potreba tekmovanja s Sovjetsko zvezo na tistih področjih, kjer je nevarnost, da bi prišla «pod komunistični vpliv». Gospodarska pomoč manj razvitim državam je torej postala novo orožje v borbi med dvema velikima blokoma. To so poudarili tudi na štiridnevni konferenci, katere se je udeležilo 150 članov parlamentov držav NATO. Pri vsem tem pa naj bi bila OZN izključena.

Novo izsiljevanje de Gaulla

Kar se tiče časa sklicanja konference na vrhu med Vzhodom in Zahodom, ni še vedno nič gotovega. Zadnje čase se celo opaža, da de Gaulle znova izsiljuje svoje zahodne zaveznike in tudi Hruščeva. V ZDA se odkrito govori, da pušča de Gaulle to zadevo odprto nalašč, da vidi, kako se bo iztekla razprava o Alžiriji v OZN. S tem seveda tudi pritiska na London in Washington, naj bi bolj podprla Francijo. Pariška vlada je celo protestirala pri ameriški vladi, ker je dovolila vizume trem alžirskim voditeljem, ki se bodo v New Yorku udeležili omenjene razprave.

V poučenih krogih trdijo, da je ameriški poslanik v Parizu po nalogu Eisenhowerja vztrajal pri de Gaullu, naj pride na obisk v ZDA februarja. Na ta način bi bilo omogočeno, da se konferenca na vrhu skliče okrog 25. aprila. V Parizu pa se govori, da bi hotel de Gaulle obiskati Washington konec aprila. Hotel bi namreč prej obiskati Veliko Britanijo; toda ta obisk ne bo mogoč, dokler kraljica Elizabeta ne rodi in njen porod se pričakuje za začetek aprila. V zvezi z obiskom v ZDA se zatrjuje, da de Gaulle ne bo obiskal Kanade; s tem hoče protestirati, ker je kanadska delegacija v OZN glasovala proti Franciji v zvezi z jedrskimi poizkusi v Sahari.

Brez posebnih dogodkov v Italiji

Ako izvzamemo sterilni kongres socialdemokratske stranke, potem v tem tednu pri nas nimamo zabeležiti posebnih političnih dogodkov. Polagoma izgublja PSDI še tisto vlogo, ki jo je imela do nedavno, ko je bila skoraj neizogibno potrebna za koalicijske vlade centra. Sedaj se je pa KD «navadila» delati tudi sama brez PSDI; zadostuje ji pomoč — desnice. Ni sicer rečeno, da je izključena alternativa po sestavi vlade, v kateri bi mogoče še lahko sodelovala tudi PSDI, vendar za sedaj ta perspektiva ni nič kaj realna. Po eni strani, bi s sodelovanjem socialdemokratov KD v parlamentu pridobila le malo glasov, izgubila bi pa desnico. Po drugi strani pa Saragat sam poudarja, da ne bi šel v vlado, kjer bi bili tudi liberalci, ki bi bili — poleg repuklikancev — pravzaprav potrebni za tako sredinsko koalicijo, kakršno si n. pr. želi Scelba.

Socialdemokrati pa danes tudi zaradi tega niso kdove kako pomembni, ker se — kadar se govori o morebitni odpovedi desničarski pomoči — misli na pomembnejši korak, kot je malo koristno sodelovanje s PSDI. Mogoče je to še zelo oddaljeno, vendar se pred KD in vlado kot alternativa k desnici postavlja ne več PSDI temveč PSI.

Sicer pa je zanimanje političnih opazovalcev ponovno uperjeno na bližnje konkretne dogodke v zunanji trgovini: te dni bosta Segni in Pella odpotovala v London, kmalu nato prispe v Rim Eisenhower in končno ni več daleč Gronchijevo potovanje v SZ. Vsi ti obiski imajo določeno važnost, lahko celo veliko važnost. Stojimo pred nadaljnjimi pomembnimi dogodki — najprej pred zahodno vrhunsko konferenco — in zato sta tako obisk v Londonu kot v Rimu važna zlasti s tega stališča, medtem ko se bo obisk v SZ že močno približal vrhunski konferenci Vzhod-Zahod in mu še to dejstvo daje znatno važnost. Velik pa je pomen tega obiska tudi v tem, da predstavlja prvi povsem normalni obisk zahodnega državnega poglavarja v Moskvi. (Ko je bil pred leti Adenauer v Moskvi, ni šlo za obisk državnega poglavarja. Tudi ves protokol obiska je bil tedaj drugačen, saj je n. pr. Adenauer bival kar v svojem vlaku). Pomemben je Gronchijev obisk tudi zaradi tega, ker pomeni pogumen korak preko raznih ozirov, ki so jih hoteli zlasti uveljaviti katoliški krogi v Italiji in drugod ter obisk preprečiti.

V vrhovih KD so se nekako pomirili in dogovorili. To pa še ne pomeni, da je Segni popolnoma gotov, da mu Fanfani ne začne ob primernem trenutku nagajati. Verjetno bo še vsaj nekaj časa zaradi raznih dogodkov vladalo premirje, toda potem se lahko notranji antagonizem v stranki začne ponovno razvijati. Zanimivo je, da je marsikaj odvisno — od desnice. Misini postajajo vse bolj predrzni. Imajo se že za nekake člane koalicije in njih zahteve postajajo vedno večje. Pri vsej stvari so le toliko oprezni, kalikor nočejo preveč izzivati fanfanijevskega krila KD. Dobro se zavedajo, da je KD še daleč od tega, da bi ji bilo vseeno, od katere strani dobi pomoč, z desne ali z leve. Žalostno je seveda, da se ji pomoč z desne ne zdi nič posebnega, medtem ko se še vedno kot hudič križa boji pomoči z leve.

Gaitskellovih sedem načel na laburističnem kongresu

Predlagal je spremembo stare osnovne listine laburistične stranke - Predsednica Barbara Castle pa poudarja, da se ne sme opustiti načelo nacionalizacij

BLACKPOOL, 28. — Danes se je začel izredni kongres angleške laburistične stranke. Navzočih je 1200 delegatov. Otvoritveni govor je imela predsednica stranke Barbara Castle. Govorila je o vprašanju: «Kaj moramo storiti, da zmagamo pri prihodnjih volitvah?». Omenila je, da so nekateri, ki ne bi hoteli nič menjati, in je poudarila, da je to zgrešeno. Na drugi strani pa so tisti, ki pravijo, da treba pozabiti preteklosti in «začeti znova pisati abecedo». Izjavila je, da se ne strinja s tezami teh «revizionistov», ki «predlagajo, naj se opusti sleherna perspektiva novih nacionalizacij in naj se skupna lastnina uporablja izključno za to, da se zagotovi skupnosti del kapitalistične torte». «Te teze so zgrešene, ker temeljijo na laznem načelu, da je mogoče izvesti ločitev med moralnimi in gospodarskimi vprašanji. Dejansko pa se je treba lotiti socialnih neenakosti pri njihovih koreninah. Radikalizem brez socializma je ideja, ki je doživela poraz.»

Zagovarjala je zatem načelo nacionalizacij in izjavila: «Ne moremo dobiti bitke glede atomske energije, elektronike in avtomatizacije, če se poslužujemo načel stihije, in to nič več, kakor bi lahko dobili zadnjo vojno na podlagi enakega načela.»

Na popoldanski seji so govorili o pridobivanju mladine za laburistične vrste. Vsi govorniki so poudarili, da je prav pomanjkanje mladih članov eden od vzrokov volilnega neuspeha.

Diskusijo je začel Gaitskell, ki je zavrnil sleherno zavezništvo z liberalno stranko, spremembo imena laburistične stranke ali kakršno koli opustitev nacionalizacij. Zahteval pa je spremembo temeljne izjave stranke, ki je bila objavljena pred 40 leti.

Poudaril je, da je poraz stranke izredno hud, ker gre za tretji zaporedni poraz. Med vzroki poraza je naštel pomanjkanje velike brezposelnosti, visoko življenjsko raven in zmanjšanje popularnosti stranke zaradi stavk.

Dalje je Gaitskell izjavil, da se ne strinja niti z zagovorniki, niti z nasprotniki novih nacionalizacij. Predlagal je zatem spremembo stare listine laburistične stranke, ki dologa kot smoter gibanja skupno lastnino proizvajalnih in distribucijskih sredstev. «Ta izjava, je dejal Gaitskell, ne more več veljati za primerno; izjava določa, da je skupna lastnina smoter sama sebi in ne sredstvo, ki jo stranka predlaga, da se vsa nacionalizira. Toda že zdavnaj je stranka sprejela mešano gospodarstvo. Formula sedanje karte ne sme veljati za svet. Laburistična stranka je stranka prihodnosti in ne preteklosti.

Govornik je nato naštel sedem temeljnih načel britanskega socializma: 1. Borba v korist manj privilegiranim kategorijam. 2. Socialna pravičnost s pravično razdelitvijo dohodkov. 3. Družba brez razredov, brez privilegijev, brez posebnih pregrad. 4. Temeljna enakost vseh plemen in vseh narodov. 5. Osebni dezinteres. 6. Javna korist mora imeti prednost pred privatnimi interesi. 7. Skupnost teh načel mora izvesti demokratična vlada.

—«»—

Sklepi vlade

(Nadaljevanje s 1. strani)

sekcijo rimskega sodišča, ki bo spopolnjeno z dvema gospodarskima izvedencema. Sodni postopek pa začne lahko kateri koli privatnik ali podjetje po poteku 90 dni po prijavi pri omenjenem ministrstvu. Če se ugotovi kršitev zakona, lahko vsak prizadeti začne tudi akcijo za povračilo škode. Med sodnim postopkom imenuje sodišče sodnega upravitelja. Zakon stopi v veljavo 90 dni po objavi.

Segni in Pella se bosta v Londonu razgovarjala o sedanjem mednarodnem položaju ter o političnih in gospodarskih vprašanjih skupnega interesa, in med temi tudi o razprtijah, ki so nastale med dvema gospodarskima skupinama v zahodnem bloku. Poleg tega bosta govorila o vseh vprašanjih, ki jih bodo obravnavali na zahodni konferenci najvišjih ter nato na konferenci med Vzhodom in Zahodom.

V Palači EUR se je nadaljeval XII. kongres socialdemokratske stranke z razpravo o štirih poročilih, ki so bila prebrana včeraj. Predložene so tudi štiri resolucije, od katerih pa med Saragatovo, Pretijevo in Dalla Chiesovo ni bistvenih razlik, ker vse tri zagovarjajo politiko levega centra. Le četrta resolucija desničarjev Rossija in Simoninija predlaga obnovo starega centrizma.

Med današnjimi govorniki je bil tudi tajnik sindikata UIL, Viglianesi, pristaš Pretijeve struje «Socialistična obnova». Med drugim je poudaril, da je florentinski kongres KD postavil predvsem Nennija pred izbiro, ker «je dokazano, da KD ne more slediti politiki desnega centra». Od Tržačanov je govoril Giorgio Cesare.

Jutri se bo kongres zaključil s Saragatovim govorom in z glasovanjem.

A. P.

Objavljen program potovanja Eisenhowerja po 11 državah

Največ se bo ustavil v Indiji, kjer bo govoril tudi v parlamentu

WASHINGTON, 28. — Bela hiša je objavila program Eisenhowerjevega potovanja po 11 državah Evrope, Azije in Afrike. Predsednik bo odpotoval iz Washingtona v četrtek 3 decembra ob 20. uri po krajevnem času s svojim osebnim letalom. Naslednjega dne ob 13. uri bo prišel na letališče Ciampino v Rimu. 6. decembra ob 11.20 bo odpotoval iz Rima v Ankaro, kjer ga bo sprejel predsednik Bajar s člani vlade. Istega dne popoldne bo imel uraden razgovor s predsednikom Bajarjem. Iz Ankare bo odpotoval 7. decembra v Karači, kamor bo prispel ob 15.30 po krajevnem času. Sprejel ga bo pakistanski predsednik Ajub Kan. V Pakistanu bo ostal 7. decembra zvečer in ves dan 8. decembra. Iz Karačija bo odpotoval v Kabul ob 7.30 po krajevnem času 9. decembra. V Afganistanu bo ostal samo nekaj ur in bo nato odpotoval v Novi Delhi.

Največ časa se bo Eisenhower ustavil v indijski prestolnici, kamor bo prispel 9. decembra ob 16. uri po krajevnem času in bo tam ostal do 14. decembra. Med svojim obiskom bo govoril tudi v parlamentu, odprl bo ameriški paviljon na mednarodnem kmetijskem sejmu, podeljen mu bo častni doktorat na univerzi v Novem Delhiju ter bo imel uradne razgovore z Nehrujem. 14. decembra zjutraj bo odpotoval v Teheran, kjer bo kosil s šahom in bo takoj nato odpotoval v Atene. Tu bo prespal, 15. decembra popoldne pa se bo vkrcal na križarko «Des Moines», s katero bo odplul v Tunis. S križarke se bo predsednik pripeljal v Tunis s helikopterjem. V predsedniški palači bo imel razgovor z Burgibo, ki bo trajal dve uri. Nato se bo s helikopterjem spet vrnil na križarko, s katero bo 18. decembra prispel v Toulon. Tu ga bo čakal državni tajnik Herter, ki mu bo poročal o zasedanju NATO v Parizu. S posebnim vlakom bo Eisenhower prišel okoli 22.30 istega dne v Pariz.

Naslednjega dne se bo začela zahodna konferenca najvišjih, ki bo trajala do ponedeljka 21. zjutraj. Takoj nato bo Eisenhower odpotoval z letalom v Madrid, kjer ga bo ob prihodu čakal general Franco. V Maroko bo Eisenhower odpotoval z letalom 22. decembra in tam ga bo sprejel kralj Mohamed. Popoldne bo odpotoval z letalom v Washington, kamor bo prispel ob 22.50 po krajevnem času.

Med svojim potovanjem bo imel Eisenhower 20 nagovorov ob prihodu in odhodu, okoli 10 govorov in izrekel bo veliko število napitnic. Eisenhower bo kot predsednik ZDA prvikrat obiskal Grčijo, Turčijo, Pakistan, Afganistan, Indijo in Španijo. On bo že drugi ameriški predsednik, ki bo obiskal Italijo, Maroko in Iran. V Pariz ne bo šel Eisenhower uradno, pač pa kot načelnik ameriške delegacije na zahodni konferenci najvišjih.

—«»—

Pesquet aretiran

PARIZ, 28. — Policijski agenti so danes popoldne nenadoma aretirali bivšega poslanca Pesqueta na podlagi zahteve preiskovalnega sodnika. Pesqueta so nocoj štirje policijski inšpektorji spremljali na njegov dom, kjer so izvršili preiskavo.

—«»—

32 delavcev aretiranih v Torre del Greco

NEAPELJ, 28. — Danes so aretirali 32 delavcev v zvezi z incidenti, ki so se dogodili 29. junija v Torre del Greco, ko so bile velike demonstracije stavkajočih pomorščakov proti ravnanju vlade in proti nepopustljivosti pomorskih plovnih družb. Proti aretiranim se pripravlja proces pred neapeljskim kazenskim sodiščem.

V zvezi s temi aretacijami sta tajništvi CGIL in FILM-CGIL objavili izjavo, s katero izrekata popolno solidarnost z aretiranimi delavci ter «opozarjata pristojne organe, naj se čimprej konča preiskava».

GIACOMO VATOVEC Succ.
S. n. c.
TRST, Ul. Torrebianca 19 — tel. 23587 - 37561
POŠILJA STALNO DARILNE PAKETE ZA JUGOSLAVIJO
IZVAŽA BRAZILSKO KAVO OD 1.20 DOLARJA ODN. 750.— LIR za kg dalje, kakor tudi vsako drugo kolonialno blago.
Kolesa in motorna kolesa BIANCHI in razne druge znamke.

Slovenski trgovini Franc Udovič
TRST - UL. MAZZINI 46 in na TRGU PONTEROSSO
nudita vsakovrstno modno blago: bunde, deke, ...
itd. po najnižji ceni
OBIŠČITE NAS

Tvrdka LORENZI

TRST, Ul. S. Lazzaro ...
tel. 24-245
in mehanična delavnica v Ul. S. Francesco ...
kjer dobite vse nadomestne dele za popravila skuterje in ... tekom dneva.
Izvaža: KOLESA, moška in ženska, znamke LORENZI z vsemi pritiklinami 18.000
LAMBRETE, VESPE, MOTORJE in AVTOMOBILE in pelje čez mejo v Sežano.

IMPEXPORT
TRST, UL. CICERONE ...
Tel. 38-136, 37-725; Telegr.:
IMPEXPORT - TRIESTE
UVAŽA:
Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA:
tekstil, kolonialno blago in ravnovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

C. G. R.
COMMERCIO GENERALE E RAPPRESENTANZE
SOC. A R. L.
Ul. della Geppa, 9 - TRST - Tel. 37-940, 28-352
UVOZ IZVOZ

RIBARIČ IVAN
IMPORT - EXPORT
VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV
TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA
GORICA - Ul. Duca D'Aosta 88 - Tel. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

Obveščamo naše čitatelje, da v NOVI TRGOVINI
tekstila - konfekcije in različnih volnenih izdelkov
EMPORIO S. ANTONIO
UL. S. LAZZARO 12
kupite po zelo ugodnih cenah
OGLEJTE SI BREZ OBVEZNOSTI!

IBI INDUSTRIJA BOMBAŽNIH IZDELKOV KRANJ
čestita vsem delovnim ljudem k prazniku republike
Nudi: po najnižjih dnevnih cenah: gradelj za žimnice v vseh vrstah in kvalitetah, flanele, blago za moško perilo, karo blago za športne srajce, blago za delovne obleke, brisače, serviete itd.
PREPRIČAJTE SE O ODLIČNI KVALITETI

KOLEKTIV
VARAŽDINSKE TEKSTILNE INDUSTRIJE
VARTEKS
pošilja ob dnevu republike „29. november"
prijateljske pozdrave
vsemu delovnemu ljudstvu